

ODKRYWAM siebie

przewodnik
metodyczny cz. 1

A+

ODKRYWAM siebie

przewodnik
metodyczny cz. 1

A+

Autorka
Wiesława Żaba-Żabińska

Autorka scenariuszy zajęć umuzykalniających
Bożena Forma

Kierownik projektu
Marzena Czarnowska-Mazurek

Projekt i koncepcja artystyczna
Agnieszka Serwicka

Ilustracje na okładce
Justyna Hołubowska

Redakcja merytoryczna
Aneta Szczęsna
Wiesława Żaba-Żabińska

Redakcja językowa i korekta
Beata Pędziwilk
Patrycja Ledwójcik

Skład i łamanie
Tomasz Ptak

ćwiczenia i zabawy ruchowe

karty pracy

zabawa badawcza

odwołanie do wyprawki plastycznej

tablice demonstracyjne

ćwiczenia logopedyczne

Wydawca oświadcza, że dołożył wszelkich starań, aby dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich. Osoby, których nie udało nam się ustalić, prosimy o kontakt z wydawnictwem.

Książka, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Przestrzegaj praw, jakie im przysługują. Udostępniając książkę lub jej fragmenty, rób to wyłącznie w zakresie dozwolonego użytku, który określają przepisy prawa. Zawartość książki możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Kopiuując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

© Grupa MAC S.A. 2020

ISBN 978-83-8108-260-0

Grupa MAC S.A.
25-561 Kielce, ul. Witosza 76
tel. 41 366 55 55; faks 41 366 33 02
e-mail: mac@mac.pl; www.mac.pl

Spis treści

1. Ogólny rozkład materiału	5
2. Scenariusze zajęć	6
Wrzesień, tydzień 1. W przedszkolu	6
Dzień 1. Jestem sobie przedszkolaczek	6
Dzień 2. Poznajemy salę	8
Dzień 3. Znaczek rozpoznawczy	10
Dzień 4. Oto ja	12
Dzień 5. Słuchamy opowiadania	14
Wrzesień, tydzień 2. Droga do przedszkola	18
Dzień 1. Światła sygnalizatora	18
Dzień 2. Co to za pojazdy?	21
Dzień 3. Kolorowe paski	24
Dzień 4. Śpiewamy i tańczymy	26
Dzień 5. Co to są pasy?	28
Wrzesień, tydzień 3. Nadeszła jesień	30
Dzień 1. Idzie jesień	30
Dzień 2. Drzewa jesienią	33
Dzień 3. Kolorowe liście	36
Dzień 4. Mały jeź	38
Dzień 5. Liczymy grzyby	40
Wrzesień, tydzień 4. Co robią zwierzęta jesienią?	43
Dzień 1. Jesienna rozmowa	43
Dzień 2. Jesienne zapasy	47
Dzień 3. Jesienne zabawy	49
Dzień 4. Idzie, idzie jeź	52
Dzień 5. Zbieramy orzechy, żołądźce, kasztany	56
Październik, tydzień 1. Jesień w sadzie	59
Dzień 1. Owoce z sadu	59
Dzień 2. Czerwone jabłuszko	63
Dzień 3. Jesienna piosenka	65
Dzień 4. Liczymy owoce	67
Dzień 5. Owoce egzotyczne	70
Październik, tydzień 2. Jesień w ogrodzie	72
Dzień 1. Dary jesieni	72
Dzień 2. Wydieramy warzywa	75
Dzień 3. Czerwony pomidorek	78
Dzień 4. Długi – krótki	80
Dzień 5. Stemple z ziemniaka	81
Październik, tydzień 3. O sobie samym	84
Dzień 1. Moje ciało	84
Dzień 2. Ulubione zabawy	87
Dzień 3. Mamy różne charaktery	88
Dzień 4. Moja twarz	90
Dzień 5. Takiecosie	93
Październik, tydzień 4. Moje zmysły	96
Dzień 1. Uszy na sprzedaż	96

Dzień 2. Miękkie czy twarde?.....	101
Dzień 3. Znam zmysły.....	103
Dzień 4. Kolorowy świat	105
Dzień 5. Ładne zapachy i brzydkie zapachy.....	107
Listopad, tydzień 1 Pada deszcz	109
Dzień 1. Jesienna szaruga	109
Dzień 2. Parasole	113
Dzień 3. Listopadzie, listopadzie	115
Dzień 4. Trzy krople, cztery krople	118
Dzień 5. Rozmarzone kalosze	120

WRZESIEŃ				
Lp.	W przedszkolu	Droga do przedszkola	Nadeszła jesień	Co robią zwierzęta jesienią?
1.	Jestem sobie przedszkolaczek, s. 6	Światła sygnalizatora, s. 18	Idzie jesień, s. 30	Jesienna rozmowa, s. 43
2.	Poznajemy salę, s. 8	Co to za pojazdy?, s. 21	Drzewa jesienią, s. 33	Jesiennie zapasy, s. 47
3.	Znaczek rozpoznawczy, s. 10	Kolorowe paski, s. 24	Kolorowe liście, s. 36	Jesiennie zabawy, s. 49
4.	Oto ja, s. 12	Śpiewamy i tańczymy, s. 26	Mały jeź, s. 38	Idzie, idzie jeź, s. 52
5.	hamy opowiadania, s. 14	Co to są pasy?, s. 28	Liczymy grzyby, s. 40	Zbieramy orzechy, żołędzie, kasztany, s. 56
PAŹDZIERNIK				
Lp.	Jesień w sadzie	Jesień w ogrodzie	O sobie samym	Moje zmysły
1.	Owoce z sadu, s. 59	Dary jesieni, s. 72	Moje ciało, s. 84	Uszy na sprzedaż, s. 96
2.	Czerwone jabłuszko, s. 63	Wydzieramy warzywa, s. 75	Ulubione zabawy, s. 87	Miękkie czy twarde?, s. 101
3.	Jesienna piosenka, s. 65	Czerwony pomidorek, s. 78	Mamy różne charaktery, s. 88	Znam zmysły, s. 103
4.	Liczymy owoce, s. 67	Długi – krótki, s. 80	Moja twarz, s. 90	Kolorowy świat, s. 105
5.	Owoce egzotyczne, s. 70	Stemple z ziemniaka, s. 81	Takiecosie, s. 93	Ładne zapachy i brzydkie zapachy, s. 107
LISTOPAD				
Lp.	Pada deszcz			
1.	Jesienna szaruga, s. 109			
2.	Parasole, s. 113			
3.	Listopadzie, listopadzie, s. 115			
4.	Trzy krople, cztery krople, s. 118			
5.	Rozmarzone kalosze, s. 120			

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Powitanie dzieci przez N. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Krasnoludki i wielkoludy</i> .	III 1, III 3 I 5
II. Słuchanie wiersza Marii Terlikowskiej <i>Jestem sobie przedszkolaczek</i> . Cel: zintegrowanie grupy. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Wolno – szybko</i> .	IV 5 I 5
III. Ćwiczenia języka. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Wolno – szybko</i> . Zabawy swobodne w wybranych kąciach zainteresowań.	IV 2 IV 7 I 6

Cel główny:

- zintegrowanie grupy.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- wymienia imiona kolegów i koleżanek z grupy.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: wiersz Marii Terlikowskiej *Jestem sobie przedszkolaczek*, kartoniki z wydrukowanymi imionami dzieci z grupy, bębenek.

Przebieg dnia

I

- Powitanie dzieci przez N.

Kartoniki z wydrukowanymi imionami dzieci.

N. wita dzieci, przedstawia się, pyta je o imiona i przykleja im na ubraniach kartoniki z wydrukowanymi imionami. Zachęca do zabawy wybranymi zabawkami.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Krasnoludki i wielkoludy*.

Dzieci, na hasło: *Krasnoludki*, poruszają się po sali, naśladując chód krasnoludków – na paluszkach, schylone do przodu. Gdy usłyszą hasło: *Wielkoludy* – idą wyprostowane, uderzając całymi stopami w podłogę. Jeżeli dzieci potrafią ustawić się w kole, wówczas poruszają się w nim za N.

II

Zajęcia. Słuchanie wiersza Marii Terlikowskiej *Jestem sobie przedszkolaczek*.

- Zabawa *Poznajmy się*.

Dzieci ustawiają się w kole. Kolejno podają swoje imiona i kłaniają się w wybrany przez siebie sposób.

- Słuchanie wiersza.

*Jestem sobie przedszkolaczek,
nie grymaszę i nie płaczę,
na bębenku marsza gram:
ram, tam, tam, ram, tam, tam.* (Ostatni wers każdorazowo dzieci powtarzają za N.).

*Mamy tu zabawek wiele,
razem bawić się weselej,
bo kolegów dobrych mam,
ram, tam, tam, ram, tam, tam.*

*Mamy klocki, kredki, farby,
to są nasze wspólne skarby.
Bardzo dobrze tutaj nam,
ram, tam, tam, ram, tam, tam.*

*Kto jest beksą i mazgajem,
ten się do nas nie nadaje,
niechaj w domu siedzi sam,
ram, tam, tam, ram, tam, tam.*

- Rozmowa na temat wiersza.
- Jak mówimy na dzieci chodzące do przedszkola?
- Czego nie robią dzieci w przedszkolu?
- Czy dzieciom jest dobrze w przedszkolu?
- Na czym grał przedszkolaczek?
- Jak grał na bębenku?

N. pokazuje bębenek, uderza w niego, a dzieci mówią z nim: *ram, tam, tam...*

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Wolno – szybko*.

Bębenek.

N. wystukuje na bębenku marszowy rytm, w tempie umiarkowanym. Dzieci poruszają się po sali za N., zgodnie z rytmem. Kiedy nastąpi zmiana tempa na szybkie, biegają truchtem na palcach z rękami opartymi na biodrach.

III

- Ćwiczenia języka.
- Wystawianie języka na brodę (zmęczony pies).
- Unoszenie języka w kierunku nosa.
- Dotykanie czubkiem języka kącików warg przy szeroko rozwartych wargach.
- Układanie języka płasko na dnie jamy ustnej (język śpi).

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Wolno – szybko* (przewodnik, cz. 1, s. 7).
- Zabawy swobodne w wybranych kącikach zainteresowań.

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa <i>Naśladujemy dźwięki</i> . Próby rytmicznego dzielenia (na sylaby) imion. Zestaw zabaw ruchowych – nr 1 (do wykorzystania według wyboru N.).	IV 2 IV 2 I 5
II. Poznajemy swoją salę. Cel: zapoznanie z salą zajęć. Zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Zabawki</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: wyjście do ogrodu przedszkolnego, oglądanie znajdujących się tam urządzeń. Zapoznanie z zasadami bezpiecznego korzystania z nich.	III 2 I 5 I 4, I 5
III. Zabawa <i>Czyje to imię?</i> Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Wolno – szybko</i> . Oglądanie obrazka. Określanie, co robią dzieci w przedszkolu.	IV 2 IV 7 IV 5, IV 9

Cel główny:

- zapoznanie z salą zajęć.

Cele operacyjne:

Dziecko:

- nazywa kąciaki zainteresowań,
- rozwija kompetencje kluczowe.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji.

Środki dydaktyczne: piosenka *Mało nas*, obrazki przedstawiające: lalki, misia, piłki, tamburyn, karty pracy, cz. 1, nr 3, 4.

Przebieg dnia

I

- Zabawa *Naśladujemy dźwięki*.
N. prezentuje różne dźwięki, np.: mruczy z zamkniętymi oczami, gwizdże, naśladuje głos psa, kota, tupie, klaszcze, stuka palcami w podłogę... Dzieci słuchają, a potem z zamkniętymi oczami próbują odtworzyć dźwięki.
- Próby rytmicznego dzielenia (na sylaby) imion.
Dzieci kolejno podają swoje imiona, a potem dzielą je rytmicznie (na sylaby) za N., klaszcząc przy tym. Np. *A-sia, O-la, Ga-bry-sia...*

Zestaw zabaw ruchowych – nr 1 (do wykorzystania według wyboru N.).

- Zabawa ruchowa *Zapamiętaj swoją parę*.

Tamburyn.

Dzieci dobierają się w pary. Na sygnał (uderzenie w tamburyn) rozchodzą się i spacerują osobno po sali. Na drugi sygnał (tamburyn) wracają do swoich par.

- Zabawa przy piosence *Mało nas* (autor i kompozytor nieznani).

*Mało nas, mało nas
 do pieczenia chleba,
 tylko nam, tylko nam
 (imię) tu potrzeba.*

Dwoje dzieci (przy śpiewie N.) trzyma się za ręce i obraca wkoło. Dziecko, którego imię wymienił N., dołącza do nich, po czym wymienia ono imię następnego dziecka. Jeżeli jest kilku dzieci o tym samym imieniu, wówczas dołączają do koła. Zabawa kończy się, gdy wszystkie dzieci krążą w kole, trzymając się za ręce.

- Zabawa ruchowa *Pokaż rękę*.

Tamburyn.

Dzieci maszerują za N. po kole przy dźwiękach tamburynu. Podczas przerwy w grze i na hasło – nazwę części ciała – pokazują ją, a potem maszerują dalej.

(Rozpoczęliśmy poranny zestaw zabaw ruchowych już w grupie 4-latków, ponieważ, obserwując dzieci, zauważyliśmy u nich wzmożoną potrzebę ruchu).

II

Zajęcia. Poznajemy swoją salę.

- Karta pracy, cz. 1, nr 3.
- Posłuchajcie imion dziewczynki i chłopca, którzy przyszli pierwszy raz do przedszkola. Powtórzcie je.
- Co robi Ola? Co robi Kuba? Naśladujcie ich miny.
- Pokażcie, jakie mieliście miny, gdy przyszliście tu pierwszy raz.
- Jak może wyglądać sala Kuby i Oli? Co powinno się tam znaleźć?
- Zwiedzanie sali. Poznawanie umieszczonych w niej kąćków zainteresowań. Nazywanie znajdujących się tam zabawek.
- Ustalanie zasad korzystania z zabawek znajdujących się w kąćkach.
 Np. *Po zabawie odkładamy zabawki na swoje miejsca. Nie zabieramy zabawek dzieciom, które się nimi bawią. Nie niszczymy zabawek...*
- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Zabawki*.

Tamburyn, obrazki.

N. ma obrazki przedstawiające: lalki, misia, piłki. Dzieci chodzą po sali. Gdy usłyszą dźwięk tamburynu, zatrzymują się i patrzą, który obrazek pokazuje N. Jeżeli pokaże obrazek przedstawiający:

lalki – chodzą po sali, nie zginając nóg w kolanach
misia – chodzą po sali *ciężko*, powoli, mrucząc z zamkniętymi ustami: *mmm...*
piłki – podskakują obunóż w miejscu.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Wyjście do ogrodu przedszkolnego, oglądanie znajdujących się tam urządzeń.
N. zwraca uwagę na przestrzeganie zasad bezpieczeństwa. Omawia zasady bezpiecznej zabawy.

III

- Zabawa *Czyje to imię?*
N. wymawia imiona dzieci – z podziałem na sylaby. Zadaniem dzieci jest rozpoznać swoje imię i podejść (po usłyszeniu go) do N. Pozostałe dzieci mówią imię tego dziecka i dodają: *należy do naszej grupy*.

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Wolno – szybko* (przewodnik, cz. 1, s. 7).

- Karta pracy, cz. 1, nr 4.
 - Popatrzcie na obrazek.
 - Powiedzcie, co robią dzieci.
 - Czy wszystkie dzieci są zadowolone?
 - Co wy lubicie robić w przedszkolu?

Wrzesień, tydzień 1

Dzień 3

W przedszkolu

Znaczek rozpoznawczy

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Ćwiczenia w utrwalaniu imion dzieci z grupy – zabawa <i>Pociąg</i> . Zabawa <i>Począta</i> . Zabawa przy piosence <i>Mało nas</i> .	III 1, III 3 I 5 IV 7
II. Słuchanie wiersza Doroty Gellner <i>Kolorowe znaczk</i> . Cel: utrwalanie wyglądu znaczków rozpoznawczych. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Wolno – szybko</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa integracyjna z chustą animacyjną – <i>Wesołe piłki</i> ; zabawa paluszkowa z wykorzystaniem wierszyka Krzysztofa Świądka.	IV 5 I 5 I 4, I 5, III 2
III. Zabawa <i>Razem, osobno</i> . Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Wolno – szybko</i> . Zabawy wybranymi zabawkami.	IV 7 I 5 I 6

Cel główny:

- utrwalanie wyglądu znaczków rozpoznawczych.

Cele operacyjne:

Dziecko:

- rozpoznaje swój znaczek rozpoznawczy,

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: wiersz Doroty Gellner *Kolorowe znaczki*, piłka, znaczki rozpoznawcze dzieci, nagranie wybranej piosenki.

Przebieg dnia

I

- Ćwiczenia w utrwalaniu imion dzieci z grupy – zabawa *Pociąg*.
N. jest lokomotywą, która dołącza do siebie wagoniki – dzieci. N. podaje imiona dzieci, podzielone rytmicznie. Dzieci o tych imionach przyłączają się do pociągu. Pociąg zatacza koło, po czym N. podaje inne imiona dzieci – podzielone rytmicznie itd.
- Zabawa *Poczta*.
Piłka.
Dzieci siedzą w kole z N., który rozpoczyna zabawę. Wypowiada imię dziecka i toczy do niego piłkę. Dziecko, po otrzymaniu piłki, mówi imię wybranej koleżanki lub wybranego kolegi i toczy piłkę do niej (niego) itd.
- Zabawa przy piosence *Mało nas* (przewodnik, cz. 1, s. 9).

II

Zajęcia. Słuchanie wiersza Doroty Gellner *Kolorowe znaczki*.

- Oglądanie znaczków rozpoznawczych w łazience, w sali.
 - Po co są te znaczki?
 - Gdzie możecie je zobaczyć?
- Słuchanie wiersza Doroty Gellner *Kolorowe znaczki*.
Znaczki rozpoznawcze dzieci.

Znajdź utwór
we własnych zasobach

- O jakim miejscu jest mowa w wierszu?

*Kolorowe znaczki w naszej szatni,
żeby szalik, żeby czapkę znaleźć łatwiej.*

*Kolorowy znaczek każde dziecko ma,
kolorowy znaczek mam i ja.*

- Czy już wiecie, o jakich znaczkach jest mowa w wierszu? Czy pamiętacie swoje znaczki? (N. ma listę dzieci z przyporządkowanymi im znaczkami. Przypomina dzieciom ich znaczki, dodatkowo je pokazując).
- Odszukiwanie swoich znaczków rozpoznawczych na półkach indywidualnych, w łazience i w szatni. Nazywanie tego, co przedstawiają znaczki.
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Wolno – szybko* (przewodnik, cz. 1, s. 7).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa integracyjna z chustą animacyjną – *Wesołe piłki*.
Chusta animacyjna, małe piłki.
Dzieci stoją w kole i trzymają brzegi chusty. N. kładzie na chuście kilka małych piłek. Dzieci podrzucają piłki jak najwyżej, ale tak, aby nie spadły z chusty.

- Zabawa paluszkowa z wykorzystaniem wierszyka Krzysztofa Sąsiadka. Dzieci dobierają się w pary i stają naprzeciwko siebie. Wysuwają palec wskazujący, a następnie wskazują kolejno wymieniane przez N. części ciała.

*Paluszek zaginam,
paluszek prostuję,
paluszkciem ucho wskazuję.
Paluszek zaginam,
paluszek prostuję,*

*paluszkciem oko wskazuję.
Paluszek zaginam,
paluszek prostuję,
paluszkciem nosek wskazuję.*

III

- Zabawa *Razem, osobno*.

Nagranie wybranej piosenki.

Dzieci dobierają się w pary. N. wyjaśnia, że para to dwie rzeczy, dwie osoby. Przy nagraniu wybranej piosenki tańczą lub podskakują osobno po sali w dowolny sposób. Gdy piosenka umilknie (N. zatrzymuje nagranie), dzieci szukają swoich par, podają sobie ręce i wspólnie wykonują przysiad. Ponowne dźwięki muzyki są sygnałem do indywidualnych tańców.

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Wolno – szybko* (przewodnik, cz. 1, s. 7).
- Zabawy swobodne w wybranych kącikach zainteresowań.

Wrzesień, tydzień 1

Dzień 4

W przedszkolu

Oto ja

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa <i>Kto ma...?</i> Zabawa ruchowa <i>Zapamiętaj swoją parę</i> .	I 5 IV 14
II. <i>Moje ciało</i> – zabawa z wykorzystaniem rymowanki. Cel: rozwijanie orientacji przestrzennej. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Wolno – szybko</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa rozwijająca zwinność – <i>Przełóż szarfę</i> , zabawa bieżna <i>Czy potrafisz?</i>	IV 5, IV 14 IV 7 I 4, I 5
III. Przygotowanie do wycinania – etap pierwszy (dla dzieci, które tego nie potrafią). Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Krasnoludki i wielkoludy</i> . Rytmiczne dzielenie imion dziewczynki i chłopca oraz swojego imienia. Kolorowanie rysunku dzieci.	I 7 I 5 IV 2, IV 8

Cel główny:

- rozwijanie orientacji przestrzennej.

Cele operacyjne:

Dziecko:

- rozpoznaje i nazywa wybrane części ciała,

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: piłki, krzesła, nożyczki, farby, zabawki, karty pracy, cz. 1, nr 5, 6.

Przebieg dnia

I

- Zabawa *Kto ma...?*

Dla każdego dziecka zabawka (dostępna w sali).

Każde dziecko bierze sobie jedną zabawkę i siada z nią w kole.

N. mówi, by wstały dzieci, które mają wymienione zabawki (lalkę, misia, samochód...).

Kto ma (nazwa zabawki), niech wejdzie do koła. Ładnie się ukloni i „cześć!” zawoła.

Dziecko woła *Cześć!*, a pozostałe osoby odpowiadają *Cześć!* i machają ręką w jego kierunku.

- Zabawa ruchowa *Zapamiętaj swoją parę* (przewodnik, cz. 1, s. 8).

II

Zajęcia. *Moje ciało* – zabawa z wykorzystaniem rymowanki.

- Dzieci wskazują wymienione części ciała.

Tutaj głowa, tam ramiona i kolana dwa. Głową kiwnę, w ramię klepnę, podskoczę raz i dwa.

- Zabawa piłką.

Piłki.

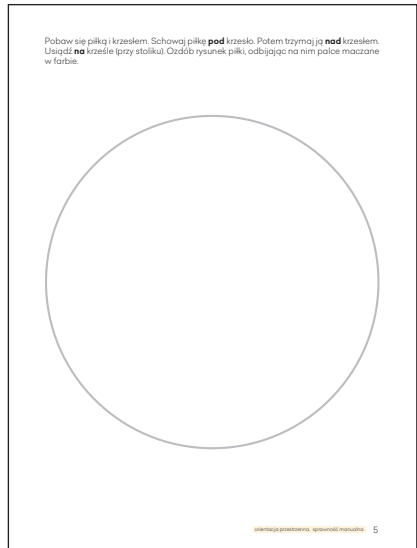
Dzieci dostają piłki. Układają je względem siebie według poleceń N.

- Połóżcie piłkę na głowie.
- Podnieście piłkę do góry.
- Weźcie piłkę do rąk.
- Połóżcie ją na brzuchu.
- Połóżcie piłkę na stopach (stojąc).
- Połóżcie ją na plecach.

- Karta pracy, cz. 1, nr 5.

Na każdym stoliku – farby w kilku kolorach, do malowania palcami, krzeselko i piłka dla każdego dziecka.

- Pobawcie się piłką i krzesłem.
- Schowajcie piłkę pod krzesło.
- Trzymajcie piłkę nad krzesłem.
- Usiądźcie na krzesło przy stoliku.
- Wyciągnijcie karty pracy. Ozdóbcie rysunek piłki, odbijając na nim palce maczane w farbie.
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Wolno – szybko* (przewodnik, cz. 1, s. 7).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa rozwijająca zwinność – *Przełóż szarfę.*

Szarfy, tamburyn.

Dzieci z szarfami maszerują po kole przy dźwiękach tamburynu. Na przerwę w grze każde dziecko jak najszybciej przekłada szarfę, zaczynając od głowy, następnie unosi ją na znak wykonania ćwiczenia.

- Zabawa bieżna *Czy potrafisz?*

Bębenek.

Dzieci biegają w jednym kierunku, N. gra na bębnie. Na przerwę w grze dzieci zatrzymują się i wykonują ćwiczenia wskazane przez N., np.: skakanie obunóż, przysiady, skłony, klaskanie.

III

- Przygotowanie do wycinania – etap pierwszy (dla dzieci, które tego nie potrafią).

Nożyczki.

Przed każdym dzieckiem leżą nożyczki. N. siedzi z dziećmi i wykonuje następujące ruchy: rozwiera kciuk, palce – wskazujący i środkowy – zaciska. Gdy dzieci poćwiczą wykonywanie tych ruchów, N. umieszcza w ich dłoniach nożyczki, dbając o prawidłowy układ palców w uchwytach. (Ćwiczenie nie może być długie, ale musi być kilkakrotnie powtarzane).

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Krasnoludki i wielkoludy* (przewodnik, cz. 1, s. 6).
- Karta pracy, cz. 1, nr 6.
- Obejrzyjcie obrazki i nazwijcie zabawki, którymi bawią się dzieci.
- W ramce pod obrazkiem narysujcie swoją ulubioną zabawkę.

Wrzesień, tydzień 1

Dzień 5

W przedszkolu

Słuchamy opowiadania

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa z wykorzystaniem rymowanki. Słuchanie piosenki <i>Daj mi rączkę</i> . Założenie kącika małego badacza. Zabawa ruchowa <i>Zapamiętaj swoją parę</i> .	I 5, IV 2 IV 7 IV 13, IV 19 I 5
II. Słuchanie opowiadania Renaty Piątkowskiej <i>Złość</i> . Cel: rozwijanie mowy. Zabawy na świeżym powietrzu: wyjście do ogrodu przedszkolnego. Zabawa bieżna <i>Kolorowy berek</i> . Spacer po ogrodzie przedszkolnym. Obserwowanie zmian zachodzących w przyrodzie.	IV 5 I 4, I 5, III 5, IV 18
III. Zabawy konstrukcyjne wybranymi klockami. Zabawa ruchowa <i>Pokaż rękę</i> . Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Miś z laleczką</i> .	I 6 I 5 IV 7

Cel główny:

- rozwijanie mowy.

Cele operacyjne:

Dziecko:

- odpowiada na pytania dotyczące utworu,

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- świadomość i ekspresja kulturalna,
- rozumienie i tworzenie informacji.

Środki dydaktyczne: piosenka *Daj mi rączkę*, opowiadanie Renaty Piątkowskiej *Złość*, ilustracje do opowiadania, karta pracy, cz. 1, nr 7.

Przebieg dnia

I

- Zabawa z wykorzystaniem rymowanki.
Dzieci powtarzają za N. tekst, wskazując wymienione części ciała, a na koniec – posyłając całuski.

*Tutaj rączka, a tu druga,
a tam nóżki dwie.*

*Rączka macha, nóżka tupie,
a buzia – całuski śle.*

- Słuchanie piosenki *Daj mi rączkę* (słowa i muzyka: Danuta i Karol Jagiełłowcie).

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Daj mi rącz - kę, dam ci ja, za-tań-czy - my raz i dwa
do - o - ko - ła na pa - lusz-kach, le - ciu - teń - ko, tak jak musz-ka,
do - o - ko - ła na pa - lusz-kach, le - ciu - teń - ko, tak jak musz-ka.

*Daj mi rączkę, dam ci ja,
zatańczymy raz i dwa
dookoła na paluszkach,
leciuteńko, tak jak muszka.
Teraz nóżką wytupiemy
i rączkami zaklaszczemy.*

*Jeszcze tylko skoki dwa,
dookoła raz i dwa,
jeszcze tylko skoki dwa,
dookoła raz i dwa.*

- Założenie kącika małego badacza.

Tacki, pojemniki.

N. chodzi z dziećmi po sali i wspólnie wybierają miejsce na kącik. N. umieszcza w kąciku tacki i pojemniki. Zachęca dzieci do gromadzenia tam różnorodnych materiałów.

- Zabawa ruchowa *Zapamiętaj swoją parę* (przewodnik, cz. 1, s. 8).

II

Zajęcia. Słuchanie opowiadania Renaty Piątkowskiej *Złość*.

- Zabawa z wykorzystaniem rymowanki.
Dzieci mówią rymowankę rytmicznie, za N., tupiąc.

*I-dą dzie-ci, i-dą dzie-ci do przed-szko-ła,
każ-da bu-zia, każ-da bu-zia jest we-so-ła.*

Potem powtarzają ją, klaszcząc. Kończą, powtarzając rymowankę w połączeniu z uderzaniem dłońmi o podłogę.

- Słuchanie opowiadania.

Jak ja nie lubię, kiedy do przedszkola przychodzi nowe dziecko. Od razu robi się zamieszanie. Taki nowy nie chce się z nami bawić, tylko ciągle płacze, a nasza pani musi poświęcać mu dużo czasu, zamiast bawić się z nami.

Nie inaczej było z Igozem. Już w szatni za nic nie chciał rozstać się z mamą. Złościł się, kiedy zdejmowała mu kurtkę i ciągle powtarzał:

– *Ja chcę do domu!*

Dopiero kiedy nasza pani wzięła go na ręce i zaniósła do sali, jego mamie udało się wyjść. Igor nie chciał się z nikim bawić, usiadł na parapecie i wypatrywał przez okno, czy nie nadchodzi jego mama.

Kiedy przed obiadem pani poprosiła nas o umycie rąk i wszyscy pognali do łazienki, Igor nie ruszył się z miejsca. Powiedział, że ręce myje tylko w domu. Właściwie to nie musiał myć tych rąk, bo obiadu i tak nie zjadł.

– *Tonie taki obiad jak u mnie w domu – powiedział i odsunął talerz.*

Ale najgorsze było, gdy stało się jasne, że Igor musi iść do toalety. Pani zachęcała go, żeby się pospieszył, póki nie jest za późno. Wtedy Igor, przestępując z nogi na nogę, powiedział:

– *Nie mogę.*

– *Dlaczego nie możesz? – zdziwiła się pani.*

Bo tu nie ma mamy, a ona zawsze mnie chwali, kiedy skończę – wyjaśnił Igor i widać było, że jest u kresu wytrzymałości.

Wiesz co, Igor? Nie ma innego wyjścia, musisz iść do toalety, a potem pochwalić się sam – poradziła pani.

Igor popatrzył na nią zdziwiony, ale nie protestował, kiedy pani wzięła go za rękę i zaprowadziła do toalety. Po chwili zza zamkniętych drzwi rozległ się okrzyk zachwyty i głos Igora:

– *Wspaniale, mądry chłopczyk. Brawo, Igorku.*

Po obiedzie pani przeczytała nam bajkę o Tomciu Paluchu. Bardzo podobały się nam przygody Tomcia, ale Igor nagle wybuchnął płaczem. Dopiero po chwili, gdy pani udało się go uspokoić, powiedział z pretensją w głosie:

– *Dlaczego taka ładna bajka jest o Tomku, a nie o Igorze Paluchu? To niesprawiedliwe! Wtedy dzieci zaczęły się śmiać z Igora.*

– *Tomoże nie powinno być bajki o Calineczce, tylko o Igozeczku? – wyśmiewał się Patryk.*

– *Albo o Igorku i siedmiu krasnoludkach – wołała Kasia.*

Wszyscy przekreślali różne tytuły bajek i śmiali się do łez.

Igor rozszłościł się na dobre, krzyczał na dzieci, tupał i robił straszne miny.

Dzieci, dość tych żartów, proszę o spokój – pani powiedziała to takim tonem, że na sali od razu zrobiło się cicho.

Igor, widzę, że jesteś bardzo zły. Poradzę ci coś. Wyrzuć tę swoją złość do kosza. Po co ci ona? Ja też jestem zła, że tak hałasujecie, i zobacz, co zrobię – powiedziała pani. Potem podeszła do kosza i pokazała, że strząsa tam coś ze swoich rąk. Wreszcie wróciła na miejsce i z błogim uśmiechem usiadła na krześle.

– *O, jak teraz dobrze – powiedziała miłym głosem.*

Igor niepewnie podszedł do kosza i zajął do niego. Stojąc nad koszem, wykonał taki ruch, jakby wyrzucał tam papiera. Gdy skończył, usiadł obok pani, a ona poczęstowała go cukierkiem. Wszystkim dzieciom się to spodobało. Pani poprosiła, żeby każdy z nas, gdy poczuje, że jest bardzo zły, szybko wyrzucił swoją złość.

„To świetny pomysł, nie mogę się już doczekać, kiedy będę zły” – pomyślałem.

- Rozmowa na temat opowiadania (z wykorzystaniem ilustracji).

Ilustracje do opowiadania.

- Jak miał na imię nowy chłopczyk?
- Czy chciał się bawić z dziećmi?
- Co poradziła pani złościącemu się Igorowi?
- Czy wyrzucenie złości do kosza pomogło?

- Zabawa *Złoszczę się tak...*

Dzieci kolejno pokazują, jak się złością. Potem określają powody swojej złości.

- Karta pracy, cz. 1, nr 7.
- Jakie miny mają lalki?
- Czy wszystkie są takie same?
- Pokażcie ich miny.
- Połączcie linią rysunki dwóch takich samych lalek.
- Pokolorujcie lalki.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Wyjście do ogrodu przedszkolnego. Oglądanie jego wyposażenia. Zwracanie uwagi przez N. na zachowanie zasad bezpieczeństwa podczas korzystania ze znajdujących się tam przyrządów.
- Zabawa bieżna *Kolorowy berek*.
N. tłumaczy zasady zabawy w berka. Berkiem jest wyznaczone dziecko, które wskazuje N., np.: *Ania w zielonej bluzie*. Dzieci biegają po wyznaczonym terenie, ale kiedy dotkną czegoś zielonego, nie mogą być złapane przez berka. Kiedy berkiem jest dziecko, które ma ubranie w innym kolorze niż wymieniony wcześniej, trzeba znaleźć w ogrodzie coś w tym kolorze i tego dotknąć, aby nie być złapany przez berka.
- Spacer po ogrodzie przedszkolnym. Obserwowanie zmian zachodzących w przyrodzie.
N. spaceruje z dziećmi po ogrodzie przedszkolnym, nazywa drzewa i krzewy, zwraca uwagę na zmiany w kolorze liści, dojrzewające owoce (żołędzie, kasztany). Zachęca dzieci do zbierania opadłych liści i robienia z nich bukietów (pomaga N.) do kąpki przyrody.

III

- Zabawy konstrukcyjne wybranymi klockami.
- Zabawa ruchowa *Pokaż rękę* (przewodnik, cz. 1, s. 9).
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Miś z laleczką*.

Tamburyn, kołatka, grzechotka.

Dziewczynki są laleczkami, a chłopcy – misiami. Przy dźwiękach tamburynu tańczą laleczki, a przy dźwiękach grzechotki – misie. Gdy dzieci usłyszą dźwięki kołatki, tańczą w parach – misie z laleczkami.

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Ćwiczenia usprawniające wargi. Układanie sylwet samochodów. Zabawa ruchowa z zestawu zabaw ruchowych nr 2.	IV 2 I 6 I 5
II. Inscenizacja utworu Danuty Gellnerowej <i>Światła sygnalizatora</i> . Cel: zapoznanie z ogólnymi zasadami ruchu drogowego. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Samochody</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa bieżna <i>Na ulicy</i> , zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Różne pojazdy</i> .	IV 1, IV 5 I 5 I 4, I 5
III. Przygotowanie do kodowania – naklejanie obrazków zabawek nad właściwymi kołami oraz kolorowanie odpowiednio kół pod obrazkami zabawek. Zabawa <i>Segregujemy paski</i> . Zabawa z wykorzystaniem rymowanki.	IV 11, IV 12 IV 12 IV 7

Cel główny:

- zapoznanie z ogólnymi zasadami ruchu drogowego.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- przechodzi z dorosłymi przez ulicę przy zielonym świetle sygnalizatora.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się; rozumienie i tworzenie informacji.

Środki dydaktyczne: wiersz Danuty Gellnerowej *Światła sygnalizatora*, krążki w kolorach zielonym i czerwonym, pocięte kolorowe paski, obręcze, tamburyn, nagranie dowolnej piosenki, tablica demonstracyjna nr 1, karta pracy, cz. 1, nr 8.

Przebieg dnia**I**

- Ćwiczenia usprawniające wargi.
N. demonstruje wszystkie ćwiczenia.
- Nadymanie raz jednego policzka, raz drugiego przy zamkniętych ustach.
- Cmokanie przy ustach ułożonych jak do całusa.
- Powolne otwieranie i zamykanie warg ułożonych na kształt koła.
- Wciąganie warg w głąb jamy ustnej.
- Rozciąganie warg na boki.
- Delikatne nagryzanie dolnymi zębami górnej wargi. Potem delikatne nagryzanie górnymi zębami dolnej wargi.
- Układanie sylwet samochodów.
Klocki w kształcie różnych figur.
Układanie z klocków sylwet samochodów. Nazywanie swoich pojazdów.

Zestaw zabaw ruchowych – nr 2 (do wykorzystania według wyboru N.).

Bębenek, kolorowe krążki, tamburyn, nagranie wybranej piosenki.

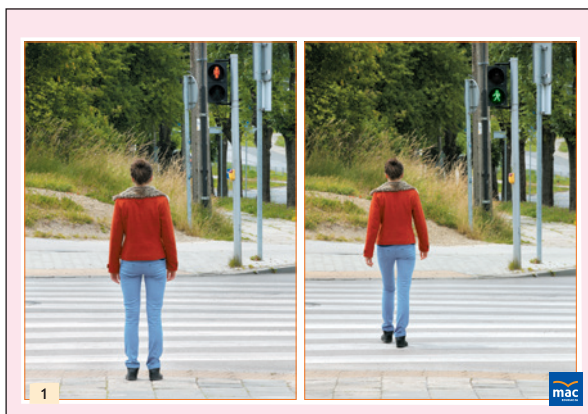
- Marsz i bieg w różnych kierunkach, na mocne uderzenie w bębenek – zatrzymanie się w miejscu.
- Zabawa ruchowa *Jadą rowery*.
Krótki bieg w różnych kierunkach, z wysokim unoszeniem kolan; ręce naśladują trzymanie kierownicy.
- Zabawa ruchowa *Jak kręcą się koła roweru*.
W staniu w rozkroku, zataczanie rękami kół. Ręce poruszają się do przodu i w górę, w dół i do tyłu.
- Zabawa ruchowa *Jadę na rowerze*.
Dzieci, w leżeniu tyłem, naśladują pedałowanie na rowerze, mówiąc:
Jedzie rower, jedzie mój.
Ty jedź ze mną, a nie stój.
- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Samochody*.
N. ma dwa krążki: zielony i czerwony. Dzieci nazywają kolory krążków. Określają, przy jakim kolorze sygnalizacji świetlnej samochodu (piesi) poruszają się, a przy jakim kolorze sygnalizacji nie jadą (nie idą). Dzieci dostają krążki – kierownice, są kierowcami samochodów. Przy dźwiękach tamburynu poruszają się po sali – szybko, wolno, zależnie od tempa uderzania przez N. w tamburyn. Gdy dźwięki tamburynu milkną, dzieci zatrzymują się i patrzą, w jakim kolorze jest krążek, który podniósł N. Jeżeli jest on zielony – jadą dalej, a jeżeli czerwony – stoją i czekają na zmianę świateł – krążka. Gdy nastąpi zmiana – jeżdżą dalej.

II

Zajęcia. Inscenizacja utworu Danuty Gellnerowej *Światła sygnalizatora*.

T

- Tablica demonstracyjna nr 1.
 - Ile świateł jest na sygnalizatorze świetlnym?
 - Przy jakim kolorze światła sygnalizacji przechodzimy przez ulicę?
 - Jak nazywa się miejsce, przez które przechodzimy? Jak inaczej je nazywamy?
- Zabawa *Uzupełnij zdanie*.
Dzieci słuchają rymowanki (Wiesławy Żaby-Żabińskiej). Muszą powiedzieć: *przechodzą* lub *nie przechodzą* w odpowiednim miejscu rymowanki.
Gdy czerwone światło świeci,
(nie przechodzą) dorośli ani dzieci.
Gdy zielone światło świeci,
(przechodzą) dorośli i dzieci.
- Inscenizacja utworu.
Dzieci ustawiają się przed N., który trzyma dwa krążki – czerwony i zielony. Podczas recytacji manipuluje nimi.

Znajdź utwór
we własnych zasobach

Znajdź utwór
we własnych zasobach

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Samochody* (przewodnik, cz. 1, s. 19).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa bieżna *Na ulicy*.

Dla każdego dziecka kolorowy krążek.

N. wręcza każdemu dziecku kolorowy krążek – kierownicę. Dzieci są samochodami. Uważnie obserwują, jakiego koloru krążek podnosi N., i postępują zgodnie z zasadami ruchu drogowego. Jeżeli N. podniesie krążek zielony – samochody jadą, jeśli podniesie krążek czerwony – zatrzymują się. Jeżeli N. podniesie krążek żółty, samochody stoją – dzieci naśladują uruchamianie silnika.

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Różne pojazdy*.

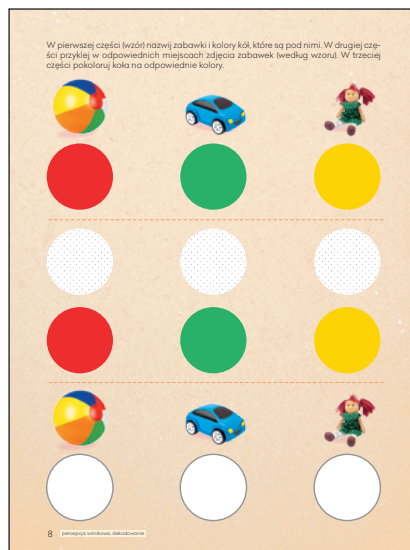
Bębenek, tamburyn.

Gdy N. uderza w bębenek – dzieci naśladują jazdę samochodem. Przy dźwiękach tamburynu – jeżdżą na rowerach.

III

- Karta pracy, cz. 1, nr 8.
- Nazwijcie zabawki i kolory kół znajdujących się pod nimi w pierwszej części karty.
- Odszukajcie w naklejkach zdjęcia zabawek i naklejcie je nad kołami w odpowiednich miejscach.
- W trzeciej części pokolorujcie koła na odpowiednie kolory.
- Zabawa *Segregujemy paski*.
N. przygotowuje pocięte kolorowe paski i umieszcza je w kilku obręczach rozmieszczonych w sali. Paski

są w kolorach: zielonym, czerwonym, niebieskim, żółtym (kolory podstawowe i zielony). N. prosi dzieci, żeby przyniosły mu paski w kolorze zielonym (czerwonym, niebieskim, żółtym). Dzieci wybierają z obręczy paski w odpowiednim kolorze i przynoszą N.

- Zabawa z wykorzystaniem rymowanki (Wiesławy Żaby-Żabińskiej).

Dzieci są ustawione w rozszypce. Powtarzają za N. różne gesty i ruchy.

*Cztery lata mam,
duży jestem już.
Zjadam wszystko sam,
taki ze mnie zuch!*

Dzieci:
pokazują na siebie,
stają na palcach, wyciągają ręce w górę,
naśladują jedzenie zupy,
podskakują w miejscu.

Wrzesień, tydzień 2

Dzień 2

Droga do przedszkola

Co to za pojazdy?

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Wskazywanie kół w kolorach podstawowych. Kolorowanie ostatniego koła na zielono. <i>Zabawy rękami</i> – rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej. Dostrzeganie i kontynuowanie rytmu – <i>Światło czerwone – światło zielone</i> (ćwiczenia indywidualne). Zabawa ruchowa <i>Jadę na rowerze</i> .	I 7, IV 12 I 9 IV 12 I 5
II. Ćwiczenia dźwiękonaśladowcze <i>Jakie to pojazdy?</i> Cel: rozwijanie mowy. Zabawa <i>Jeździmy różnymi pojazdami</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: spacer na najbliższe skrzyżowanie – przyglądanie się sygnalizacji świetlnej, łączenie jej kolorów z zachowaniem pieszych i pojazdów.	IV 1, IV 5 I 5 I 4, I 5
III. Oglądanie obrazków. Wypowiadanie się na ich temat. Rysowanie w ramce zabawki. Zabawa przy piosence <i>Taniec pajacyka z misiem</i> . Zabawa <i>Zgadnij, co trzymasz w ręce</i> .	IV 8, IV 9 IV 7 IV 13

Cel główny:

- rozwijanie mowy.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- mówi wyraźnie.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji.

Środki dydaktyczne: piosenka *Taniec pajacyka z misiem*, krążki, tablica demonstracyjna nr 2, karty pracy, cz. 1, nr 9, 10.

Przebieg dnia

- Karta pracy, cz. 1, nr 9.
- Pokażcie koła: czerwone, żółte, niebieskie.
- Narysujcie w pustym miejscu koło i pokolorujcie je na zielono.
- Zabawy rękami – rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej.
Dzieci:
 - uderzają w dłonie tak, jakby biły brawo,
 - naśladują N., klaszcząc: najpierw wolno, a potem coraz szybciej,
 - klepią się rękami po udach: najpierw wolno, a potem – coraz szybciej,
 - uderzają za N. rękami w podłogę, na przemian – raz prawą ręką, raz lewą,
 - stukają w podłogę kolejnymi palcami (pokazuje N.).
- Dostrzeganie i kontynuowanie rytmu – *Światło czerwone – światło zielone* (ćwiczenia indywidualne).

Krażki: czerwone i zielone.

N. układa na dywanie kolorowe krażki i głośno wymienia nazwy kolorów: czerwony, zielony, czerwony, zielony, czerwony, zielony, czerwony, zielony. Następnie prosi wybrane dziecko, by dokończyło układanie krażków.

Zabawa ruchowa *Jadę na rowerze* (przewodnik, cz.1, s. 19).

II

Zajęcie. Ćwiczenia dźwiękonaśladowcze *Jakie to pojazdy?*

- Tablica demonstracyjna nr 2.
- Nazwijcie pojazdy, które są na zdjęciach. (Rower, samochód osobowy, autobus, motocykl).
- Podzielcie te nazwy rytmicznie (za N.), łącząc tę czynność z klaskaniem. (*Ro-wer, sa-mo-chód...*).

- Naśladowanie dźwięków wydawanych przez pojazdy z ćwiczenia 1.
Dzieci za N. naśladują odgłosy pojazdów:
roweru – *dzyń, dzyń, dzyń*,
samochodu osobowego – *brum, brum, brum*,
motocykla – *wrr, wrr, wrr*,
autobusu – *bum, bum, bum*.

- Zabawa *Jeździmy różnymi pojazdami*.

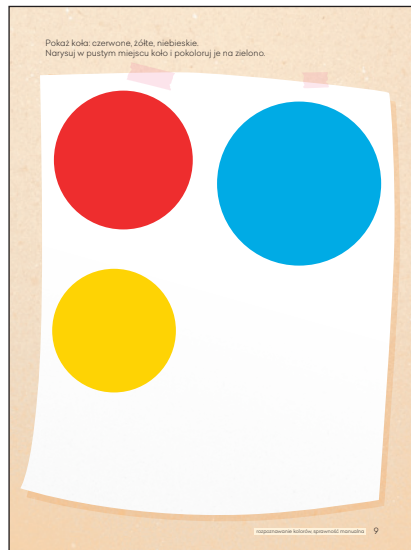
N. podaje kolejne nazwy pojazdów, a dzieci naśladują ich sposób poruszania się i dźwięki, jakie wydają:

rower – leżą tyłem, naśladują pedałowanie i mówią: *dzyń, dzyń...*

samochód osobowy – biegają po sali, naśladują kręcenie kierownicą i mówią: *brum, brum...*

motocykl – biegają po sali, naśladują jazdę motorem i mówią: *wrr, wrr...*

autobus – dobierają się po kilkoro, stają jedno za drugim, mówią: *bum, bum...* i poruszają się po sali.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Spacer na najbliższe skrzyżowanie. Dzieci przyglądają się sygnalizacji świetlnej, łączą kolory sygnalizacji z zachowaniem pieszych i pojazdów. Dzieci przechodzą z N. przez skrzyżowanie.

III

- Karta pracy, cz. 1, nr 10.
 - Czym podróżują zabawki?
 - Jaka zabawka siedzi w pierwszym wagonie, a jaka – w drugim?
 - Narysujcie w ramce zabawkę, która może siedzieć w trzecim wagonie.
- Zabawa przy piosence *Taniec pajacyka z miś* (słowa i muzyka: Danuta i Karol Jagiełło).
Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.
 Dzieci dobierają się parami i wykonują ruchy za N., który śpiewa piosenkę.

I. *Mały miś, śmieszny miś
z pajacykiem tańczy dziś.
Mały miś, śmieszny miś
zna pajaca nie od dziś.
Skaczą sobie dookoła,
bo poleczka to wesoła.*

II. *Mały miś, śmieszny miś
z pajacykiem tańczy dziś.
Mały miś, śmieszny miś
zna pajaca nie od dziś.
Klaszczą w rączki w rytm muzyki,
tak jak lubią pajacyki.*

III. *Mały miś, śmieszny miś
z pajacykiem tańczy dziś.
Mały miś, śmieszny miś
zna pajaca nie od dziś.
Tupią nóżki: raz i dwa,
a orkiestra pięknie gra.*

- Zabawa *Zgadnij, co trzymasz w ręce*.

Zabawki różniące się nie tylko kształtem, ale i kolorem.

N. przygotował różne zabawki. Dzieci oglądają je, nazywają, określają kolory. Następnie dzieci siadają tyłem do N., ręce wyciągają do tyłu, a on daje im do rąk wybrane zabawki. Dzieci poprzez dotyk rozpoznają zabawki, podają ich nazwy i kolory.

Wrzesień, tydzień 2

Dzień 3

Droga do przedszkola

Kolorowe paski

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa <i>Gdzie są schowane samochody?</i> Przygotowanie do wycinania – etap drugi (ćwiczenia indywidualne). Zabawa ruchowa <i>Jadą rowery</i> .	IV 11, IV 14 I 7 I 5
II. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 1. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa z elementami skoku – <i>Zebra</i> , zabawy paskami bibuły.	I 8 I 4, I 5
III. Zabawa <i>Przewodnik</i> . Zabawa przy piosence <i>Taniec pajacyka z misiem</i> . Ćwiczenia indywidualne z kolorowymi paskami papieru.	I 5, II 1 IV 7 IV 11

Cel główny:

- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- chętnie uczestniczy w ćwiczeniach.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Środki dydaktyczne: różne samochody, zabawki, piosenka *Taniec pajacyka z misiem*, nożyczki, kolorowy papier, klocki, krążki, plastelina, bębenek, nagranie wybranej piosenki.

Przebieg dnia

I

- Zabawa *Gdzie są schowane samochody?*

Samochody (zabawki).

N. pokazuje dzieciom kilka samochodów (zabawek). Dzieci oglądają je, a potem siadają przed tablicą, tyłem do sali. N. chowa samochody w różnych częściach sali. Dzieci całą grupą szukają samochodów, a po odnalezieniu muszą określić, gdzie dany samochód się znajdował.

- Przygotowanie do wycinania – etap drugi (ćwiczenia indywidualne).

Plastelina, nożyczki.

Dzieci siedzą wokół stołu. Za przykładem N. każde dziecko przygotowuje wałek z plasteliny, grubości ołówka. N. pokazuje dzieciom, jak należy trzymać nożyczki. Z jego pomocą dzieci ucinają pierwszy kawałek wałka, dalsze odcinają samodzielnie.

- Zabawa ruchowa *Jadą rowery* (przewodnik, cz. 1, s. 19).

II

Zajęcia. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 1.

Bębenek.

- Marsz za N.
Dzieci maszerują za N. po kole. Na hasło: *Hop!* – następuje zmiana kierunku marszu.
- Podskoki.
Dzieci podskakują obunóż w miejscu, w tempie uderzeń N. w bębenek.
- Zabawa *Zegar*.
Dzieci siedzą skrzyżnie na dywanie. Wykonują skłony głowy w bok (w prawą stronę, w lewą), mówiąc jednocześnie: *cyk, cyk...* Potem wykonują skłony w przód i w tył, mówiąc: *bim-bam, bim-bam...*
- Zabawa *Toczący się pień*.
Dzieci leżą na podłodze z wyprostowanymi i złączonymi nogami oraz rękami wyprostowanymi przy głowie. Wykonują trzy obroty w jedną stronę, a potem trzy obroty w drugą stronę.
- Marsz po kole za N. przy nagraniu wybranej piosenki.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa z elementami skoku – *Zebra*.
Białe pasy papieru.
W wyznaczonym miejscu ogrodu przedszkolnego N. układa na ziemi białe pasy papieru. Dzieci ustawiają się w rzędzie, jedno za drugim. Kolejno przeskakują obunóż między białymi pasami, starając się nie nadepnąć na żaden z nich.
- Zabawy paskami bibuły.
Czerwone, zielone i żółte paski bibuły.
N. rozdaje dzieciom paski krepiny w kolorach: czerwonym, żółtym i zielonym. Dzieci biegają po wyznaczonym terenie, wprawiając bibułę w ruch. Obserwują, jak się porusza. Zastanawiają się, dlaczego tak się dzieje. Na ustalony sygnał łączą się w grupy według kolorów i układają z pasków bibuły duże, jednobarwne koło.

III

- Zabawa *Przewodnik*.
Dzieci dobierają się w pary. Jedno z dzieci zamyka oczy, a drugie jest jego przewodnikiem, który oprowadza je po sali, mówiąc, gdzie w danej chwili się znajdują. Potem następuje zmiana ról.
Po zabawie N. pyta dzieci: *Co odczuwaliście podczas tej zabawy?*
- Zabawa przy piosence *Taniec pajacyka z misiem* (przewodnik, cz. 1, s. 23).
- Ćwiczenia indywidualne z kolorowymi paskami papieru.
Kolorowy papier, nożyczki.
- Wycinanie kolorowych pasków.
Dziecko dostaje dwa kawałki kolorowego papieru z narysowanymi paskami. Jego zadaniem jest wycięcie pasków (w razie problemów pomaga N.).
- Porównywanie liczby pasków.
Dziecko siada w kole i rozkłada przed sobą w dwóch grupach paski. Liczy paski w jednej grupie, a potem – w drugiej (są po trzy). Łączy paski w pary – jeden z jednej grupy, drugi z drugiej. Porównuje ich liczbę, stosując słowa *tyle samo*.
- Ćwiczenia w liczeniu (zbiory równoliczne).
N. pokazuje różną liczbę palców (1 do 3). Prosi dzieci, żeby pokazały *tyle samo* palców.
 - Ile palców pokazałam? (3).
 - Pokaż *tyle samo* palców.

- A teraz, ile pokazałam? (2).
- Pokaż tyle samo palców.
Potem N. rozkłada na sześciu krążkach klocki (od 1 do 3). Zadaniem dziecka jest wskazać krążki, na których jest tyle samo klocków.

Wrzesień, tydzień 2

Dzień 4

Droga do przedszkola

Śpiewamy i tańczymy

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa <i>W obręczy</i> . Swobodne działania w kącie małego badacza. Ćwiczenia motoryki małej. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Samochody</i> .	I 5, IV 1 IV 13 I 7 I 5
II. Nauka piosenki <i>Taniec pajacyka z misiem</i> . Cel: rozwijanie umiejętności wokalnych. Zabawy na świeżym powietrzu: rysowanie kół różnej wielkości, zabawa <i>Rymowanki</i> .	IV 7 I 4, I 5
III. Przesuwanie palcem po drodze samochodu do garażu. Rysowanie po śladzie tej drogi. Rozmowa na temat pojazdów specjalistycznych. Zabawa ruchowa <i>Jadę na rowerze</i> . Zabawa badawcza <i>Ślady na piasku</i> .	I 7 IV 5 I 5 IV 13

Cel główny:

- rozwijanie umiejętności wokalnych.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- śpiewa piosenkę.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- rozumienie i tworzenie informacji,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Środki dydaktyczne: piosenka *Taniec pajacyka z misiem*, obręcze, zdjęcia samochodów specjalistycznych, krążki: czerwony i zielony, karta pracy, cz. 1, nr 11, wyprawka, karta nr 30.

Przebieg dnia

I

- Zabawa *W obręczy*.

Obręcze.

Dzieci biorą obręcze i kładą je na podłodze. Wchodzą do środka obręczy i stają się małe jak myszki. Potem N. prosi, aby pokazały, ile miejsca w obręczy mogą zakryć swoim ciałem. Następnie chce, aby dzieci pokazały, jak mogą stać się wysokie – niech staną na palcach i spróbują dotknąć do sufitu. Potem prosi, aby pokazały, jak potrafią stać się grube, następnie – jak potrafią stać się szczupłe. Dzieci próbują przybrać pozycje, o jakie prosi N.

- Swobodne działania w kącie małego badacza.

Materiały o ciekawej fakturze, papierki.

N. wraz z dziećmi przegląda pomoce zgromadzone w kąciu badacza. Dokłada materiały o ciekawej fakturze i umieszcza je w pojemnikach, na tacach. Zachęca dzieci do swobodnego oglądania i badania zgromadzonych akcesoriów.

- Ćwiczenia motoryki małej.

Wyprawka, karta nr 30.

Wyrzucanie z (wysztańcowanej) kartki białych pasków.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Samochody* (przewodnik, cz. 1, s. 19).

II

Zajęcia. Nauka piosenki *Taniec pajacyka z misiem*.

- Zabawa *Wesoły pociąg*.

Dzieci ustawiają się w rzędzie, tworząc pociąg. Dziewczynki są pajacykami, a chłopcy – misiami. Przy nagraniu piosenki pociąg prowadzony przez N. porusza się po sali. Podczas przerwy w grze pociąg się zatrzymuje. N. podaje hasło: *Wysiadają pajacyki!* lub *Wysiadają misie!* Dzieci, które są pajacykami lub misiami, odłączają się od pociągu i siadają w wyznaczonym miejscu sali. Na hasło: *Wsiadają pajacyki!* lub *Wsiadają misie!* dzieci, które są pajacykami lub misiami, dołączają do pociągu.

- Słuchanie piosenki *Taniec pajacyka z misiem* (przewodnik, cz. 1, s. 23).
- Rozmowa na temat piosenki.
 - Co robią miś i pajacyk?
 - Co robili podczas tańca?
- Nauka piosenki (zwrotki I) fragmentami, metodą ze słuchu.
- Próby wspólnego śpiewu piosenki.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Rysowanie kół różnej wielkości.

Kolorowa kreda.

Dzieci za N. kreślą w powietrzu koła – małe, duże. Potem rysują kolorową kredą na płaskiej powierzchni koła różnej wielkości (każde dziecko jedno koło).

- Zabawa *Rymowanki*.

N. zaczyna wypowiadać kolejne fragmenty rymowanki Bożeny Formy, ale ich nie kończy. Robią to dzieci, klaszcząc i podskakując przy tym.

*Kiedy światło jest czerwone,
wtedy przejdź na drugą (stronę).*

*Przechodzisz przez jezdnię zawsze z rodzicami
w miejscu oznaczonym białymi (pasami).*

Na skrzyżowaniu światło czerwone!

Wtedy nie przechodź (na drugą stronę).

III

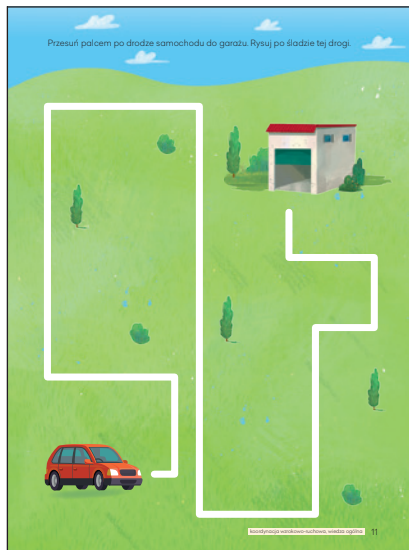
- Karta pracy, cz. 1, nr 11.
 - Przesuńcie palcem po drodze samochodu do garażu.
 - Rysujcie po śladzie tej drogi.
- Rozmowa na temat samochodów specjalistycznych.

Zdjęcia samochodów specjalistycznych.

Określanie, kiedy wzywamy straż pożarną, kiedy policję, a kiedy – karetkę pogotowia. (Można dzieciom pokazać numery alarmowe).

- Zabawa ruchowa *Jadę na rowerze* (przewodnik, cz. 1, s. 19).

N. ustawia na stoliku dwie tacki z piaskiem. Na jednej z nich rysuje ślad pozostawiony przez rower, a na drugiej – ślad pozostawiony przez samochód. Prosi dzieci, żeby odgadły, do jakich pojazdów należą te ślady. Następnie dzieci kolejno wodzą palcem jednej ręki po śladzie roweru oraz palcami wskazującymi obu rąk (jednocześnie) po śladzie samochodu.

Droga do przedszkola

Co to są pasy?

I. Zabawa z wykorzystaniem rymowanki. Oglądanie zdjęcia. Nazywanie zabawek, które są na kolejnych półkach, liczenie ich. Nazywanie ich kolorów. Zabawa <i>Gdzie są schowane Samochody</i> .	IV 2 IV 9, IV 12, IV 15 I 5
II. Wykonanie na karcie pracy ćwiczenia <i>Przejście dla pieska</i> . Cel: poznawanie zasad ruchu drogowego. Zabawy na świeżym powietrzu: spacer wzdłuż ulicy – obserwowanie pojazdów, nazywanie ich. Oglądanie znaków drogowych.	I 7, IV 5 I 4, I 5, IV 9
III. Słuchanie wierszyka. Powtarzanie go z nauczycielem, z jednoczesnym wykonywaniem odpowiednich ruchów. Rysowanie siebie w ramce. Budowanie garaży z klocków.	I 7, IV 2, IV 5 I 6

- poznawanie zasad ruchu drogowego.

Dziecko:

- wie, że przechodzimy (z osobą dorosłą) przez ulicę po pasach przy zielonym świetle.

- matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji.

Środki dydaktyczne: klej, nożyczki, krążki, tablica demonstracyjna nr 3, karty pracy, cz. 1, nr 12, 13.

Przebieg dnia

- Zabawa z wykorzystaniem rymowanki.

Przy słowach *hopsa-sa* dzieci podskakują w miejscu. Słyszac nazwy części ciała, wskazują je u siebie (za N.).

Hopsa-sa, oto ja!

Nóżki dwie, rączki dwie,

hopsa-sa, każdy wie.

Brzuszek, plecy, szyja, kark,

głowa dwoje uszu ma,

usta, oczy, czoło, nos,

no i włosów całą moc.

Hopsa-sa, oto ja! Hopsa-sa, oto ja!

- Tablica demonstracyjna nr 3.
 - Co widzisz na zdjęciu?
 - Nazwijcie zabawki, które są na pierwszej półce. (Miś, lalka, pajac).
 - W jakim kolorze jest miś? (Brązowym).
 - W jakim kolorze jest ubranie pajaca? (Czerwonym).
 - Jak jest ubrana lalka?
 - Ile piłek jest na drugiej półce? (3).
 - Jak wygląda pierwsza (druga, trzecia) piłka?
 - Co jest na trzeciej półce?
 - Co wisi nad półką?
 Potem N. odwraca tablicę i pyta dzieci:
 - Co widzieliście na tablicy?
 Jeżeli dzieci mają problemy, N. pomaga, zadając dodatkowe pytania.
- Zabawa *Gdzie są schowane Samochody* (przewodnik, cz. 1, s. 24).

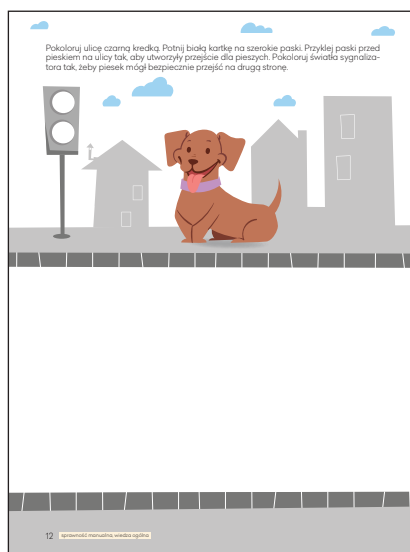
II

Zajęcia. Wykonanie na karcie pracy ćwiczenia *Przejdźcie dla pieska*.

- Rozmowa na temat drogi dzieci do przedszkola.
 - Kto z was przyjechał do przedszkola?
 - Przy jakim kolorze świateł sygnalizacji jechały samochody? Przy jakim się zatrzymywały?
 - Kto z was przyszedł do przedszkola z rodzicem?
 - Przy jakich światłach sygnalizacji przechodziliście przez ulicę?
 - Jak nazywa się miejsce, przez które przechodziliście?
 - Jak inaczej mówimy na pasy? Dlaczego?
- Rytmiczne wymawianie rymowanki za N.

Dzieci idą za N. i rytmicznie mówią rymowankę.

Gdy zie-lo-ne świa-tło świe-ci, po pa-sach prze-cho-dzą do-roś-li i dzie-ci.
- Karta pracy, cz. 1., nr 12.
 - Co musimy zrobić (czego brakuje), aby piesek mógł przejść przez ulicę?
 - Pokolorujcie ulicę czarną kredką.
 - Potnijcie białą kartkę na szerokie paski (trzy). Przyklejcie paski na ulicy, żeby powstało przejście dla pieszych. (Dzieci, które uczą się wycinać, dostają wycięte białe paski).
 - Pokolorujcie światła sygnalizatora tak, aby piesek mógł bezpiecznie przejść na drugą stronę.
- Sprawdzanie wykonania ćwiczenia na karcie pracy.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Spacer wzdłuż ulicy.

Dzieci obserwują pojazdy, nazywają je. Oglądają znaki drogowe. Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, co oznaczają poszczególne znaki drogowe.

- Karta pracy, cz. 1, nr 13.
- Posłuchajcie wierszyka. Powtarzajcie go za mną i wykonujcie odpowiednie ruchy. Dzieci powtarzają słowa i trzy razy cmokają, trzy razy klaszczą, trzy razy tupią, obracają głowę w jedną stronę, a potem – w drugą.

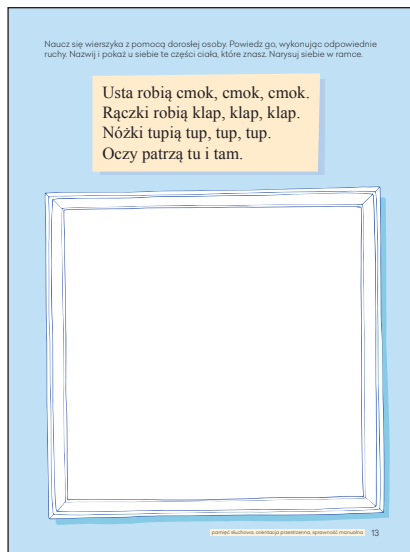
Usta robią cmok, cmok, cmok.

Rączki robią klap, klap, klap.

Nóżki tupią tup, tup, tup.

Głowa patrzy tu i tam.

- Nauczcie się wierszyka z pomocą N. Nazywajcie i pokazujcie te części ciała, które znacie. Narysujcie siebie w ramce.
- Budowanie garaży z klocków (wspólne lub indywidualne). Wspólna zabawa samochodami.

Wrzesień, tydzień 3

Dzień 1

Nadeszła jesień

Idzie jesień

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa badawcza <i>Czym się różnimy?</i> Ćwiczenie sprawności rąk. Zabawa ruchowa z zestawu zabaw ruchowych nr 3.	IV 13 I 7 I 5
II. Słuchanie wiersza Tadeusza Śliwiaka <i>Idzie jesień</i> . Cel: rozwijanie mowy. Zabawy na świeżym powietrzu: spacer w pobliżu przedszkola, w poszukiwaniu oznak jesieni.	IV 5 I 4, I 5, IV 18
III. Rysowanie po szarych liniach od liści do ich owoców. Określanie, z jakich drzew opadły te liście. Próby nazywania drzew. Zabawa ruchowa <i>Opadające liście</i> .	I 7, IV 18 I 5

Cel główny:

- rozwijanie mowy.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- odpowiada na pytania dotyczące utworu.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- rozumienie i tworzenie informacji,
- kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Środki dydaktyczne: lupy, kartki, atrament, wiersz Tadeusza Śliwiaka *Idzie jesień*, ilustracje do wiersza, tamburyn, liście i owoce wybranych drzew, np.: kasztanowca, jarzębiny, dębu, klonu, karta pracy, cz. 1, nr 14, wyprawka, karty nr 15, 16.

Przebieg dnia

I

- Zabawa badawcza *Czym się różnimy?*

Lupy, atrament, karteczki.

Dzieci kolejno podchodzą do kącika badacza, maczają każdą opuszkę palca osobno w kropli atramentu ze spodeczka i odbijają je na kartce. Potem porównują swoje odbite ślady palców między sobą, oglądając je przez lupy. N. wyjaśnia dzieciom, że te linie to linie papilarne, i każdy człowiek ma je inne.

- Ćwiczenie sprawności rąk.

Wyprawka, karta nr 15.

- Dotknijcie kropek każdym paluszkiem jednej ręki, a potem – drugiej (N. pokazuje).
- Połączcie kreską dwie kropki, które są najbliżej siebie, według wzoru.

Zestaw zabaw ruchowych – nr 3 (do wykorzystania według wyboru N.).

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Lot ptaków*.

Dzieci biegają w różnych kierunkach, z ramionami wyciągniętymi w bok. Na hasło: *Wróbelki* – podskakują obunóż.

- Ćwiczenia szyi *Ptaki piją wodę*.

Dzieci, w przysiadzie podpartym, wykonują skłon głowy w przód, następnie skłon głowy w tył z równoczesnym cofnięciem brody (połykanie wody).

- Zabawa bieżna *Spłoszone ptaki*.

Dzieci, na odgłos szczekania psa (naśladuje N.), uciekają w wyznaczone wcześniej miejsce w sali (np. pod ścianę).

- Zabawa ruchowa *Ptaki szukają pożywienia*.

Dzieci chodzą małymi krokami, wykonując skłony tułowia w przód oraz wyprosty.

- Zabawa ruchowa z elementem podskoku *Ptaki skaczą*.

Podskakują obunóż w miejscu, mają zwarte stopy.

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Opadające liście*.

Tamburyn.

- Czy widzieliście, jak spada listek z drzewa?

- Pokażcie to rękami.

- Teraz pokażcie to całym ciałem.

Dźwięki tamburynu będą naśladować wiejący wiatr. Dzieci obracają się, tańczą. Gdy dźwięki tamburynu milkną, przykucają – liście opadły na ziemię.

II

Zajęcia. Słuchanie wiersza Tadeusza Śliwiaka *Idzie jesień*.

- Zabawa muzyczno-ruchowa przy piosence *Jesienne drzewa*.

Nagranie piosenki *Jesienne drzewa*.

N. wybiera kilkoro dzieci, które będą drzewami. Stoją one w lekkim rozkroku, z wyciągniętymi do góry rękami, którymi poruszają na boki. Naśladują szum drzew, mówiąc: *Szuszuszuszusz...* Pozostałe dzieci, przy nagraniu piosenki *Jesienne drzewa*, spacerują między drzewami i naśladują zbieranie kolorowych liści.

- Rozmowa na temat oznak jesieni.

- Co, oprócz opadających, usychających liści, zmieniło się w przyrodzie?

- Czy nadal jest tak ciepło, jak było wcześniej (w lecie)?

- Słuchanie wiersza (z wykorzystaniem ilustracji).

Ilustracje przygotowane przez N.

*Idzie łąką, idzie polem,
pod złocistym parasolem.
Gdy go zamknie, słońce świeci,*

*gdy otworzy, pada deszcz.
Kto to taki? Czy już wiecie?
Tak! To właśnie jesień jest!*

- Rozmowa na temat wiersza.
 - O jakiej porze roku jest mowa w wierszu?
 - Co robi jesień?
 - Co się dzieje, gdy jesień otworzy parasol? Co się dzieje, gdy go zamknie?
- Ilustrowanie wiersza.

*Idzie łąką, idzie polem,
pod złocistym parasolem.
Gdy go zamknie, słońce świeci,
gdy otworzy, pada deszcz.*

Dzieci stoją w rozsypance:
maszerują w miejscu, trzymając na niby rozłożony parasol,
maszerują w miejscu, trzymając złożony parasol,
poruszają palcami wyciągniętych dłoni, naśladując
padający deszcz,

*Kto to taki? Czy już wiecie?
Tak! To właśnie jesień jest!*

wyciągają ręce w bok,
mówią z nauczycielem, klaszcząc.

- Ćwiczenia sprawności rąk.

Dla każdego dziecka: wyprawka, karta nr 16, kredki: żółta i niebieska.

 - Rysujcie żółtą kredką po kole ze słoneczkiem, mówiąc: *Słoneczko*.
 - Potem rysujcie po promykach (od koła), mówiąc: *Świeć*.
 - Rysujcie niebieską kredką po kropelkach, mówiąc: *Kropelko, nie spadaj*.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Spacer w pobliżu przedszkola, w poszukiwaniu oznak jesieni.

Torebki papierowe.

N. wręcza dzieciom torebki, aby zbierały do nich to, co kojarzy im się z jesienią. Podczas spaceru zwraca uwagę na wygląd drzew – liściastych i iglastych. Zapoznaje dzieci z nazwami wybranych drzew. Dzieci zbierają liście, określają ich kolory. Zbierają do torebek inne dary jesieni (kasztany, żołędzie), po powrocie umieszczają je w kątku przyrody.

III

- Karta pracy, cz. 1, nr 14.
 - Rysujcie po szarych liniach od liścia do owocu. Jeśli potraficie, nazwijcie drzewa, z których pochodzą te liście i owoce.
- Wspólne z N. dopasowywanie liści do owoców.

Liście: kasztanowca, dębu, jarzębiny, klonu, oraz owoce tych drzew.

N. przygotował liście i owoce wybranych drzew. Zadaniem dzieci jest dobranie ich w pary: liść – owoc (w razie problemów pomaga N.).

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Opadające liście* (przewodnik, cz. 1, s. 31).

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Oglądanie obrazków przedstawiających dzieci w parku. Wskazywanie w każdej parze obrazków tego, który przedstawia zdarzenie wcześniejsze. Ćwiczenia artykulacyjne. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Opadające liście</i>.	IV 5, IV 9 IV 2 IV 7
II. Zabawy przy piosence <i>Jesienne drzewa</i>. Cel: kształtowanie poczucia rytmu. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa <i>Kasztan wędruje</i> – reagowanie na zmiany tempa, zabawy z zastosowaniem urządzeń znajdujących się w ogrodzie przedszkolnym.	IV 7 I 4, I 5
III. Jesienne zabawy badawcze. Wykonanie pracy plastycznej <i>Nadeszła jesień</i>. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Opadające liście</i>.	IV 13 IV 8 IV 7

Cel główny:

- kształtowanie poczucia rytmu.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- bawi się przy piosence.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- rozumienie i tworzenie informacji,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Środki dydaktyczne: piosenka *Jesienne drzewa*, nagranie melodii w wiolinie i w basie, koc, listki, pojemniki, kosz, szarfy, tamburyn, klej, liście, lupy, karta pracy, cz. 1, nr 15, wyprawka, karty nr 1, A.

Przebieg dnia

I

- Karta pracy, cz. 1, nr 15.
- Obejrzyjcie obrazki przedstawiające dzieci w parku.
- W każdej parze obrazków wskażcie ten, który przedstawia to, co zdarzyło się wcześniej.
- Rozpoznawanie kasztanów i żołądździ za pomocą dotyku.

Pudełko z tektury, z otworami po bokach, kasztany, żołądździe.

N. umieszcza w pudełku kasztany i żołądździe. Zadaniem dzieci jest odszukanie za pomocą dotyku określonej liczby kasztanów lub żołądździ, np. dwóch żołądździ, kasztana i żołądździa...

- Ćwiczenia artykulacyjne.
- *Smok* – dzieci mają szeroko otwarte buzie, odsłonięte zęby. Wykonują „klapanie paszczą”.

- *Tajemnica* – dzieci mocno zaciskają rozciągnięte wargi, na które kładą palec wskazujący.
- *Zmęczony piesek* – dzieci naśladują zżajanego pieska, który oddycha głośno i ma wysunięty na brodę język.
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Opadające liście* (przewodnik, cz. 1, s. 31).

II

Zajęcia. Zabawy przy piosence *Jesienne drzewa*.

- Zabawa *Zrywamy liście, zbieramy liście*.

Nagranie melodii w wiolinie i w basie, odtwarzacz CD.

Przy nagraniu melodii w wiolinie dzieci chodzą na palcach i naśladują zrywanie liści z drzew. Przy melodii granej w basie – schylają się i naśladują zbieranie liści z ziemi.

- Słuchanie piosenki *Jesienne drzewa* (słowa i muzyka Danuta i Karol Jagiełłowie).

Nagranie piosenki *Jesienne drzewa*, odtwarzacz CD.

Po zie - lo - nym le - sie cho - dzi so - bie je - sień,
przy - sta - je, ma - lu - je i da - lej wę - dru - je,
przy - sta - je, ma - lu - je i da - lej wę - dru - je.
Pa - ste - lo - wych pa - let ze - staw ma nie - ma - ły,
by je - sien - ne drze - wa za - wsze pię - knie wy - głą - da - ły.

I. *Po zielonym lesie
chodzi sobie jesień,
przystaje, maluje
i dalej wędruje.* } bis

Ref.: *Pastelowych palet
zestaw ma niemały,
by jesienne drzewa
zawsze pięknie wyglądały.* } bis

II. *Dziś od rana zmienia
wszystko od niechcenia
na żółto, brązowo,
będzie kolorowo.* } bis

Ref.: *Pastelowych palet...*

III. *I zielone liście
barwi oczywiście
na czerwień i złoto,
robi to z ochotą.* } bis

Ref.: *Pastelowych palet...*

- Rozmowa na temat piosenki.
 - Czy podobała się wam piosenka?
 - O czym była piosenka?
 - Co robi pani Jesień?

- Ćwiczenia oddechowe *Przedmuchiemy listek.*

Liście.

Dzieci dobierają się w pary i siadają naprzeciwko siebie, w odległości około 1 metra. Każda para ma jeden liść. Jedno dziecko z każdej pary dmucha na liść umieszczony na podłodze tak długo, aż dotrze on do partnera. Wówczas partner dmucha na liść tak, aby znalazł się on z powrotem przy danej osobie. Dzieci wykonują ćwiczenie kilkakrotnie.

- Wykonanie pracy *Nadeszła jesień.*

Wyprawka, karta nr 1, karta A z obrazkami liści, klej.

Przygotujcie. Wypchnijcie z karty 4 a obrazki liści. Przyklejcie je na obrazku drzewa.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa *Kasztan wędruje* – reagowanie na zmiany tempa.

Kasztan, bębenek.

Dzieci stoją w kole. W środku znajduje się wybrane dziecko – kasztan, które recytuje za N. tekst Bożeny Formy:

Po kole, po kole kasztanek wędruje.

Przyjaciela w naszej grupie

dzisiaj wypatruje.

Raz, dwa, trzy, przyjacielem będziesz ty.

Dzieci podają sobie kasztan w rytm wylczanki. N. gra na bębnie. Mocne uderzenie w bębenek oznacza koniec recytacji. Dziecko, które w tym momencie trzyma kasztan, zajmuje miejsce kasztanka pośrodku koła.

- Zabawy z zastosowaniem urządzeń znajdujących się w ogrodzie przedszkolnym.

III

Zabawy badawcze – jesienne.

Zabawa 1.

Liście różnych drzew, kasztany, pojemniki.

Dzieci biorą do jednej ręki liść, a do drugiej kasztana. Wyciągają ręce przed siebie i jednocześnie upuszczają liść i kasztan. Starają się wyjaśnić, dlaczego kasztan szybciej spadł.

Wniosek: Na podłogę szybciej spadł kasztan, bo jest cięższy.

Zabawa 2.

Liście różnych drzew, pojemniki, lupy.

Dzieci biorą po dwa takie same liście i jeden liść inny. Oglądają je dokładnie przez lupy. Poszukują różnic i podobieństw. N. wyjaśnia, że liście mogą różnić się np. kształtem (pokazuje dwa różne liście). Każdy liść ma wiązki, które tworzą użyłkowanie liścia (pokazuje linie na blaszce liścia).

Wniosek: Na liściach jednego rodzaju użyłkowanie jest takie samo.

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Opadające liście* (przewodnik, cz. 1, s. 31).

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Poznawanie wybranych drzew, ich liści i owoców. Zabawa <i>Kolorowe liście</i> . Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Opadające liście</i> .	IV 18 I 5 I 5
II. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 1. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa z chustą animacyjną – <i>Wiatr i liście</i> , zabawa z wykorzystaniem rymowanki.	I 8 I 4, I 5
III. Tworzenie kompozycji z odbitych, pomalowanych liści. Łączenie kropek kredkami w odpowiednich kolorach. Kolorowanie rysunków. Nazywanie drzew, które zamiast liści mają igły. Zabawa ruchowa przy piosence <i>Jesienne drzewa</i> . Założenie hodowli kasztanowca.	IV 1 IV 8, IV 18 IV 13, IV 18

Cel główny:

- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- chętnie uczestniczy w ćwiczeniach,

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- rozumienie i tworzenie informacji,
- kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Środki dydaktyczne: kolorowe, papierowe liście, obręcze, kartoniki z kropkami (od 1 do 4), liście z drzew, nagranie dowolnej piosenki, miseczki, farby, pędzle, tablica demonstracyjna nr 4, karta pracy, cz. 1, nr 16.

Przebieg dnia**I**

- Poznawanie wybranych drzew, ich liści i owoców.

T

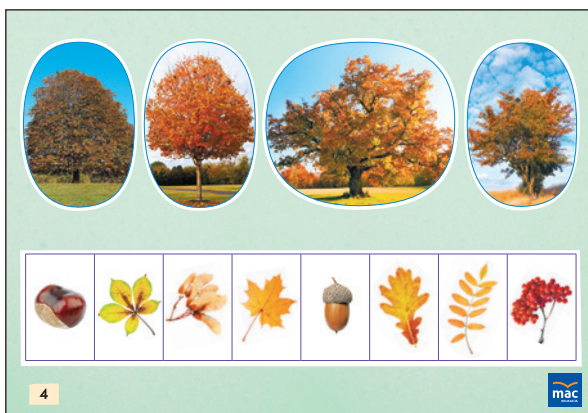
Tablica demonstracyjna nr 4.

N. wskazuje zdjęcia: kasztanowca, klonu, dębu i jarzębiny, ich liści i owoców. Dzieci powtarzają za nim nazwy drzew i ich owoców.

- Zabawa *Kolorowe liście*.

4 obręcze, kolorowe liście z papieru, kartoniki z kropkami (od 1 do 4), nagranie wybranej piosenki.

Dzieci losują kolorowe liście z papieru (czerwone, zielone, żółte, brązowe). N. umieszcza z boku sali 4 obręcze, numeruje je kartonikami z odpowiednią liczbą kropek (od

1 do 4). Dzieci kolejno nazywają kolory wylosowanych liści. Potem, przy nagraniu dowolnej piosenki, tańczą ze swoimi liśćmi. Podczas przerwy w grze zatrzymują się. N. określa kolory liści, które należy odłożyć do danej obręczy, np. liście zielone – do trzeciej obręczy, a brązowe – do czwartej.

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Opadające liście* (przewodnik, cz. 1, s. 31).

II

Zajęcia. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 1 (przewodnik, cz. 1, s. 25)

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa z chustą animacyjną – *Wiatr i liście*.

Chusta animacyjna, listek.

N. z pomocą dzieci rozkłada w ogrodzie chustę animacyjną i układa na niej liście. Dzieci stają dookoła chusty. Na hasło N., np. dźwięk tamburynu, dzieci idą po kole, trzymając chustę za brzegi. Na kolejne hasło: *Wiatr* – zatrzymują się i poruszają chustą tak, aby wprawić liście w ruch. Zabawę powtarzamy kilka razy. Jeżeli liście spadną z chusty, dzieci podnoszą je i ponownie układają na chuście.

- Zabawa z wykorzystaniem rymowanki.

Dzieci stoją w rozsypcie. Naśladują czynności wymienione w rymowance.

*Spada listek z klonu,
jeden, drugi, trzeci,
a tam – z kasztanowca
czwarty listek leci.*

Dzieci:
naśladują ruch spadających liści,
liczą, pokazując palce,
pokazują ręką opadający liść,
pokazują cztery palce.

III

- Tworzenie kompozycji z odbitych, pomalowanych liści.

Liście, farby, kartki.

N. pokazuje, jak trzymać pędzel, i wyjaśnia, jak malować jego końcówką. (Pokazuje sposób malowania). Wcześniej przygotował w miseczkach rozrobioną farbę i zebrane liście. Maluje jeden liść i odbija go kilkakrotnie na kartce – demonstrując w ten sposób, jak należy wykonywać pracę.

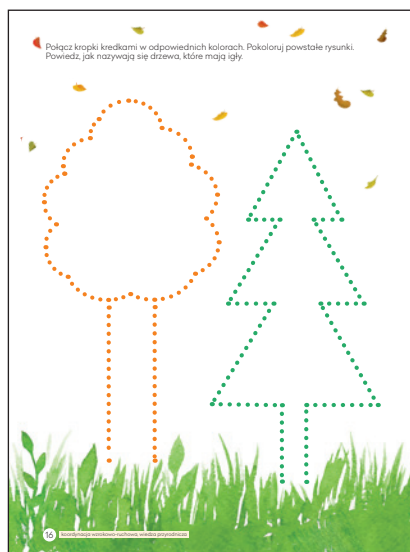

- Wykonanie prac przez dzieci.
- Karta pracy, cz. 1, nr 16.
- Połączenie kropki kredkami w odpowiednich kolorach. Pokolorujcie rysunki.
- Jak nazywamy drzewa, które zamiast liści mają igły?
- Zabawa ruchowa przy piosence *Jesienne drzewa* (przewodnik, cz. 1, s. 31).
- Założenie hodowli kasztanowca.

Doniczka, kasztany.

- Włożenie kilku kasztanów do pojemnika z ziemią.
- Umieszczenie pojemnika w zaciemnionym miejscu, np. w piwnicy (na 3–4 tygodnie).
- Umieszczenie kiełkujących kasztanowców w kącie przyrody.
- Systematyczne obserwowanie roślin.
- Podanie kilku informacji na temat kasztanowca.

Kasztanowiec pochodzi z Azji. W Polsce jest sztucznie sadzony. Nasiona kasztanowca – kasztany – są niejadalne i lekko trujące. Stosowane są w kosmetyce (kremy) i w medycynie (oprócz owoców – liście i kwiaty). Jest długowiecznym drzewem.

Wrzesień, tydzień 3

Dzień 4

Nadeszła jesień

Mały jeż

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa z wykorzystaniem chusty animacyjnej. Wykonanie oddruku liści techniką frotażu. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Opadające liście</i> .	I 5, III 1 IV 1 IV 7
II. Słuchanie wiersza Hanny Zdzitowieckiej <i>Jeż</i> . Cel: rozwijanie mowy. Ilustracja ruchowa wiersza. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa z wierszem Bożeny Formy <i>Przybywa jesień; Wiatr i liście</i> – ćwiczenia oddechowe.	IV 5, IV 1 I 5 I 4, I 5
III. Zabawa <i>Jeżyk</i> . Wspólne rysowanie jeża. Zabawa bieżna <i>Splószone ptaki</i> .	I 5, III 2 I 7, III 5 I 5

Cel główny:

- rozwijanie mowy.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- odpowiada na pytania dotyczące wiersza,

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- rozumienie i tworzenie informacji,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Środki dydaktyczne: wiersz Hanny Zdzitowieckiej *Jeż*, ilustracje do wiersza, kartka formatu A3 z narysowanym owalem, liście, kartki, kredki świecowe, chusta animacyjna, mazak, piłka, karta pracy, cz. 1, nr 17.

Przebieg dnia

I

- Zabawa z wykorzystaniem chusty animacyjnej.
Chusta animacyjna, piłka.
 Dzieci siadają na chuście. Określają kolor, na którym siedzą na chuście. Toczą piłkę do wybranego kolegi lub wybranej koleżanki, podając swoje imię oraz imię wybranej osoby i nazwę koloru chusty, na którym ona siedzi.
- Wykonanie oddruku liści techniką frotażu.
Liście, kartki, kredki świecowe.
 Dzieci biorą po jednym liściu przyniesionym ze spaceru. Następnie kładą liście pod kartki, a kartki kolorują przy użyciu kredek świecowych.
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Opadające liście* (przewodnik, cz. 1, s. 31).

II

Zajęcia. Słuchanie wiersza Hanny Zdzitowieckiej *Jeż*.

- Rozmowa na temat lasu jesienią.
 - Czy byliście jesienią w lesie?
 - Jak wygląda las?
- Karta pracy, cz. 1, nr 17.
 - Opowiedz o lesie, który jest na zdjęciu.
 - Jak wyglądają drzewa liściaste, a jak – drzewa iglaste?
 - Co leży pod drzewami? Dlaczego?
 - Odszukajcie we wkładce zdjęcia wiewiórki i jeża.
 - Naklejcie je we właściwych miejscach.
- Słuchanie wiersza.

*Krótkie nóżki, długi ryjek,
ostre kolce ciało kryją.
Ach, cóż to za groźny zwierzę?
To jest jeż, malutki jeż.
Węszy noskiem w lewo, w prawo,
to pod listkiem, to pod trawą.*

- Rozmowa na temat wiersza (z wykorzystaniem ilustracji).

Ilustracje przygotowane przez N.

- Jak wygląda jeż?
- Co robi jeż jesienią?
- Co robi zimą?
- Ilustracja ruchowa wiersza.

Podczas ponownej recytacji wiersza przez N. dzieci poruszają się na czworakach, węszą noskami w jedną stronę i w drugą, zaglądają pod liście, trawę, a potem kładą się i zasypiają zagrzebane w liściach.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa z wierszem Bożeny Formy *Przybywa jesień*.
Dzieci stoją w rozсыpcie. N. recytuje wiersz, a dzieci wykonują określone ruchy.

*Spadają liście,
szeleszczą wkoło,
wiatr je unosi,
gwiżdżąc wesoło.
Lecą kasztany,
cieszą się dzieci.
Słabiej niż latem
słoneczko świeci.
Nagle żółędzie
z drzewa spadają,
chętnie je zaraz
wszyscy zbierają.*

Dzieci:
naśladują ruch opadających liści,

podskakują w miejscu, klaszcząc i ciesząc się,

pokazują na słońce,

naśladują zbieranie żółędzi,

Piękne korale
ma jarzębina,
to znak, że jesień
już się zaczyna.

pokazują na jarzębinę,
powtarzają za N. dwa ostatnie wersy.

- *Wiatr i liście* – ćwiczenia oddechowe.

Liście.

Dzieci trzymają w dłoniach liście znalezione w ogrodzie przedszkolnym. Na hasło: *Wiatr* – podrzucają je, dmuchają na nie, starając się, aby jak najdłużej utrzymały się w powietrzu i nie spadły na ziemię.

III

- Zabawa *Jeżyk*.

Dzieci siedzą w kole. W środku koła siedzi jedno chętne dziecko – jeżyk. Pozostałe dzieci mówią: *Na dywanie siedzi jeż. Co on robi, to ja też. Co, jeżyku, robisz?*

Dziecko, które jest jeżykiem pokazuje określony ruch, a dzieci go naśladują. Potem jeżyk wybiera inne dziecko na swoje miejsce i zabawa toczy się dalej.

- Wspólne rysowanie jeża.

Kartka formatu A3, flamastry.

N. narysował na kartce formatu A3 owal, dorysował nosek i buzię oraz nóżki jeża. Kartka jest umieszczona na tablicy. Dzieci podchodzą kolejno do tablicy i rysują kreski – kolce na grzbiecie jeża.

- Zabawa bieżna *Spłoszone ptaki* (przewodnik, cz. 1, s. 31).

Wrzesień, tydzień 3

Dzień 5

Nadeszła jesień

Liczymy grzyby

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa z wykorzystaniem wierszyka <i>Cicho – głośno</i> . Ćwiczenia w wycinaniu. Dostrzeganie rytmów w ułożeniu kasztanów i żołędzi i ich kontynuowanie. Zabawa muzyczno-ruchowa przy piosence <i>Jesienne drzewa</i> .	I 5, IV 2 I 7 IV 12 IV 7
II. <i>Których grzybów jest więcej?</i> – nazywanie i liczenie grzybów. Cel: porównywanie liczebności zbiorów. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Borowiki, muchomory</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: spacer – obserwacja zmian zachodzących w przyrodzie, zabawa ruchowa z elementami skoku i podskoku – <i>Alejki w parku</i> .	IV 11, IV 15 I 5 IV 18 I 4, I 5
III. Ćwiczenie graficzne <i>Wyrrywamy obrazek</i> . Opowieść ruchowa <i>W lesie</i> .	I 7, IV 8 I 5

Cel główny:

- porównywanie liczebności zbiorów.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- określa, których elementów jest więcej,

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- rozumienie i tworzenie informacji,
- kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Środki dydaktyczne: piosenka *Jesienne drzewa*, wiersz *Cicho – głośno*, klocki, kawałki kartonu, plastelina, klej, nożyczki, kasztany, żołędzie, wyprawka, karta pracy, cz. 1, nr 29.

Przebieg dnia

I

- Zabawa z wykorzystaniem wierszyka *Cicho – głośno* (autor nieznany).
Dzieci klaszczą i tupią, cicho lub głośno, według tekstu wierszyka.

*Nasze rączki klaszczą: tapu, tap,
cicho klaszczą: tapu-tapu, tap,*

*głośno klaszczą, cicho klaszczą,
właśnie tak, właśnie tak.*

- Ćwiczenia w wycinaniu.

Kartony formatu A4, nożyczki dla każdego dziecka.

N. tnie każdą kartkę wzdłuż, na 5 pasków. Każde dziecko otrzymuje jeden pasek kartonu. Dzieci najpierw ćwiczą wycinanie na sucho. Następnie tną swoje paski na kawałki.

- Dostrzeganie rytmów w ułożeniu kasztanów i żołędzi i ich kontynuowanie.

Kasztany, żołędzie.

N. układa na podłodze (dzieci siadają wokół): kasztan, kasztan, żołędź, kasztan... (trzy sekwencje) – nazywając kolejne owoce. Potem pyta dzieci: *Co mam dalej ułożyć?* Jeżeli dzieci nie wiedzą, N. układa dalej, do czasu, aż dzieci dostrzegą rytm i będą go same kontynuować.

- Zabawa muzyczno-ruchowa przy piosence *Jesienne drzewa* (przewodnik, cz. 1, s. 31).

II

Zajęcia. Których grzybów jest więcej? – porównywanie liczebności zbiorów.

- Karta pracy, cz. 1, nr 18.
- Co widzicie na zdjęciu?
- Jak nazywają się grzyby z brązowymi kapeluszami?
- Podzielcie rytmicznie nazwę *borowik*, klaszcząc przy tym.
(Dzieci dzielą wraz z N. słowo *borowik* na sylaby).
- Jak nazywają się grzyby z czerwonymi kapeluszami w kropki?
- Podzielcie rytmicznie nazwę *muchomor*, klaszcząc.
(Dzieci z N. dzielą słowo *muchomor* na sylaby).
- Czy wiecie, które z nich są jadalne?
- Policzcie grzyby. Pokażcie na palcach liczbę borowików, a potem – liczbę muchomorów.
- Liczenie grzybów.

Klocki (7 dla każdego dziecka).

Dzieci siedzą w kole. N. mówi:

- Weźcie tyle dużych klocków, ile jest borowików. Ułóżcie je przed sobą.
- Weźcie tyle małych klocków, ile jest muchomorów. Ułóżcie je przed sobą.

- Ułóżcie klocki w pary: mały klocek – duży klocek.
- Czy wszystkie klocki mają parę? Co to znaczy? (Jest więcej muchomorów).
- O ile więcej jest klocków-muchomorów?
- O ile mniej jest klocków-borowików?

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Borowiki, muchomory*.
Dzieci spacerują po sali – lesie. Na hasło: *Borowik*, schylają się, naśladując zbieranie grzybów do koszyka. Po chwili spacerują dalej. Gdy usłyszą hasło: *Muchomory*, nie zatrzymują się i spacerują dalej.
- Lepienie (małych) grzybów z plasteliny.
Plastelina i tekturowa podkładka dla każdego dziecka.
Nauczyciel przypomina dzieciom, że małe dzieci nie zbierają grzybów i ich nie jedzą, bo mogłyby im zaszkodzić. Dzieci lepią grzyby z plasteliny.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Spacer – obserwacja zmian zachodzących w przyrodzie.
Dzieci spacerują – starają się dostrzec i wymienić oznaki jesieni. Pomaga im w tym N.
- Zabawa ruchowa z elementami skoku i podskoku – *Alejki w parku*.

Skakanki.

N. układa skakanki na trawniku tak, aby znajdowały się w równych odległościach od siebie. Dzieci kolejno przeskakują przez ułożone skakanki, zaczynając od pierwszej, a kończąc na ostatniej.

III

- Ćwiczenie graficzne *Wyrrywamy obrazek*.
Dla każdego dziecka: wyprawka, karta nr 29, kartka, kredki i klej.
Dzieci wyrrywają wysztancowane elementy – dwa drzewka iglaste, jedno drzewko liściaste. Przyklejają je na kartce. Dorysowują różne elementy kojarzące się z lasem, jesienną pogodą, kończąc w ten sposób obrazek.
- Opowieść ruchowa *W lesie* (według Wiesławy Żaby-Żabińskiej).
N. opowiada, a dzieci naśladują ruchy i odgłosy, o których jest mowa.

Dzieci:

Dzieci wybrały się do lasu.

Wyszły wcześniej,

kiedy słonko dopiero wzeszło.

Idąc, przeciągały się,

czasami ziewały.

Las przywitał je krakaniem wrony,

stukaniem dzięcioła o drzewo

i rześkim, świeżym powietrzem.

Dzieci zobaczyły skaczącą wiewiórkę,

zagrzebującą się w liściach jeża.

Przyglądały się grzybom,

zбираły orzechy laskowe, kolorowe liście.

Potem, zmęczone, wróciły do domu.

stają w rozszypce i maszerują w miejscu,

wskazują ręką do góry, na słońce,

przeciągają się,

naśladują ziewanie,

naśladują głos wrony, mówiąc: *kra, kra...*,

dzięcioła, mówiąc: *stuk-puk, stuk-puk,*

wciągają powietrze nosem, wydychają ustami,

naśladują ruchy wiewiórki,

w leżeniu, zwijają się w kłębek,

stają w lekkim rozkroku, robią daszek nad głową,

naśladują zbieranie orzechów i liści,

maszerują w miejscu.

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Nazywanie zwierząt przedstawionych na zdjęciach. Naśladowanie ruchów i głosów tych zwierząt. Określanie, które z tych zwierząt są ptakami. Zabawa z wykorzystaniem rymowanki. Ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej – łączenie kropek (wyprawka). Zestaw zabaw ruchowych – nr 4 (do wykorzystania według wyboru N.).	IV 9, IV 18 I 5 I 7 I 5
II. Rozmowa na temat przygotowywania się zwierząt do zimy. Cel: rozwijanie mowy. Zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Co robi jeź?</i> Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa bieżna <i>Latające sowy</i> , marsz w rytmie wygrywanym na tamburynie – reagowanie na zmiany tempa i określone sygnały.	IV 2, IV 18 I 5 I 4, I 5
III. Nazywanie zwierząt przedstawionych na zdjęciu. Kolorowanie rysunków zwierząt. Liczenie z wykorzystaniem rymowanki. Dowolny taniec przy piosence <i>Jesienne zapasy</i> .	IV 9, IV 18 IV 2, IV 15 IV 7

Cel główny:

- rozwijanie mowy.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- wypowiada się na temat jesieni,

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- świadomość i ekspresja kulturalna,
- rozumienie i tworzenie informacji.

Środki dydaktyczne: piosenka *Jesienne zapasy*, piosenka wybrana przez dzieci, plastelina, tablice demonstracyjne nr 5, 6, karta pracy, cz. 1, nr 19, wyprawka, karta nr 17.

Przebieg dnia

I

T

- Tablica demonstracyjna nr 5.
- Nazwijcie zwierzęta.
- Naśladujcie ruchy i głosy zwierząt, które są na zdjęciach: sowy, niedźwiedzia brunatnego, jeża, wiewiórki, lisa, dzięcioła.

- Które z tych zwierząt są ptakami? Po czym to poznaliście?
- N. wyjaśnia, że ptaki mają skrzydła, ciało pokryte piórami, mają dziób, kończyny dolne zakończone szponami, ogon, wykluwają się z jajek i w większości latają (nie lata np. pingwin).
- Zabawa z wykorzystaniem rymowanki (według Wiesławy Żaby-Żabińskiej).
Dzieci stoją w rozsypance.

*Skacze wiewiórka
z drzewka na drzewko,
skacze tu i tam.*

*My ją widzimy,
bardzo prosimy:
– Daj nam orzeszka, daj!*

- Ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej – łączenie kropek.
Wyprawka, karta nr 17, kredka w dowolnym kolorze.

Zestaw zabaw ruchowych – nr 4 (do wykorzystania według wyboru N.).

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Idziemy na spacer*.
Dzieci maszerują parami po sali.
- Ćwiczenie rytmiczne.
Wytupywanie prostych rytmów podanych przez N.
- Zabawa muzyczno-ruchowa przy piosence *Jesienne zapasy*.
Dzieci tańczą indywidualnie lub w grupach przy nagraniu piosenki. Podczas przerwy w grze zatrzymują się i przez chwilę nie poruszają.
- Zabawa ruchowa *Przejdź przez okienko*.
Dzieci, stojąc, spletają ręce przed sobą. Przekładają nogę przez splecione ręce i wyjmują ją z powrotem.
- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Co robi jeź?*
Dzieci poruszają się po sali na czworakach. Na hasło: *Uwaga, lis!* – zwijają się w kłębek, wyginając się plecami do góry – jeź nastroszył kolce. *Uciekaj, jeżu!* – dzieci drobnymi krokami, na czworakach, poruszają się jak najszybciej – uciekają przed przeciwnikiem. *Zasypiaj, jeżu* – kładą się na podłogę, podciągają nogi pod brodę – *zasypiają przed zimą*.

II

Zajęcia. Rozmowa na temat przygotowywania się zwierząt do zimy.

- Tablica demonstracyjna nr 6.
- Jak nazywają się zwierzęta przedstawione na zdjęciach? (Sarna, jeleń, wrona, dzik, wilk, kukułka).
- Posłuchajcie ich nazw i powtarzajcie za mną: sarna, jeleń, wrona, dzik, wilk, kukułka.
- Podzielcie rytmicznie nazwy wraz ze mną, łącząc tę czynność z klaskaniem (sar-na, je-leń, wro-na, dzik, wilk, ku-kuł-ka). (N. wyjaśnia, że jedno zwierzę spośród wymienionych – kukułka – nie zimuje w Polsce).

- Zabawa *Koncert zwierząt*.

N. dzieli dzieci na trzy grupy: wrony, wilki, kukułki. Dzieci przypominają, jakie głosy wydają wymienione zwierzęta:

- wilk – *auuu* (dzieci naśladują wycie),
- wrona – *kra, kra* (dzieci naśladują),
- kukułka – *ku-ku, ku-ku* (dzieci naśladują).

N. wymienia nazwy zwierząt w przypadkowej kolejności. Dzieci z danej grupy naśladują głos przypisanego im zwierzęcia. Potem wszystkie grupy naraz wydają głosy odpowiednich zwierząt.

- Zabawa ruchowo-naśladowcza z elementem ćwiczeń ortofonicznych *Zwierzęta w lesie*. N. kolejno wypowiada nazwy zwierząt. Dzieci poruszają się po sali, naśladując ruchy wymienionych zwierząt, np.: sarny, niedźwiedzia brunatnego, zająca, wiewiórki, chomika, myszki. N. powtarza nazwy zwierząt i przypisuje im dźwięki i czynności, które dzieci powtarzają, np.:

sarna skacze – hop, hop,
 niedźwiedź mruczy – mru, mru,
 wiewiórka skacze – hyc, hyc,
 zając skacze – kic, kic,
 chomik tupie – tup, tup,
 myszka piszczy – pii, pii.

- Rozmowa na temat zwierząt.

Tablice demonstracyjne nr 5 i 6.

- Nazwijcie zwierzęta.
- Czy wszystkie ptaki odlatują do ciepłych krajów?
- Czy znacie takie ptaki, które pozostają?
- Co robią zwierzęta, które nie zasypiają przed zimą?

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Co robi jeż?* (przewodnik, cz. 1, s. 44).
- Zabawa z wykorzystaniem rymowanki. Dzieci z N. mówią rytmicznie tekst, klaszcząc.
*Je-żu, je-żu nasz, os-tre kol-ce masz! Masz tych kol-ców bez li-ku,
 u-ko-cha-ny je-ży-ku!*
- Lepienie jeża z plasteliny.
Dla każdego dziecka: podkładka, plastelina, małe wykałaczki (lub igły sosny).
 Dzieci lepią z plasteliny jeża według własnych pomysłów.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa bieżna *Latające sowy*. Dzieci biegają swobodnie, na palcach, po wyznaczonym miejscu ogrodu przedszkolnego, poruszając przy tym rękami – skrzydłami. Są sowami. Na sygnał N. zatrzymują się i pohukują: *uhuuu, uhuuu...*
- Marsz w rytmie wygrywanym na tamburynie – reagowanie na zmiany tempa i określone sygnały.
Tamburyn.
 Dzieci maszerują w rytmie ćwierćnut.
 Przeskakują z nogi na nogę.
 Wykonują skoki obunóż,
 Wykonują przysiad na przerwę w muzyce.

- Karta pracy, cz. 1, nr 20.
- Co przedstawia zdjęcie?
- Nazwijcie zwierzęta, które są na zdjęciu.
- Pokażcie na tablicach (nr 5 i nr 6) lisa i sarnę.
- Jak wygląda lis? Jak wygląda sarna?
- Pokolorujcie rysunki zwierząt.
- Liczenie z wykorzystaniem rymowanki.
Dzieci słuchają rymowanki i pokazują liczbę kasztanów na palcach.
Spada jeden kasztan, potem drugi, trzeci, a tam – czwarty leci.
- Dowolny taniec przy piosence *Jesienne zapasy* (słowa i muzyka Danuta i Karol Jagiełłowie).

I. *Dziś od rana, hyc, hyc, hyc,
wiewióreczka mała,
nie chce robić prawie nic,
tylko by skakała.*

II. *Dziś do rana, tup, tup, tup,
chomik gdzieś wędruje,
nie chce robić prawie nic,
tylko maszeruje.*

Ref.: *Orzeszków nie chce zrywać,
do dziupli nie chce nosić,
a gdy nadejdzie zima,
sąsiadów będzie prosić. (bis)*

Ref.: *Owoców nie chce zbierać,
do domu swego nosić,
a gdy nadejdzie zima,
sąsiadów będzie prosić. (bis)*

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Ćwiczenia narządów artykulacyjnych – języka i warg. Ćwiczenia grafomotoryczne <i>Grzybki</i> . Rozmowa na temat wiewiórki – co robi, co je. Zabawa ruchowa z wykorzystaniem rymowanki o wiewiórce.	I 9, IV 2 I 7, IV 8 IV 5, IV 9 I 5
II. Zabawy przy piosence <i>Jesienne zapasy</i> . Cel: umuzykalnianie dzieci. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Idą jeże</i> , zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Wiewiórki na spacerze</i> .	IV 7 I 4, I 5
III. Ćwiczenia palców. Dowolny taniec przy piosence <i>Jesienne zapasy</i> . Przyklejanie kawałków pociętego pomarańczowego papieru na rysunku wiewiórki.	I 7 IV 7 I 7, IV 8

Cel główny:

- umuzykalnianie dzieci.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- śpiewa piosenkę,

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- rozumienie i tworzenie informacji.

Środki dydaktyczne: piosenka *Jesienne zapasy*, nożyczki, pomarańczowy papier, klej, rysunki wiewiórki, wyprawka, karta nr 18, tablica demonstracyjna nr 7.

Przebieg dnia

I

- Ćwiczenia języka (dzieci naśladują N.):
- oblizywanie warg ruchem okrężnym – w prawą stronę i w lewą, przy szeroko otwartych ustach,
- wysuwanie języka i chowanie go do jamy ustnej; język wykonuje poziome ruchy,
- robienie z języka rurki,
- naśladowanie malowania językiem kół,
- wykonywanie językiem poziomych ruchów, od jednego kącika ust do drugiego.
- Ćwiczenia grafomotoryczne *Grzybki*.

Dla każdego dziecka: wyprawka, karta pracy nr 18, ołówek, kredki, zdjęcia, obrazki przedstawiające grzyby: borowika i muchomora czerwonego.

Rysowanie po śladzie, bez odrywania ołówka od kartki. Kolorowanie grzybów. Dorysowywanie trawy. N. umieszcza na tablicy zdjęcia, obrazki przedstawiające grzyby: borowika i muchomora czerwonego.

Tablica demonstracyjna nr 7.

- Powiedzcie, jak wygląda wiewiórka.
- Co robi na pierwszym zdjęciu, co – na drugim i trzecim?
- Co znajduje się pod zdjęciami? Dlaczego?
- Zabawa ruchowa z wykorzystaniem rymowanki o wiewiórce.

– *Mała wiewióreczko,
gdzie zbierasz orzeszki?*
– *Zbieram ja orzeszki
całkiem niedaleko.
Tam rośnie leszczyna
i orzechy ma.
Pokłoń się jej ładnie
– może też ci da!*

Dzieci stoją w rozsypane:
wykonują przysiad,

naśladują zbieranie orzechów,
stoją i wyciągają rękę w bok,
stoją w lekkim rozkroku, wyciągają ręce do góry
i poruszają nimi jak gałęziami,
wykonują pokłon.

II

Zajęcia. Zabawy przy piosence *Jesienne zapasy*.

- Dobieranie właściwego ruchu do słyszanego akompaniamentu.
Rytm punktowy – dzieci podskakują po całej sali.
Miarowe ćwierćnuty – maszerują w różnych kierunkach.
- Słuchanie piosenki *Jesienne zapasy* (przewodnik, cz. 1, s. 46).
Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.
- Rozmowa na temat piosenki.
- Czy podobała się wam piosenka?
- Co robiła wiewiórka?
- Co robili chomik i myszka?
- Dlaczego można powiedzieć, że zwierzęta były leniwe?
- Co powinien robić jesienią chomik, a co myszka i wiewiórka?
- Zabawa przy piosence *Jesienne zapasy*.

I zwrotka	Dzieci:
Refren	podskakują w miejscu,
II zwrotka	stoją w miejscu i poruszają się rytmicznie za N.,
Refren	maszerują w różnych kierunkach po sali,
III zwrotka	poruszają się rytmicznie za N.,
Refren	poruszają się po sali na czworakach,
IV zwrotka	rytmicznie poruszają się za N.,
Refren	stoją i grożą palcem, a potem naśladują zbieranie orzeszków, nasionek,
	poruszają się rytmicznie za N.

- Nauka pierwszej zwrotki i refrenu piosenki fragmentami, metodą ze słuchu.
N. mówi fragmenty tekstu piosenki, a dzieci je powtarzają.

- Zabawa uwzględniająca zmiany dynamiki utworu.

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

N. włącza nagranie piosenki, na zmianę, głośno i cicho. Słyszac głośne dźwięki, dzieci wymachują ramionami. Słyszac ciche dźwięki, w przysiadzie, delikatnie poruszają ramionami.

- Próby wspólnego śpiewu pierwszej zwrotki i refrenu piosenki.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Idą jeże*.

Skakanki, liście.

Dzieci układają z liści stosik. N. rozkłada w ogrodzie skakanki – buduje z nich drogę dla jeży, zakończoną stosiem liści. Dzieci są jeżami. Mają za zadanie przejść po skakankach, stopa za stopą, nie zbaczając z trasy, a na koniec wskoczyć w liście.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Wiewiórki na spacerze*.

N. dzieli dzieci na trzyosobowe zespoły. Dwoje dzieci z zespołu podaje sobie ręce, tworząc dziuplę, a jedno jest wiewiórką. Dzieci, które są wiewiórkami, podskakują, a na słowa N.: *Wiewiórki, do dziupli!* – każda wiewiórka szuka dla siebie dziupli. Zabawę powtarzamy kilka razy, aby każde dziecko mogło być wiewiórką.

III

- Ćwiczenia palców.

Nożyczki – dzieci poruszają jednocześnie palcami – wskazującym i dużym.

Nóż – dzieci *tną* powietrze dwoma złożonymi palcami.

Łyzka – dzieci naśladują nabieranie wody.

Grabie – zginają wszystkie palce i *drapią* powietrze.

Młotek – uderzają pięścią w pięść.

- Dowolny taniec przy piosence *Jesienne zapasy* (przewodnik, cz. 1, s. 46).

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Dzieci naśladują ruchy zwierząt z piosenki: wiewiórki, chomika, myszki.

- Przyklejanie kawałków pociętego pomarańczowego papieru na rysunku wiewiórki.

Pomarańczowy papier, rysunki wiewiórki, klej, nożyczki.

- Przypomnienie sposobu wycinania.

- Cięcie pasków pomarańczowego papieru na małe kawałki.

- Przyklejanie kawałków na rysunku wiewiórki. (Dzieci najpierw *tną* paski, potem smarują klejem rysunek i układają na kleju kawałki papieru, przyciskając je dłońmi).

- Wykonanie prac przez dzieci.

Tydzień 4

Dzień 3

Co robią zwierzęta jesienią?

Jesienne zabawy

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa z wykorzystaniem chusty animacyjnej <i>Kto się schował?</i>	I 5, III 2
Ćwiczenia ruchowo-graficzne.	I 5, I 7
Zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Co robi jeż?</i>	I 5
II. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 2. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej.	I 8
Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Zwierzęta w lesie</i> , zabawa popularna <i>Chodzi lisek</i> .	I 4, I 5
III. Zabawa <i>Chodzenie i dotykanie</i> .	I 5
Zabawa muzyczna przy piosence <i>Jesienne zapasy</i> .	IV 7
Wykonanie jeża z jabłkiem (wyprawka).	I 7, IV 8

Cel główny:

- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- chętnie wykonuje ćwiczenia,

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- rozumienie i tworzenie informacji.

Środki dydaktyczne: piosenka *Jesienne zapasy*, chusta animacyjna (lub koc), kawałki wełny, klej, tamburyn, chorągiewki i krążki w czterech kolorach, obręcz, bębenek, nagranie wybranej piosenki, wyprawka, karta nr 2.

Przebieg dnia

I

- Zabawa z wykorzystaniem chusty animacyjnej *Kto się schował?*

Chusta animacyjna.

N. kładzie na podłodze chustę (lub koc). Dzieci stojące w kole odwracają się tyłem do chusty, zamykają oczy. N. dotyka jedno z dzieci i pokazuje mu, żeby się schowało pod chustę. Dźwięki tamburynu są sygnałem do otwarcia oczu i odwrócenia się. Dzieci starają się odgadnąć, kogo brakuje. Po odgadnięciu dziecko wychodzi spod chusty i zabawę rozpoczynamy od nowa.

- Ćwiczenia ruchowo-graficzne.

Dzieci kreślą w powietrzu za N. różne kształty: chmurki, słoneczka, koła, domki.

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Co robi jeź?* (przewodnik, cz. 1, s. 44)

II

Zajęcia. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 2.

Chorągiewki w czterech kolorach, krążki w tych samych kolorach co chorągiewki, bębenek.

N. zaznacza chorągiewkami w czterech kolorach wierzchołki kwadratu. Dzieci są podzielone na cztery (równoliczne) grupy, oznaczone kolorami danych chorągiewek (mają krążki w danych kolorach). Dzieci stają w rozsypce, w pobliżu chorągiewek. Krążki trzymają w rękach. Wykonują skłony: w dół, w bok (w prawą stronę lub w lewą stronę).

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Znajdź swój kolor.*

Dzieci biegają swobodnie po sali. W tym czasie N. zmienia ustawienie chorągiewek. Na hasło: *Znajdź swój kolor*, dzieci dobiegają do swojej chorągiewki.

- Ćwiczenie tułowie *Kołyska.*

Dzieci siadają w siadzie prostym. Na stopy nakładają krążki. Trzymają je obiema rękami, podciągają nogi do góry.

- Czworakowanie *Piesek uczy się służyć.*

Dzieci dobierają się parami tak, by każde z nich miało krążek w innym kolorze. Jedno dziecko jest pieskiem, drugie – jego panem. Pan trzyma pieska na smyczy (dziecko będące pieskiem ma założoną na ramię obręcz) i spaceruje z nim. Na sygnał następuje zmiana ról.

- Ćwiczenia równowagi *Marsz z krążkiem na głowie.*

Dzieci maszerują w różnych kierunkach, w rytmie wystukiwanym na bębnieku, trzymając ręce wzdłuż tułowia.

- Bieg.
Dzieci biegają po sali. Na sygnał – ustawiają się, tworząc cztery koła, każde wokół swojej chorągiewki. Zabawę powtarzamy kilka razy.
- Ćwiczenia grzbietu *Patrzymy w lusterka*.
Dzieci leżą przodem, z wyciągniętymi rękami. Przed każdym dzieckiem leży krążek. Na hasło: *Patrzymy w lusterka*, dzieci podnoszą krążki do góry tak, jakby przeglądały się w lusterkach.
- Ćwiczenia stóp *Dosuwamy krążki*.
Dzieci są w siadzie skulnym podpartym. Przed stopami mają ułożone krążki. Chwytają je stopami i starają się obracać wkoło.
- Marsz po obwodzie koła przy śpiewie wybranej piosenki, oddanie krążków.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Zwierzęta w lesie*.
Dzieci naśladują zwierzęta leśne: sowę – głowę kierują w lewo (pokazuje N.), powoli obracają ją w prawą stronę i wypuszczają porcjami powietrze z ust, wydając dźwięk: uhuuu, uhuuu...; lisa – czworakują (nie dotykając kolanami trawy) i węszą, wciągają głośno powietrze nosem; jeża zasypiającego przed zimą – w przysiadzie, wkładają głowę między kolana; wilka – w pozycji na czworaka, wyciągają głowę i wyją.
- Zabawa popularna *Chodzi lisek*.
Dzieci stoją w kole, a jedno dziecko – lisek – chodzi na zewnątrz koła, podczas rymowanki:

*Chodzi lisek koło drogi,
cichuteńko stawia nogi,*

*cichuteńko się zakrada,
nic nikomu nie powiada.*

Na zakończenie rymowanki lisek dotyka ramienia wybranej osoby i ucieka przed nią wokół koła. Jeśli dotknięte dziecko nie dogoni liska, zanim zajmie on jego miejsce w kole, przejmuje rolę liska.

III

- Zabawa *Chodzenie i dotykanie*.
Dzieci ustawiają się jedno za drugim, tworząc węża. Najpierw na początku stoi N., potem *głową węża* będzie za każdym razem inne dziecko. To, które stoi na początku, jest przewodnikiem prowadzącym węża przez salę. Podczas chodzenia przewodnik wymienia nazwę jakiejś części ciała. Pozostałe dzieci muszą jej wtedy dotknąć, nie przerywając marszu. Przewodnik może wymieniać różne części ciała, np.: nos, uszy, brzuch, kolana, łokcie, plecy. Potem przechodzi na koniec węża, a dziecko stojące za nim zostaje nowym przewodnikiem.
- Zabawa muzyczna przy piosence *Jesienne zapasy* (przewodnik, cz. 1, s. 48).

- Wykonanie jeża z jabłkiem.

Dla każdego dziecka: prawka, karta pracy nr 2, klej i kawałki włóczki.

- Dzieci wyklejają jeżowi igły kawałkami włóczki.
- Przyklejają obok jeża jabłko (naklejki).
- Umieszczają wykonaną pracę w kąciku dla rodziców.

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Ćwiczenie wydłużające fazę wydechu podczas mówienia. Ćwiczenia językowe <i>Jesteś w lesie</i> . Ćwiczenia tułowia i równowagi <i>Przejdź przez okienko</i> .	I 9, IV 2 IV 5, IV 6 I 5
II. Słuchanie opowiadania Heleny Bechlerowej <i>Kolczatek</i> . Cel: rozwijanie mowy. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Jeże</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa z elementem równowagi – <i>Drzewo</i> , zabawy swobodne z zastosowaniem dostępnych urządzeń przedszkolnych, przestrzeganie zasad bezpieczeństwa.	IV 2, IV 5 I 5 I 4, I 5
III. Ćwiczenia fonacyjne. Zabawa z wykorzystaniem rymowanki. Nauka drugiej zwrotki piosenki <i>Jesienne zapasy</i> . Zabawa przy piosence <i>Jesienne zapasy</i> .	I 9, IV 2 IV 1 IV 7 IV 7

Cel główny:

- rozwijanie mowy.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- wypowiada się na temat jesiennych zwyczajów jeży,

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: wiersz Ewy Małgorzaty Skorek *Szumi las*, opowiadanie Heleny Bechlerowej *Kolczatek*, ilustracje do opowiadania, piosenka *Jesienne zapasy*, tamburyn, tablica demonstracyjna nr 8.

Przebieg dnia

I

- Ćwiczenie wydłużające fazę wydechu podczas mówienia (na podstawie wiersza Ewy Małgorzaty Skorek *Szumi las*).

*Dzisiejsza porada
dla wszystkich się nada.
jak las pięknie szumić.*

*Będą dzieci umieć,
Wystarczy uważać
i za mną powtarzać.*

Głośno tak szumi las, jakby las witał nas:

- Szszsz... (1) (1 – Mówią głośno, jak najdłużej, na jednym wydechu).
- Szszsz... (2) (2 – Mówią cicho, jak najdłużej, na jednym wydechu).
- Szszsz... (1)
- *Głośno szumią drzewa, las piosenkę śpiewa:*

- Szszsz... (1)
- Szszsz... (2)
- Lekki wietrzyk wieje, opowiada dzieje:
- Szszsz... (2)
- Szszsz... (2)
- Drzewa szybciej rosną latem oraz wiosną:
- Szszsz... (2)
- Szszsz... (2)
- Wietrzyk wieje mocniej – dzieci szumią głośniej:
- Szszsz... (1)
- Szszsz... (1)
- Szszsz... (1)
- Słabiej wieje wietrzyk – ciszej mówią wierszyk:
- Szszsz... (2)
- Szszsz... (2)
- Szszsz... (2)

- Ćwiczenia językowe *Jesteś w lesie*.

Dzieci siedzą w kole. N. mówi, a dzieci kolejno dopowiadają:

Jesteś w lesie i widzisz... (zwierzęta, drzewa...)

- Ćwiczenia tułowania i równowagi *Przejdź przez okienko* (przewodnik, cz. 1, s. 44).

II

Zajęcia. Słuchanie opowiadania Heleny Bechlerowej *Kolczatek*.

- Omawianie wyglądu jeża i jego zwyczajów.

Obrazek jeża.

N. umieszcza na tablicy zdjęcie (obrazek) jeża. Mówi zdania, których zakończenia dopowiadają dzieci.

Jeż ma na grzbiecie ostre... (kolce)

Porusza się, chodząc na krótkich łapkach. Ma ich... (cztery)

Gdy chce się obronić przed ludźmi, to zwija się w... (kłębek)

Gdy zbliża się zima, to jeż szuka... (schronienia)

W czasie zimy jeż... (śpi)

- Słuchanie opowiadania.

W ogrodzie koło ścieżki stał sobie chochoł i rozmawiał z jesiennym wiatrem. Przyszedł do niego Kolczatek. Podniósł do góry nosek i popatrzył na słomianą osobę.

Chochół spojrzał z wysoka, potem uklonił się miłemu gościowi.

– Czy mógłbym zamieszkać na zimę pod twoim słomianym dachem? – zapytał jeżyk.

– Zamieszkać u mnie? – zdziwił się chochoł. – Nie, u mnie już ktoś mieszka.

Tego jeżyk się nie spodziewał. Kto może mieszkać pod chochołowym dachem?

– Ktoś bardzo piękny – powiedział chochoł. – Jeżeli zgadniesz, to kto wie, może i dla ciebie znajdzie się miejsce.

– Ktoś bardzo piękny – mówisz. – A jak ubrany?

– Latem ubiera się w czerwoną sukienkę. Ale teraz śpi, więc, proszę cię, mów ciszej.

– W czerwoną sukienkę, w czerwoną sukienkę.... – powtarzał Kolczatek zamyślony.

– Nie, chyba nie zgadnę. Powiedz coś więcej.

Chochół pochylił się niżej i szepnął:

– Ona jest podobna do ciebie.

- Do mnie? Nigdy nie noszę czerwonej sukienki. Ani latem, ani zimą.
- Ale masz kolce. I ona też ma kolce.

Jeżyk usiadł i jedną łapką odliczał na pazurkach drugiej:

- Ma kolce, ma czerwoną sukienkę... Nie wiem. Powiedz sam.

Ale chochoł nie chciał zdradzić tajemnicy. Powiedział tylko:

- Przyjdź do mnie w odwiedzinę na wiosnę. Ona się obudzi. I jeżyk odszedł.

„Przyjdę wiosną i zobaczę, kto mieszka pod chochołowym dachem. Ale gdzie znajdę mieszkanie na zimę?”

Nad stawem stała wierzbą. Była rozczochrana i trzęsła się na jesiennym wietrze. Trochę ze strachem zapytał ją Kolczatek, czy da mu na zimę mieszkanie pod swoimi konarami.

Wierzba poruszyła ciemnymi włosami i powiedziała:

- U mnie już ktoś mieszka. Widzę, że masz ciekawy nos i pewnie chciałbyś wiedzieć, kto.

Tego ci nie powiem.

- Powiedz chociaż, jak wygląda – poprosił jeżyk.
- Ma płaszcz zielony jak trawa. Poza tym umie grać.
- Ma płaszcz zielony jak trawa i umie grać... – powtórzył jeżyk.
- Czy na skrzypcach? Bo jeśli tak, to może świerszcz?...

Ale wierzbą odpowiedziała trochę niecierpliwie, bo wiatr targnął ją za włosy:

- Za dużo chciałbyś wiedzieć, mój kolczasty gościu. Przyjdź wiosną. Zobaczysz.

Jeżyk spuścił ciekawy nos.

- Nie pozostaje mi nic innego, jak wrócić do ogrodu; coraz silniejszy wiatr się zrywa.

W ogrodzie za klombem leżał duży kamień. Z jednej strony siwy mech zwisał mu jak broda.

- Czy nie mógłbym znaleźć u ciebie zimowego mieszkania? – zapytał jeżyk grzecznie.

Kamień, który nigdy w życiu nie ruszał się z miejsca, odzywał się też bardzo niechętnie.

Mruknął grubo, tak jakby i głos miał obrosnięty mchem:

- U mnie już ktoś mieszka.
- U ciebie też? Kto?
- Oho, powiem ci głośno, wicher usłyszysz, zawoła mróz, zmrozą mego lokatora.
- Powiedz chociaż, jak wygląda – prosił jeżyk.
- Jak wygląda? Mały, złoty...
- Mały, złoty? I co jeszcze?

Ale kamień nie odpowiedział już nic. Milczał zwyczajem wszystkich kamieni, tylko przez chwilę drżała mu na wietrze siwa broda.

Jeżyk odszedł w drugi koniec ogrodu. Rósł tam krzak berberysu. Liści tu było na ziemi dużo, brunatnych, szeleszczących.

- Czy mogę zamieszkać u ciebie, berberysie?
- Dobrze – zgodził się berberys. – Miętko tu będzie, cicho.

Więc jeżyk zagrzebał się w liściach, zwinął się w kłębek i zasnął. Spał, spał, aż przyszła wiosna, a z nią wszystkie wesołe wietrzyki.

Jeden z nich obudził wierzbę nad stawem, drugi szepnął coś chochołowi do ucha, a trzeci rozwichrzył siwą brodę kamienia. Ostatni dmuchnął w posłanie jeżyka.

Wygrzebał się Kolczatek spod liści i poszedł do chochoła. Ale chochoła nie było przy ścieżce. Stał oparty o płot, słomiany płaszcz miał rozpięty i potargany. Na jego dawnym miejscu czerwona róża otrząsała rosę z pąków.

- Witaj! To ty mieszkalaś całą zimę pod słomianym dachem chochoła. Jesteś piękna! Róża schyliła głowę. Kropelka rosy z jej płatka spadła jeżykowi na nos.

Pobiegnął do wierzb. Nie była już czarna i rozczochrana, nie. Miała piękne, jasnozielone włosy: miękkie i pachnące wiosną.

– Kto mieszkał pod jej korzeniami? – przypomniał sobie język. – Aha! Ktoś, kto ma płaszczyk zielony i umie grać.

– To ja – odezwała się zielona żabka, która właśnie siedziała pod wierzbą.

– Czy naprawdę umiesz grać? – zapytał język, przyglądając się jej białej kamizelce i rękawiczkom.

– Umiem. Przyjdź nad staw wieczorem, posłuchasz koncertu.

– Przyjdę. A teraz śpieszę się, bo muszę zajrzeć pod kamień.

„Muszę zobaczyć, kto to jest ten „mały złoty” – myślał język.

Przyszedł w samą porę: właśnie spod kamienia wybiegała okrągła kuleczka, błyszcząca w słońcu jak drogocenny kamyczek.

– Stój, stój, kto jesteś „mały złoty”?! – wołał język, bo kuleczka już znikła pod młodą trawką.

– Ja? Żuczek. Jestem żuczek.

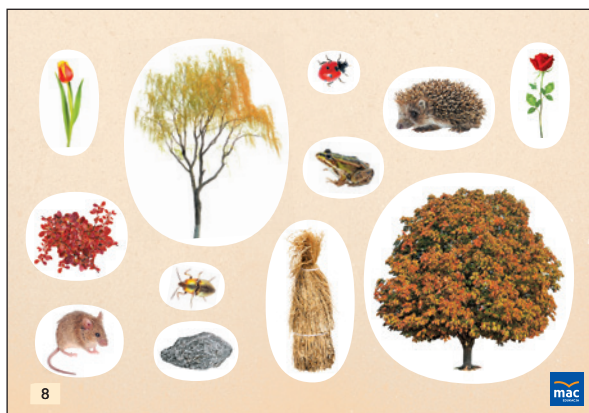
Język chwilę patrzył za nim.

– Wszyscy opuścili swoje zimowe mieszkania. Wiosna! Pójdę do róży, zaproszę żuczka i wieczorem posłuchamy koncertu żabek nad stawem.

- Rozmowa na temat opowiadania.

T Tablica demonstracyjna nr 8.

- Nazwijcie zdjęcia.
- Wskażcie zdjęcia przedstawiające postacie i miejsca z opowiadania (chochol, róża, kamień, żabka, żuczek, wierzba, język, kupka liści berberysu).
- Wskażcie postacie niewystępujące w opowiadaniu (myszka, kasztanowiec...).
- Jakie miejsca kolejno odwiedził Kolczatek?
- Gdzie znalazł mieszkanie?
- Kto zimował w chochole, kto – pod kamieniem, a kto – pod wierzbą?
- Gdzie wybierał się Kolczatek z żuczkiem?

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Jeże*.

Tamburyn.

Dzieci są jeżami. Poruszają się po sali – lesie – przy dźwiękach tamburynu. Podczas przerwy w grze zwijają się w kłębki i zasypiają.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa z elementem równowagi – *Drzewo*.

Tamburyn.

N. zaprasza dzieci na wycieczkę do lasu. Dzieci poruszają się po wyznaczonym terenie ogrodu przedszkolnego, w rytmie wygrywanym przez N. na tamburynie. Na przerwę w grze zatrzymują się. N. wskazuje ręką kierunek i mówi: *Prawa – lewa, prawa – lewa, zamieniam was wszystkich w drzewa*. Dzieci unoszą nad głowę ręce lekko ugięte w łokciach (tworzą koronę drzewa) i starają się stanąć na jednej nodze. Przez krótką chwilę utrzymują równowagę.

- Zabawy swobodne z zastosowaniem dostępnych urządzeń przedszkolnych, przestrzeganie zasad bezpieczeństwa.

- Ćwiczenia fonacyjne.
Dzieci za N., na jednym wydechu, nie zmieniając natężenia głosu, wymawiają samogłoski: *aaaa... oooo... eeee... iiiii... uuuu... yyy...*
- Zabawa z wykorzystaniem rymowanki.

*Koło małe, koło duże, głowa prosto, ręce w górze,
ręka prawa, ręka lewa, tak kołyszą nam się drzewa.*

Dzieci kreślą w powietrzu za N. małe koło, kreślą w powietrzu duże koło, stają w postawie na baczność, wyciągają ręce do góry i ruszają rękami tak, jak poruszają się gałęzie drzew na wietrze.

- Nauka drugiej zwrotki piosenki *Jesienne zapasy* (przewodnik, cz. 1, s. 46).
- Zabawa przy piosence *Jesienne zapasy* (przewodnik, cz. 1, s. 48).

Wrzesień, tydzień 4

Dzień 5

Co robią zwierzęta jesienią?

Zbieramy orzechy, żółędzie, kasztany

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa ze śpiewem (na melodię piosenki <i>Mam chusteczkę haftowaną</i>). Ćwiczenia narządów artykulacyjnych – warg. Zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Co robi jeź?</i>	I 5, IV 7 I 9 I 5
II. <i>Liczymy owoce</i> – ćwiczenia w liczeniu. Cel: rozwijanie umiejętności liczenia. Zabawa ruchowa <i>Wszystkiego po cztery</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa rozwijająca duże grupy mięśniowe – <i>Przekaż orzech</i> , zabawy z zastosowaniem urządzeń dostępnych w ogrodzie przedszkolnym.	IV 15 I 5 I 4, I 5
III. Zabawa <i>Powiedz, której zabawki brakuje</i> . Słuchanie piosenki <i>Jesień w sadzie i w ogrodzie</i> . Odbijanie w kołach palców maczanych w farbie.	IV 5 IV 7 IV 8

Cel główny:

- rozwijanie umiejętności liczenia.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- liczy w zakresie czterech,

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: piosenka *Jesień w sadzie i w ogrodzie*, bukiet kolorowych liści, kartoniki z kropkami (od jednej do czterech), obrazki przedstawiające: szyszki, żółędzie, orzecha laskowego, borowika, kurki, zabawki; paski papieru, duża chustka, farby plakatowe, ręcznik papierowy, kasztany, żółędzie, szyszki, orzechy laskowe, karty pracy, cz. 1, nr 20, 21, wyprawka, karta nr 19.

Przebieg dnia

I

- Zabawa ze śpiewem (na melodię piosenki *Mam chusteczkę haftowaną*). Dzieci stoją w kole. W środku znajduje się jedno dziecko z bukietem kolorowych liści. N. śpiewa (powoli dołączają się dzieci), a dziecko chodzące w środku wybiera kogoś, komu daje bukiet. Podczas wręczania bukietu może powiedzieć tej osobie, że ją lubi.

*Mam listeczki kolorowe – żółte i zielone,
kogo dotknę lekko nimi, przyjdzie tutaj do mnie.*

- Ćwiczenia warg (za N.).
- *Pajac* – dzieci robią wesołą minę – wargi mają złączone, kąciuki ust uniesione do góry; potem robią smutną minę – wargi mają złączone, kąciuki ust – opuszczone w dół.
- *Ptaszki* – dzieci ściągają mocno wargi, wysuwają do przodu, lekko otwierają – i gwiżdżą: fiu, fiu.
- *Nie powiem nic* – dzieci mocno zaciskają rozciągnięte wargi.
- *Zająteczek* – mocno wciągają policzki do jamy ustnej, z warg tworzą zajęczy pyszczek, którym poruszają.
- *Wąsy* – dzieci utrzymują paski papieru między nosem a górną wargą.
- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Co robi jeź?* (przewodnik, cz. 1, s. 44).

II

Zajęcia. Liczymy owoce – ćwiczenia w liczeniu.

- Segregowanie owoców do koszyków.

Koszyki, kasztany, żołędzie, jarzębina, noski klonu.

N. przygotowuje 4 koszyki i owoce. Dzieci segregują owoce według rodzaju do poszczególnych koszyków. Potem koszyki umieszczają w kąciku przyrody.

- Liczenie owoców w koszyczku.

Koszyczek, owoce drzew, obrazki przedstawiające: żołędzie, kasztana, orzecha, szyszki, kartoniki z kropkami.

N. przygotowuje koszyczek, w którym ma kasztany, żołędzie, szyszki, orzechy. Na tablicy umieszcza kartoniki z kropkami (od 1 do 4) oraz obrazki: żołędzie, kasztana, szyszki. N. pyta, a chętne dzieci liczą.

- Ile szyszek jest w koszyczku? Pokażcie ich liczbę na palcach.
- Umieście przy obrazku szyszki kartonik z odpowiednią liczbą kropek.
- Ile orzechów laskowych leży w koszyczku? Pokażcie ich liczbę na palcach.
- Umieście przy obrazku orzecha laskowego kartonik z odpowiednią liczbą kropek.
- Ile jest żołędzi? Pokażcie ich liczbę na palcach.
- Umieście przy obrazku żołędzia kartonik z odpowiednią liczbą kropek.
- Ile jest kasztanów? Pokażcie ich liczbę na palcach.
- Czego jest najwięcej w koszyczku? Czego jest najmniej?

- Karta pracy, cz. 1, s. 19.

- Policzcie kasztany, orzechy, żołędzie, szyszki nazbierane przez chłopca.
- Zaznaczcie ich liczbę w tabelce według wzoru.
- To samo zróbcie z owocami dziewczynki.
- Porównajcie, kto miał więcej kasztanów, orzechów, żołędzi, szyszek.

Policz kasztany, orzechy, żołędzie, szyszki, nazbierane przez dzieci. Zaznacz ich liczbę w tabelkach według wzoru. Porównaj owoce i powiedz, kto miał więcej kasztanów, orzechów, żołędzi, szyszek.

•••••	•••••	•••••	•••••	•••••

•••••	•••••	•••••	•••••	•••••

przebieg dnia, przedszkole, edukacja

19

- Zabawa ruchowa *Wszystkiego po cztery*.
Dzieci wykonują wymienione przez N. czynności po cztery razy, głośno licząc. Np.
- Kłaśnijcie cztery razy.
- Tupnijcie cztery razy.
- Podskoczcie cztery razy.
- Zróbcie cztery przysiady.
- Wykonajcie cztery skłony do przodu itp.
- Karta pracy, cz. 1, s. 21.
- Spróbujcie rysować po śladach rysunków kasztanów i żółtli. Porównajcie ich liczbę.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa rozwijająca duże grupy mięśniowe – *Przekaż orzech*.
Orzech włoski.
Dzieci stoją w kole i przekazują sobie orzech: najpierw z przodu, potem za plecami, dołem – pod kolanami, górą – nad głowami.
- Zabawy z zastosowaniem urządzeń dostępnych w ogrodzie przedszkolnym.

III

- Zabawa *Powiedz, której zabawki brakuje*.

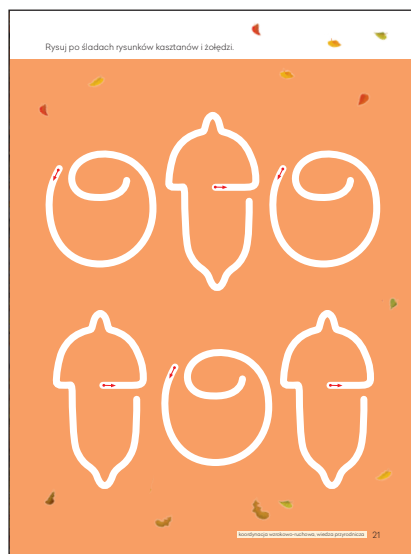
Zabawki.

Dzieci siedzą w kole na dywanie. W środku (na stoliku) leży kilka dużych, wybranych przez nie, zabawek. Dzieci dokładnie przyglądają się zabawkom. Potem N. przykrywa je dużą chustką. Jedno chętne dziecko wychodzi z sali. N. wyjmuję jedną zabawkę i odkłada ją, np. na jej stałe miejsce. Dziecko, które wyszło z sali, wraca i próbuje rozpoznać, której zabawki brakuje.

- Słuchanie piosenki *Jesień w sadzie i w ogrodzie* (słowa i muzyka: Danuta i Karol Jagiełłowice).

Już na drze-wach w sa - dzie i grząd-kach w o - gro - dzie
 doj - rza-ły przy-sma - ki, któ - re je - my co dzień.
 Ba - kła - ża - ny, pa - ti - so - ny, mar-chew i pie - tru - szka,
 zło - ta dy - nia, ja-błko, śli-wka i doj-rza - ła gru - szka.

- I. Już na drzewach w sadzie i grządkach w ogrodzie
dojrzały przysmaki, które jemy co dzień.

Ref.: *Bakłażany, patisony, marchew i pietruszka,
złota dynia, jabłko, śliwka i dojrzała gruszka.*

II. *Czy już wszyscy wiecie, co nam dała jesień?
Pójdziemy z koszami, każdy coś przyniesie.*

Ref.: *Bakłażany, patisony, marchew i pietruszkę...*

- Dowolny taniec przy piosence.
- Odbijanie w kołach palców maczanych w farbie.

Wyprawka, karta nr 19, ręczniki papierowe, farba plakatu.

N. rozrabia farbę plakatu, przygotowuje ręcznik papierowy do wytarcia palców. Dzieci maczają palce wskazujące w wybranej farbie (określają jej kolor) i odbijają je: jeden raz w małych kołach, a trzy razy – w dużych kołach.

Październik, tydzień 1

Dzień 1

Jesień w sadzie

Owoce z sadu

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Ćwiczenia drobnych ruchów rąk. Zabawa <i>Kto zmienił miejsce?</i> Zabawa ruchowa z zestawu zabaw ruchowych nr 5.	I 7 I 5 I 5
II. Słuchanie opowiadania Marii Kowalewskiej <i>Sąsiedzi</i> . Cel: rozwijanie mowy. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Kosz z owocami</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Wizyta w sadzie</i> , zabawa popularna <i>Ciuciubabka</i> .	IV 5 IV 7 I 4, I 5
III. Rozpoznawanie owoców po smaku. Dostrzeganie rytmu w ciągu owoców. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Zrywamy owoce – zbieramy owoce</i> .	IV 13 IV 12 I 5

Cel główny:

- rozwijanie mowy.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- odpowiada na pytania dotyczące utworu.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: opowiadanie Marii Kowalewskiej *Sąsiedzi*, owoce, talerzyki jednorazowe, pudło z dwoma otworami, opaski z obrazkami owoców, skakanki, tamburyn, klej, nagrania dowolnej muzyki: w wysokim rejestrze, w niskim rejestrze, duże koło, szarfy, *Wyprawka*, tablice demonstracyjne nr 3, C.

Przebieg dnia

I

- Ćwiczenia drobnych ruchów rąk.
Dzieci wykonują ćwiczenia rękami, naśladując N. np.:
 - zaciskają cztery razy pięści,
 - *witają się palce* – stykają kolejne opuszki palców jednej ręki z palcami drugiej ręki, naciskając na nie (kciuk z kciukiem, palec wskazujący ze wskazującym...),
 - naśladują grę na pianinie.
- Zabawa *Kto zmienił miejsce?*
Dzieci siedzą w kole, przyglądają się dokładnie, kto siedzi obok nich. N. wyjaśnia, na czym polega zabawa: *Za chwilę jedno z was zmieni miejsce. Trzeba będzie zgadnąć, kto się przesiadł i powiedzieć, gdzie siedział przedtem.* Jedno z dzieci odchodzi na bok, a N. wskazuje kto i gdzie ma się przesiąść. Potem proszą zgadującego, aby powiedział, kto zmienił miejsce i gdzie siedział poprzednio. Zabawę powtarzamy kilkakrotnie.

Zestaw zabaw ruchowych – nr 5 (do wykorzystania według wyboru N.).

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Mijanie*.
Dzieci, ustawione w dwóch rzędach, na sygnał N. biegną na wprost siebie, zamieniając się miejscami (mijają się tak, aby się nie zderzyć).
- Zabawa ruchowa *Kto jest taki jak ja?*
Jestem bardzo wysoki – dzieci wspinają się na palce i podnoszą wysoko ręce.
Jestem najniższy – dzieci wykonują przysiad, ręce opierają na podłodze.
Jestem najgrubszy – dzieci rozciągają ręce w bok.
Jestem chudy – stoją prosto i ściskają się rękami w okolicach bioder.
- Zabawa ruchowa *Sufit, podłoga*.
Dzieci, na hasło: *Sufit*, stają i wskazują rękami sufit. Na hasło: *Podłoga* – w pozycji stojącej pochylają się do przodu (starają się nie zginać kolan) i pokazują podłogę.
- Zabawa ruchowa *Jazda na rolkach*.
Dzieci, przesuwając naprzemiennie nogi, imitują jazdę na rolkach.
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Kosz z owocami*.

Opaski z obrazkami owoców, skakanki, tamburyn.

Dzieci dostają opaski z obrazkami owoców: jabłek, gruszek lub śliwek. Na środku sali N. układa ze skakanek duże koło – *kosz na owoce*. Dzieci poruszają się po sali przy dźwiękach tamburynu. Gdy dźwięki milkną, zatrzymują się i słuchają, jaką nazwę owocu podaje N. Wówczas dzieci posiadające opaski z tym owocem siadają w kole. Pozostałe stoją w miejscu. Zabawę powtarzamy kilkakrotnie.

II

Zajęcia. Słuchanie opowiadania Marii Kowalewskiej *Sąsiedzi*.

- Tablica demonstracyjna nr 9.
 - To jest sad. Powtórzcie.
 - Co rośnie w sadzie?
 - Na którym drzewie rosną jabłka?
Na którym rosną gruszki? Na którym rosną śliwki?
- Segregowanie owoców.
N. przygotowuje owoce: śliwki, gruszki, jabłka. Dzieci je segregują, kładąc

na osobnych talerzykach jednorazowych ustawionych w szeregu: na pierwszym – jabłka, na drugim – gruszki, a na trzecim – śliwki.

- Omawianie wyglądu owoców.

Dzieci oglądają owoce, nazywają je, mówiąc, jakie owoce są na pierwszym talerzyku, jakie – na drugim i trzecim. Określają ich kolory, porównują ich wielkość.

- Rozpoznawanie owoców za pomocą dotyku.

N. przygotowuje pudło z dwoma otworami po bokach. W środku umieszcza jabłka, gruszki, śliwki. Dzieci kolejno wkładają obie ręce do pudła, dotykają wybrany owoc, nazywają go, wyciągają w celu sprawdzenia (otwory muszą być odpowiednio duże) i wkładają z powrotem.

- Słuchanie opowiadania.

Przykre są mieszkaniowe kłopoty. Marcinek znalazł już sobie wygodny dom pod stołem, ale tatuś usiadł przy tym stole.

Namiot z dwóch krzeseł i serwety też jest dobry. Marcinek wlaźł do takiego namiotu, ale zaraz okazało się, że krzesła są komuś potrzebne.

Marcinek poszedł do ogródka. Coś smyrnęło mu koło nóg. Myszka! Cienki ogonek mignął w trawie. Myszka wpadła pod krzak bzu koło płotu. Marcinek za nią.

I chociaż gałęzie drapały mu twarz, ucieszył się bardzo.

– Jaki świetny dom!

Znalazł wreszcie mieszkanie. Najpierw usiadł na długiej gałęzi.

– Mam fotel! A tu będzie jadalnia! Tu kuchnia i spiżarnia!

W spiżarni znalazł dużo wygodnych gałązek – półek. Porozkładał na listkach trzy maliny i parę strączków groszku.

Co zrobić z resztą miejsca? Aha! Tu będzie obora dla krów, a tu stajnia dla koni.

Zielone opadłe jabłka – to krowy, a dwie twarde gruszki – to para koni w stajni u żłobu.

Marcinek był tak zajęty swoim gospodarstwem, że nie widział, co się dokoła dzieje. Nie widział, że przez sąsiedni ogródek ktoś przebiegał. Ktoś zajrzał przez płot. Jakiś nieznajomy chłopiec.

– Co ty tam robisz? Chodź do mnie! – zawołał cienki głos.

– Nie! – odmówił Marcinek. – Karmię konie.

– Konie? – zdziwił się sąsiad. – Myślałem, że bawisz się tylko jabłkami i gruszkami!

To ja przyjdę do ciebie! Chcesz?

– Nie! – odparł niegrzecznie Marcinek. – To jest mój dom i nikogo więcej tu nie trzeba!

– Iiii! Taki dom! – roześmiał się chłopiec. – Głupio to wszystko urządziłeś. W mieszkaniu ani jednej lampy! Nie masz ani garażu, ani samochodu.

– Mam konie i stajnię – burknął Marcinek.

– Michał! Michał! – dobiegło wołanie z sąsiedniego domu.

Na drugi dzień Michał znów tkwił przy płocie i zaczął rozmowę. Marcinek odpowiadał mu niechętnie. Tak było przez jakiś czas.

Wreszcie zdarzyło się, że Michał nie przyszedł. Marcinek najpierw ucieszył się: no, będzie spokój! Bardzo prędko jednak poczuł, że czegoś mu brak. Wciąż zerkał do tamtego ogródka.

Przyjdzie czy nie przyjdzie?

Nie przyszedł. Ani tego dnia, ani przez kilka następnych. Zrobiło mu się trochę nudno.

Aż raz Marcinek zobaczył, że jakaś pani ścina kwiaty w sąsiednim ogródku. Podeszedł do płotu i spytał:

– Czemu Michał nie przychodzi?

– Michał jest chory. Leży... Ale ty przecież nie chciałeś się z nim bawić...

Marcinek spuścił głowę. Dziwna rzecz, teraz tak chętnie pobawiłby się z Michałem.

– Bo... bo ja go jeszcze nie znałem! – wyjąkał.

– A teraz go znasz? – roześmiała się mama Michała. – No dobrze. Powiem, że już chcesz się z nim bawić. Ucieszy się.

Tak się jednak złożyło, że teraz Marcinek przez pewien czas nie zaglądał do ogródka. Pojechał z mamą do babci.

Kiedy wrócił, zaraz pobiegł do swojego domu w krzaku bzu. Cóż się stało?

W jadalni przed krzesłem-gałęzią stoi stół: deseczka na dwóch ceglach. Nad stołem wisi lampa, ma piękny klosz z płatków maku. A w środku, przyczepiony nitką, pomarańczowy nagietek wygląda jak prawdziwy płomyk. Obok stajni znalazł się teraz porządny garaż, a w nim samochód. Marcinek nie mógł się napatrzeć. Nie poznawał swojego mieszkania.

– Dobrze, że tu jesteś! – dobiegł z płotu głos Michała. – Bo ja już dawno wyzdrowiałem. Marcinek przez chwilę nie mówił nic.

– To ty zrobiłeś to wszystko? – spytał wreszcie.

– No! Tylko martwię się, że przez ten czas, kiedy ciebie tu nie było, jedna krowa zdechła. Wiesz... to było robaczywe, zgniłe jabłko. Więc znalazłem inną krowę, lepszą. Patrz!

– Aha! Naprawdę lepsza! – ucieszył się Marcinek. – Jak ją nazwiemy?

– Może Malina? Widzisz, ma na boku czerwoną plamkę.

– A nie jesteś zły, że mieszkam tu u ciebie, kiedy nie przychodziłeś?

– Nie! Ja właśnie chcę, żebyś mieszkał ze mną. Chodź, wyprowadzimy samochód z garażu.

- Rozmowa na temat opowiadania.

T Tablica demonstracyjna nr 10.

- Czy w domu Marcinek mógł sobie zrobić domek? Dlaczego?

- Gdzie znalazł sobie domek? Z czego zrobił krowy, a z czego – konie?

- Czy chciał się tam bawić z Michałem? Jak zachowywał się względem Michała?

- Co wydarzyło się potem?

- Jak wyglądał domek po powrocie Marcinka?

- Czy chłopcy bawili się już razem?

- Zabawa muzyczno-ruchowa Kosz z owocami (przewodnik, cz. 1, s. 60).

- Wykonanie pracy plastycznej Owoce na talerzu.

Wyprawka, karta nr 3, C, klej.

Dzieci wypychają z wypychanki obrazki owoców: jabłka, śliwki, gruszki, winogron.

Przyklejają obrazki owoców na zdjęciu talerza. Nazywają owoce.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowo-naśladowcza Wizyta w sadzie.

Dzieci naśladują spacer po sadzie, zrywanie jabłek, delikatne wkładanie ich do skrzynek, dźwiganie skrzynek z jabłkami.

- Zabawa popularna Ciuciubabka.

Dzieci ustawiają się w kole, a jedno z nich staje w środku koła z zasłoniętymi oczami. Ciuciubabka stara się złapać dziecko, które stanie się potem Ciuciubabką. Dzieci mówią rymowanąkę, a Ciuciubabka im odpowiada.

– Ciuciubabko, na czym stoicie?

– Na beczce.

– Co w tej beczce jest?

- *Kapusta i kwas.*
- *Ciuciubabko, to łapcie nas!*

Kiedy dzieci powiedzą tekst, Ciuciubabka łapie dzieci.

III

- Rozpoznawanie owoców po smaku.
N. dzieli jabłka i gruszki na małe kawałki, a śliwki – na cząstki. Dzieci stają w kole, zamykają oczy. N. daje każdemu dziecku po plasterku lub częście owocu. Dzieci po smaku rozpoznają, co to za owoc.
- Dostrzeganie rytmu w ciągu owoców.
Owoce lub ich obrazki.
N. układa owoce (lub ich obrazki): jabłko, śliwka, jabłko, śliwka, jabłko, śliwka – głośno je nazywając. Potem pyta dzieci, co ma dalej ułożyć. Dzieci po dostrzeżeniu rytmu układają owoce (obrazki) dalej.
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Zrywamy owoce – zbieramy owoce.*
Nagranie wysokich i niskich dźwięków.
Przy muzyce w górnych rejestrach dźwięków dzieci stają na palcach, wyciągają ręce do góry, naśladują zrywanie owoców. Przy melodii granej w niskim rejestrze naśladują zbieranie owoców pod drzewami.

Październik, tydzień 1

Dzień 2

Jesień w sadzie

Czerwone jabłuszko

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawy badawcze <i>W spiżarni pani Jesieni.</i>	IV 13
Nauka popularnej rymowanki.	IV 2
Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Zrywamy owoce – zbieramy owoce.</i>	IV 7
II. <i>Kolorowe jabłuszko</i> – wypełnianie sylwetki jabłka kuleczkami plasteliny.	I 7, IV 8
Cel: rozwijanie sprawności manualnej.	
Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Sałatka owocowa</i> , zabawy swobodne na urządzeniach znajdujących się w ogrodzie przedszkolnym.	I 4, I 5
III. Wycinanie dowolnych elementów ze starych gazet, pierwszych stron bloków rysunkowych (ćwiczenia w wycinaniu).	I 7
Dowolny taniec przy piosence <i>Jesień w sadzie i w ogrodzie.</i>	IV 7
Suszenie jabłek.	I 7

Cel główny:

- rozwijanie sprawności manualnej.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- wypełnia sylwetkę jabłka kuleczkami plasteliny.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: piosenka *Jesień w sadzie i w ogrodzie*, nożyczki, stare gazety, jabłka, małe piłki, plastelina, kartonowe sylwety jabłek, dżemy, talerzyki, łyżeczki, sokowirówka (lub wyciskarka do owoców), owoce, kubeczki, nożyk (dla N.), dzbanki.

Przebieg dnia

I

- Zabawy badawcze *W spiżarni pani Jesieni*.
Poznanie smaków dżemów i soków wykonanych z owoców.
Zabawa 1 – *Słodkie dżemy*.
Dżemy, talerzyki, łyżeczki.
N. przygotowuje na stoliku dżemy z różnych owoców. Nakłada dzieciom na talerzyki kolejno próbki dżemów. Dzieci próbują je i określają (jeśli potrafią) z jakich owoców je wykonano. Określają także ich smak, a po powąchaniu – zapach.
Zabawa 2 – *Kolorowe soki*.
Sokowirówka (lub wyciskarka do soków), owoce, taca, nożyk dla N., kubeczki, dzbanek.
N. kroci owoce na małe kawałki i wkłada je do sokowirówki. Wyciśnięty sok przelewa do dzbanka. Robi to z każdym rodzajem owoców. Dzieci określają kolory otrzymanych soków, przypominają, z jakich owoców zostały wykonane. Na koniec piją wybrane soki.
- Nauka popularnej rymowanki.

Wpadła gruszka do fartuszka, a za gruszką dwa jabłuszka.

A śliweczka wpaść nie chciała – była jeszcze niedojrzała!

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Zrywamy owoce – zbieramy owoce* (przewodnik, cz. 1, s. 63).

II

Zajęcia. Kolorowe jabłuszko – wypełnianie sylwety jabłka kuleczkami plasteliny.

- Oglądanie jabłek (w różnych kolorach, różnej wielkości, różniących się trochę kształtem). Dzieci oglądają jabłka, dotykają ich; określają ich kolory, wskazują największe jabłko i najmniejsze.
- Układanie jabłek względem siebie.
Dzieci dostają małe piłki (lub inne zabawki imitujące jabłka). Stają w rozsypcy, w sali. Układają piłki – jabłka względem siebie według poleceń N. np.:
 - Podnieście *jabłko* do góry, nad głowy.
 - Połóżcie *jabłko* przed sobą.
 - Połóżcie *jabłko* na głowach.
 - Połóżcie *jabłko* za sobą.
 - Połóżcie *jabłko* z boku.
- Zapoznanie ze sposobem wykonania prac.
Sylwety jabłek z kartonu, plastelina.
Dzieci dostają sylwety jabłek wycięte z kartonu.
N. przygotowuje plastelinę w kolorach: żółtym, czerwonym, zielonym.
Dzieci wyrabiają w dłoniach plastelinę w wybranym kolorze. Potem robią małe kulki i wklejają nimi sylwetę jabłka.
- Wykonanie prac przez dzieci.
- Wspólne oglądanie wykonanych prac.
N. może zawiesić prace na gałązce w kącie przyrody.
- Rytmizowanie rymowanki o owocach.
Wpa-dła grusz-ka do far-tusz-ka, a za grusz-ką dwa ja-błusz-ka.
A śli-wecz-ka wpaść nie chcia-ła – by-ła jesz-cze nie-doj-rza-ła!
- Dzieci mówią za N., rytmicznie klaszcząc.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Salatka owocowa*.

Szarfy w trzech kolorach: czerwonym, żółtym i niebieskim, trzy kartki: czerwona, żółta i niebieska.

Dzieci kolejno otrzymują szarfy. N. określa jakimi owocami będą dzieci: z czerwonymi szarfami to jabłka, z żółtymi – gruszki, z niebieskimi – śliwki. N. zaprasza owoce do zabawy. Podnosi czerwoną kartkę, zaczynają biegać jabłka. Kartka żółta to sygnał do biegania dla gruszek, kartka niebieska – dla śliwek. Na hasło: *Salatka owocowa!* – biegają wszystkie owoce. Po pewnym czasie dzieci zamieniają się kolorami szarf i zabawa zaczyna się od nowa.

- Zabawy swobodne na urządzeniach znajdujących się w ogrodzie przedszkolnym.

III

- Wycinanie dowolnych elementów ze starych gazet, pierwszych stron bloków rysunkowych (ćwiczenia w wycinaniu).
- Dowolny taniec przy piosence *Jesień w sadzie i w ogrodzie* (przewodnik, cz. 1, s. 58).
- Suszenie jabłek.

Jabłka, sznurek.

N. kroi jabłka (umyte i z wykrojonymi gniazdami nasiennymi) na poprzeczne plastry. Dzieci nawlekają je na sznurki, które zawieszają w przewiewnym miejscu. Po wysuszeniu, N. umieszcza jabłka w kąciku przyrody.

Październik, tydzień 1

Dzień 3

Jesień w sadzie

Jesienna piosenka

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Ćwiczenia szczęki dolnej.	I 9
Ćwiczenia oddechowe.	I 9
Zabawa ruchowa <i>Kto jest taki jak ja?</i>	I 5
II. Zabawy przy piosence <i>Jesień w sadzie i w ogrodzie</i> . Cel: kształtowanie poczucia rytmu.	IV 7
Zabawy na świeżym powietrzu: zabawy swobodne z piłkami, ćwiczenia oddechowe <i>W sadzie</i> .	I 4, I 5
III. Rytmizowanie wierszyka o owocach.	IV 2
Ćwiczenia fonacyjne.	IV 2
Zabawa <i>Czyj to głos?</i>	I 5

Cel główny:

- kształtowanie poczucia rytmu.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- rytmizuje nazwy owoców,

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: piosenka *Jesień w sadzie i w ogrodzie*, małe, papierowe sylwety jabłek, obrazki przedstawiające warzywa, muzyka do marszu, kołatka, opaska.

Przebieg dnia

I

- • Ćwiczenia szczęki dolnej.
Dzieci wykonują ćwiczenia za N. np.:
Krowa – naśladują żucie trawy przez krowę.
Zły pies – szeroko otwierają buzię tak, aby były widoczne zęby.
Szuflada – wysuwają zuchwę do przodu, a potem cofają do pozycji wyjściowej.
- • Ćwiczenia oddechowe.
Dzieci dmuchają na małe, papierowe sylwety jabłek tak, aby przesuwają się po podłodze.
- • Zabawa ruchowa *Kto jest taki jak ja?* (przewodnik, cz. 1, s. 60).

II

Zajęcia. Zabawy przy piosence *Jesień w sadzie i w ogrodzie*.

- Ćwiczenie hamująco-pobudzające.
Dzieci maszerują po sali w różnych kierunkach, przy muzyce do marszu. Podczas pierwszej przerwy wykonują przysiad, a podczas drugiej przerwy – podskok.
- Słuchanie piosenki *Jesień w sadzie i w ogrodzie* (przewodnik, cz. 1, s. 58).
- Rozmowa na temat piosenki.
 - Czy podobała się wam piosenka?
 - Jakie przysmaki w sadzie i w ogrodzie przygotowała jesień? (N. ma obrazki przedstawiające: bakłażan, patisona, dynię. Pomaga dzieciom, pokazując obrazki i mówiąc pierwsze sylaby z ich nazw: *ba-*, *pa-*, *dy-*).
 - Czy patison, bakłażan, dynia to owoce – tak jak jabłka i gruszki?
- Rytmizowanie nazw owoców i warzyw.
N. mówi rytmicznie nazwy, a dzieci powtarzają je na zasadzie echa.

3
4

ba - kła - żan pie - trusz - ka pa - ti - son śli - wiecz - ka

- Nauka refrenu fragmentami, metodą ze słuchu.
- Zapoznanie z wyglądem kołatki i sposobem wystukiwania na niej rytmu. Próby wystukiwania rytmu piosenki na kołatkach.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawy swobodne z piłkami.
Piłki.
Dzieci podrzucają piłki i starają się je złapać. Następnie dobierają się w pary, jedną piłkę odkładają, drugą rzucają do siebie nawzajem i chwytają.
- Ćwiczenia oddechowe *W sadzie*.
Dzieci stoją prosto, wykonują wdech nosem, podnoszą obie ręce i sięgają po *wiszący na drzewie owoc*. Wypuszczają powietrze ustami i opuszczają ręce – wykonują skłon, *zostawiając owoc w koszu*. Powtarzają ćwiczenie kilkakrotnie.

III

- Rytmizowanie wierszyka o owocach.

3
4

Wpa - dła grusz - ka do far - tusz - ka, a za grusz - ką
dwa ja - błusz - ka. A śli - wiecz - ka wpaść nie chcia - ła -
by - ła jesz - cze nie - doj - rza - ła!

- Ćwiczenia fonacyjne.
Dzieci wypowiadają zdanie: *Z drzewa spadło jabłuszko* – szeptem, półgłosem, pełnym głosem.
- Zabawa *Czyj to głos?*
Dzieci siedzą w kole. W środku znajduje się jedno dziecko z zasłoniętymi oczami. *Jest Turkiem*. Wszyscy mówią tekst:
Siedzi sobie Turek i tak sobie myśli:
– Żeby jacyś goście dzisiaj do mnie przyszli.
Wybrana osoba z koła podchodzi do *Turka* i mówi: *Puk, puk*.
Turek: Kto tam?
Gość: To ja, gość.
Turek musi odgadnąć imię dziecka – *gościa*.
Jeśli odgadnie, zamieniają się miejscami. Jeśli nie – próbuje jeszcze raz.

Październik, tydzień 1

Dzień 4

Jesień w sadzie

Liczymy owoce

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Ćwiczenie analizy i syntezy wzrokowej – składanie w całość pociętego na części obrazka. Ćwiczenia oddechowe <i>Wąchamy jabłuszka</i> . Zabawa ruchowa <i>Sufit – podłoga</i> .	IV 9 I 9 I 5
II. <i>Ile jest owoców?</i> – ćwiczenia w liczeniu. Cel: rozwijanie umiejętności liczenia. Zabawa matematyczno-ruchowa <i>Pac</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: nauka cwału bocznego, zabawy swobodne na urządzeniach z ogrodu przedszkolnego.	IV 15 I 4, I 5
III. Kolorowanie rysunków – małego jabłka i dużej gruszki. Rysowanie obok nich dużego jabłka i małej gruszki. Zabawa ruchowa z elementem skoku i podskoku – <i>Owoce do garnka</i> . Rysowanie swojego ulubionego owocu.	IV 8, IV 12 I 5 I 7

Cel główny:

- rozwijanie umiejętności liczenia.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- liczy w zakresie czterech.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: obrazki jabłek (pocięte na części), obrazki owoców, pasek papieru, kartoniki z krążkami (od jednego do czterech), skakanki, karty pracy, cz. 1, nr: 22, 23, 24.

Przebieg dnia

I

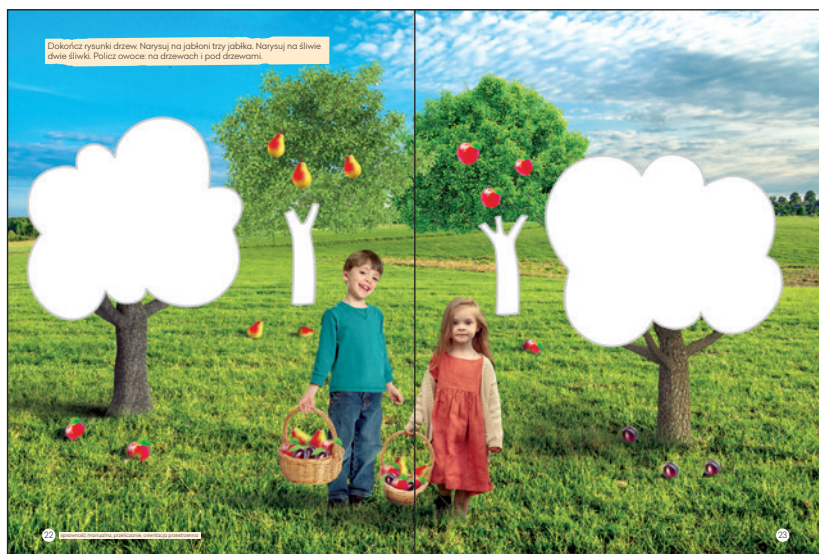
- Ćwiczenie analizy i syntezy wzrokowej.
Dzieci układają w całość obrazki jabłek pocięte na części. (N. dzieli je indywidualnie, w zależności od możliwości dzieci).
- Ćwiczenia oddechowe *Wąchamy jabłuszka*.
Dzieci naśladują trzymanie jabłuszka na dłoni, wąchanie go – wciągając powietrze nosem i wdychając je ustami.
- Zabawa ruchowa *Sufit – podłoga* (przewodnik, cz. 1, s. 60).

II

Zajęcia. Ile jest owoców? – ćwiczenia w liczeniu.

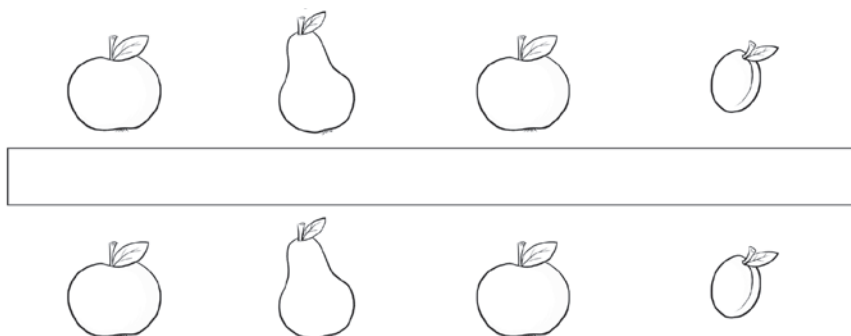

- Karty pracy, cz. 1, nr: 22, 23.

Dokończcie rysunek.

N. przygotowuje na tablicy obrazki owoców rozdzielone paskiem papieru.

Obrazki owoców, które są nad paskiem, symbolizują owoce na drzewach: pierwszym, drugim, trzecim i czwartym, a pod paskiem – pod drzewami (też pierwszym, drugim, trzecim i czwartym).

- Policzcie owoce na pierwszym (drugim, trzecim, czwartym) drzewie. Zaznaczcie ich liczbę kartonikami z odpowiednią liczbą krążków, umieszczając je przy odpowiednich owocach.

- Policzcie owoce pod pierwszym (drugim, trzecim, czwartym) drzewem.
- Zaznaczcie ich liczbę kartonikami z odpowiednią liczbą krążków, umieszczając je przy obrazkach odpowiednich owoców.
- Porównajcie liczbę owoców **na** drzewach (pierwszym, drugim, trzecim, czwartym) i **pod** drzewami: pierwszym, drugim, trzecim, czwartym.
- Powiedzcie, gdzie jest więcej owoców i o ile więcej.
- Dorysujcie po jednym owocu na pierwszym i na czwartym drzewie. Ile teraz jest tam owoców? Zmieńcie kartoniki.
- Dorysujcie pod drzewami jedną gruszkę i jedną śliwkę. Pod którymi drzewami to zrobicie?
- Ile gruszek jest teraz pod drugim drzewem? Ile śliwek jest teraz pod czwartym drzewem? Zmieńcie kartoniki.
- Policzcie owoce w koszykach. Porównajcie ich liczbę.
- Zabawa matematyczno-ruchowa *Pac*.
Dzieci spacerują po sali-sadzie. Gdy usłyszą słowo: *Pac*, zatrzymują się, schylają i podnoszą owoce, mówiąc: *Jeden (dwa, trzy, cztery)*. Gdy usłyszą kilka powtórzonych słowo: *Pac*, schylają się tyle samo razy, głośno licząc.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Nauka cwału bocznego.
Dzieci stoją w kole. Dostawiają nogę do nogi w bardzo wolnym tempie. Na początku nie odrywają nóg od podłogi. Podczas nauki cwału należy zmieniać kierunek poruszania się, aby dzieci umiały poruszać się zarówno w lewą, jak i w prawą stronę. Ćwiczenia te nie powinny trwać zbyt długo i powinny być często powtarzane.
- Zabawy swobodne na urządzeniach w ogrodzie przedszkolnym.

III

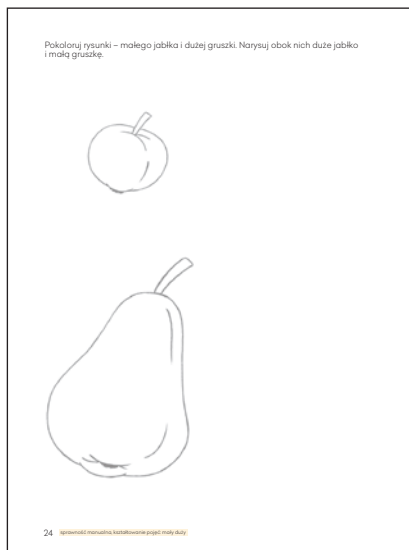

- Karta pracy, cz. 1, nr 24.
- Pokolorujcie rysunki – małego jabłka i dużej gruszki. Narysujcie obok nich duże jabłko i małą gruszkę.
- Zabawa ruchowa z elementem skoku i podskoku – *Owoce do garnka*.

Skakanki.

Dzieci ustawiają się w dwóch rzędach i przyjmują rolę owoców. Przed każdym rzędem N. układa ze skakanek duże koło – garnek. Wyjaśnia, że będzie gotował kompot. Dzieci są owocami, które kolejno wskazują do garnka. Gdy wszystkie owoce znajdują się w garnkach, N. miesza kompot – dzieci obracają się wokół własnej osi. Gdy kompot gotuje się – dzieci podskakują obunóż w miejscu.

- Rysowanie swojego ulubionego owocu.

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Dostrzeganie rytmów i ich kontynuowanie. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Zrywamy owoce – zbieramy owoce.</i>	IV 12 IV 7
II. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 2. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Zaczarowany berek</i> , zabawy swobodne na urządzeniach w ogrodzie przedszkolnym.	I 8 I 4, I 5
III. Segregowanie owoców (obrazków) na te, które rosną w Polsce i te, które nie rosną u nas. Rozwiązywanie zagadek o owocach. Nazywanie owoców, których rysunki są na górnej miseczce. Naklejanie obrazków takich samych owoców w odpowiednich miejscach na drugiej miseczce. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Kosz z owocami.</i>	IV 5, IV 12 IV 7

Cel główny:

- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- chętnie uczestniczy w ćwiczeniach.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: obrazki przedstawiające: jabłka, śliwki, gruszki, owoce egzotyczne, tacki, owoce z sadu, karta pracy, cz. 1, nr 25, tablica demonstracyjna nr 11.

Przebieg dnia**I**

- Dostrzeganie rytmów i ich kontynuowanie.
N. układa obrazki przedstawiające: *jabłko, śliwkę, gruszkę, jabłko, śliwkę, gruszkę, jabłko, śliwkę, gruszkę*. Dzieci nazywają kolejne obrazki. Potem N. pyta:
- Które obrazki powinniśmy położyć w następnej kolejności?
Dzieci podają odpowiednie obrazki i wspólnie kontynuują podany rytm. Inne ciągi rytmicznie:
obrazki: *gruszka, śliwka, gruszka, śliwka, gruszka, śliwka...*
obrazki: *jabłko, jabłko, śliwka, jabłko, jabłko, śliwka, jabłko, jabłko, śliwka...*
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Zrywamy owoce – zbieramy owoce* (przewodnik, cz. 1, s. 63).

II

Zajęcia. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 2 (przewodnik, cz. 1, s. 50).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Zaczarowany berek*.
Szarfa.

N. wyznacza teren do zabawy. Wybiera jedno dziecko, które będzie berkiem i przewiesza mu szarfę przez ramię. Zadaniem dziecka jest dotknąć, czyli *zaczarować*, jak największą liczbę kolegów i koleżanek. *Zaczarowane* dziecko stoi z rękami na boki i czeka, aż inne dziecko je *odczaruje* – dotknie go. Po pewnym czasie następuje zmiana berka i zabawa toczy się dalej.

- Zabawy swobodne na urządzeniach w ogrodzie przedszkolnym.

III

- Segregowanie owoców (obrazków) na te, które rosną w Polsce i te, które nie rosną u nas. Dzieci mają dwie tacki oraz owoce (lub obrazki): banana, jabłko, cytrynę, mandarynkę, ananasa, gruszkę, śliwkę, pomarańczę. Ich zadaniem jest ułożyć na pierwszej tacce owoce, które rosną w Polsce, a na drugiej – owoce, które nie rosną u nas. Potem dzieci nazywają owoce.

T

- Zabawa *O którym owocu mówię?*

Tablica demonstracyjna nr 11.

N. opisuje wybrane owoce egzotyczne, a dzieci wskazują je na zdjęciach.

*Jest żółty, żółtą skórkę ma,
lubisz go ty, lubi też małpka.* (banan)

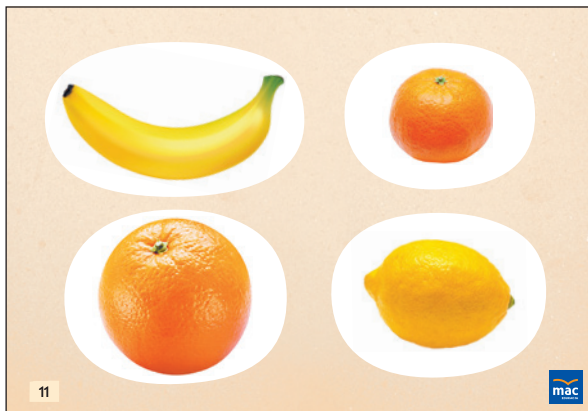
*Kwaśna, żółtą skórkę ma, dobra jest
z herbatą. Jak się nazywa?* (cytryna)

*Soczysta kulka, smaczny miąższ
w sobie chowa.*

Dobra jak pomarańcza i też pomarańczowa.
(mandarynka)

*Starsza siostra mandarynki,
soczysta, pachnąca.* (pomarańcza)

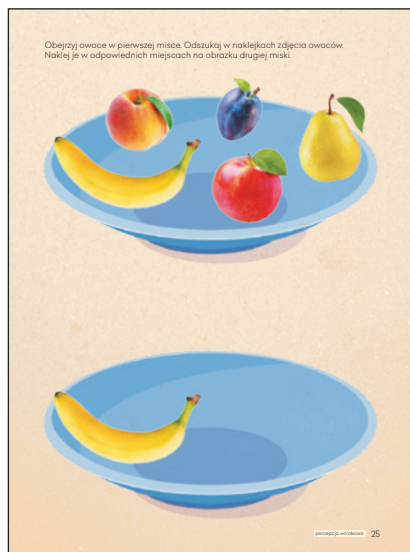
N. wyjaśnia, że *banany, cytryny, pomarańcze, ananasy, mandarynki... nazywamy owocami egzotycznymi.*

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Zrywamy owoce* – *zbieramy owoce* (przewodnik, cz.1, s. 63).

- Karta pracy, cz. 1, nr 25.
 - Nazwijcie owoce, które są na rysunkach na górnej miseczce.
 - Odszukajcie we wkładce obrazki tych owoców. Naklejcie je w odpowiednich miejscach na drugiej miseczce.

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Kosz z owocami* (przewodnik, cz. 1, s. 60).

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa <i>Czyj to bucik?</i> Zabawa <i>Widzę coś, widzę coś...</i> Segregowanie warzyw według rodzajów do koszyków. Zabawa ruchowa z zestawu zabaw ruchowych nr 4.	I 5 I 5, IV 1 IV 12 I 5
II. Słuchanie wiersza Stanisława Grabowskiego <i>Dary jesieni</i> . Cel: rozwijanie mowy. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa z elementami równowagi – <i>Między grządkami</i> , zabawa ruchowa z elementem podskoku – <i>Uwaga, kałuża!</i>	IV 5 I 4, I 5
III. Słuchanie piosenki <i>Czerwony pomidorek</i> . Rozmowa na temat piosenki. Rysowanie <i>Portretu buraka</i> . Dowolny taniec przy piosence <i>Czerwony pomidorek</i> .	IV 7 I 7 IV 7

Cel główny:

- rozwijanie mowy.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- wymienia nazwy wybranych warzyw.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: wiersz Stanisława Grabowskiego *Dary jesieni*, ilustracje do wiersza, piosenka *Czerwony pomidorek*, obrazki przedstawiające warzywa, burak pokrojony na kawałki, warzywa, koszyki, nagranie wybranej piosenki, nagranie dowolnej muzyki, kartki formatu A5.

Przebieg dnia**I**

- Zabawa *Czyj to bucik?*
Dzieci siadają w kole. Jedno dziecko odchodzi na bok i odwraca się tyłem do reszty. Kilkoro dzieci wskazanych przez N. kładzie po jednym bucie w środku koła. Następnie wszystkie dzieci siadają na stopach (siad klęczny). Zadaniem dziecka, które stało z boku, po powrocie jest rozpoznanie, czyje buty znajdują się w środku koła.
- Zabawa *Widzę coś, widzę coś...*

N. rozpoczyna zabawę słowami:

*Widzę coś, widzę coś.**Widzę dzieci, które podskakują.*N. ponownie mówi: *Widzę coś, widzę coś.*

Dzieci:

odpowiadają: *A co pani widzi?*

podskakują.

Dzieci odpowiadają i zabawa trwa dalej.

Przykłady innych zdań wypowiedzianych przez N.:

Dzieci, które się do mnie uśmiechają.

Dzieci, które grają na różnych instrumentach.

Dzieci, które zamiatają podłogę.

Dzieci, które naśladują pieski.

- Segregowanie warzyw według rodzajów do koszyków.
Dzieci nazywają warzywa. Wspólnie z N. dzielą rytmicznie (na sylaby) ich nazwy.

Zestaw zabaw ruchowych nr 6 (do wykorzystania według wyboru N.).

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Idziemy na działkę*.
Dzieci maszerują parami po obwodzie koła.
- Zabawa ruchowa *Wrywanie marchewki*.
Dzieci naśladują wrywanie marchewki, potem prostują się, rozglądają i znowu naśladują wrywanie.
- Zabawa ruchowa *Grabienie opadłych liści*.
Dzieci naśladują grabienie liści leżących przed nimi i z obu boków, wykonując skrety tułowia.
- Zabawa bieżna *Wózki z marchewką*.
Dzieci dobierają się parami, stają jedno za drugim i podają sobie ręce. Biegają w różnym tempie: wolno – *wózki pełne marchewki*, szybko – *wózki puste*.

II

Zajęcia. Słuchanie wiersza Stanisława Grabowskiego *Dary jesieni*.

- Rozpoznawanie warzyw za pomocą dotyku.

Różne warzywa.

Dzieci siedzą w kole. Kolejno dotykają warzyw podawanych przez N. Potem wstają, odwracają się tyłem, wyciągają ręce do tyłu. N. daje każdemu dziecku do rąk warzywo. Dzieci muszą rozpoznać za pomocą dotyku, co to za warzywo. Potem odwracają się i sprawdzają, czy dobrze odgadły.

- Słuchanie wiersza.

W murowanej piwnicy skarby skryli zbójnicy.

W słojach, jak w skarbonkach: groch, bób i fasolka.

Z sufitu zwisają sznury czosnku i cebuli.

Oto wielka skrzynia, a w niej złota dynia.

Skąd się takie dary wzięły? Z ogrodu pani Jesieni!

A zbójnicy? Ula, Alik, którzy mamie pomagali.

- Rozmowa na temat wiersza (z wykorzystaniem ilustracji).
 - Jakie skarby skryli zbójnicy?
 - Kim byli zbójnicy?
 - Jakie warzywa znajdowały się w piwnicy?
- Zabawa *Takie same warzywa*.

Obrazki warzyw (po 2 tego samego rodzaju), nagranie piosenki *Czerwony pomidorek*.

N. przygotowuje obrazki warzyw (po 2 tego samego warzywa). Dzieci losują obrazki i tańczą dowolnie przy nagraniu piosenki *Czerwony pomidorek*. Podczas przerwy w grze szukają osoby mającej obrazek tego samego warzywa. Gdy wszystkie dzieci znajdą swoją parę, bawią się dalej przy piosence, ale już w parach.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa z elementami równowagi – *Między grządkami.*

Skakanki.

Dzieci ustawiają się w rzędzie jedno za drugim. Następnie kolejno chodzą po skakance ułożonej na dywanie, stawiając stopę za stopą.

- Zabawa ruchowa z elementem podskoku – *Uwaga, kałuża!*

Dzieci swobodnie spacerują po wyznaczonym terenie. Na hasło: *Uwaga, kałuża!* – skaczą obunóż w przód.

III

- Słuchanie piosenki *Czerwony pomidorek* (sł. i muz. Danuta i Karol Jagiełło).

Czer-wo-ny po-mi-do-rek w o-gro-dzie so-bie spał, po-

du-szkę z kro-pi ro-sy pod głó-wką swo-ją miał. A gdy wyj-rza-ło

sło-ńce, o-two-rzył ocz-ka swe i spo-strzegł, że ce-bul-ka dziś

z nim za-tań-czyć chce. Po-mi-do-rek, po-mi-do-rek bar-dzo dziś ra-du-je

się, bo ce-bul-ka w zło-tej su-kni wła-śnie dziś za-tań-czyć chce. Po-mi-

do-rek, po-mi-do-rek pod-ska-ku-je i-le tchu, a ce-

bu-la w zło-tej su-kni chę-tnie w tym po-ma-ga mu.

I. *Czerwony pomidorek
w ogrodzie sobie spał,
poduszkę z kropli rosy
pod główką swoją miał.
A gdy wyrzało słońce,
otworzył oczka swe
i spostrzegł, że cebulka
dziś z nim zatańczy chce.*

Ref.: *Pomidorek, pomidorek
bardzo dziś raduje się,
bo cebulka w złotej sukni
właśnie dziś zatańczy chce.
Pomidorek, pomidorek
poskakuje ile tchu,
a cebulka w złotej sukni
chętnie w tym pomaga mu.*

II. *Usłyszał to ogrodnik,
otworzył okno swe
i ujrzał, jak pomidor
z cebulką bawią się.
Nie wierzył własnym oczom,
więc zaraz, z całych sił
uszczypnął się w policzek
i wtedy pewien był, że:*

III. *Zbudziły się warzywa,
zaczęły płąsy swe,
szczypiorek i rzodkiewka
wspaniale bawią się.
Marchewka i pietruszka
splątały natki swe,
a burak z kalarepką
zobaczył właśnie, że:*

Ref.: *Pomidorek...*

Ref.: *Pomidorek...*

- Rozmowa na temat piosenki.
- Jakie warzywa są wymienione w piosence?
N. pomaga, mówiąc pierwsze sylaby z ich nazw: *po-, ce-, szczy-, rzod-, mar-, pie-, bu-, ka-*.
- Rysowanie *Portretu buraka*.
Dla każdego dziecka kawałki buraka, kartka formatu A5.
Dzieci dostają kawałki buraka i kartki. Rysują burakiem jego portret.
- Dowolny taniec przy piosence *Czerwony pomidorek*.
Nagranie piosenki *Czerwony pomidorek* (przewodnik, cz. 1, s. 74), odtwarzacz CD.
Dzieci wykonują swobodne improwizacje taneczne przy piosence.

Październik, tydzień 2

Dzień 2

Jesień w ogrodzie

Wydieramy warzywa

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Rozpoznawanie warzyw po smaku. Zabawa w <i>echo</i> . Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Idziemy na działkę</i> .	I 3, IV 13 I 5 I 5
II. <i>Ulubione warzywa</i> – wydzieranka z kolorowego papieru. Cel: rozwijanie sprawności manualnej. Dowolny taniec przy piosence <i>Czerwony pomidorek</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Balownik</i> , zabawy swobodne na urządzeniach w ogrodzie przedszkolnym.	I 7, IV 1, IV 8 IV 7 I 4, I 5
III. Indywidualne układanie obrazków z figur według wzoru. Określanie roli, jakie przyjęły warzywa przedstawione na obrazku, za kogo się przebrały. Nazywanie warzyw, z których zostały wykonane te postacie. Zabawa ruchowo-słowna <i>Warzywa</i> .	IV 9, IV 18 I 5

Cel główny:

- rozwijanie sprawności manualnej.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- wykonuje pracę techniką wydzieranki.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii.

Środki dydaktyczne: piosenka *Czerwony pomidorek*, warzywa pocięte na kawałki, kolorowy papier, klej, kartki, obrazki warzyw, obrazki ułożone z figur, papierowe figury, tamburyn, karta pracy, cz. 1, nr 26, tablica demonstracyjna nr 12.

Przebieg dnia

I

- Rozpoznawanie warzyw po smaku.

Małe kawałki różnych warzyw, np.: pomidora, ogórka, marchewki, sałaty, kapusty, rzodkiewki.

Dzieci stoją w kole, zamykają oczy. N. daje każdemu dziecku kawałek warzywa. Dzieci starają się rozpoznać po smaku, co to za warzywo.

- Zabawa w echo.

N. mówi nazwy warzyw głośno, cicho, a dzieci powtarzają je jak echo – cicho, głośno.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Idziemy na działkę* (przewodnik, cz. 1, s. 73).

II

Zajęcia. Ulubione warzywa – wydzieranka z kolorowego papieru.

- Rozwiązywanie zagadek.

T

Tablica demonstracyjna nr 12.

Dzieci wspólnie z N. nazywają warzywa przedstawione na zdjęciach. Dzielą ich nazwy rytmicznie (na sylaby), klaszcząc przy tym. Potem rozwiązują zagadki i wskazują warzywa będące ich rozwiązaniami.

*Ma gruby brzuszek i ogonek mały.
Barszczyk czerwony z niego doskonały.
(burak)*

*Robię z niego keczup, robię i przecie-
ry, ale bardzo dobry jest na kanapce,
świeży. (pomidor)*

*Rośnie w ziemi, jest pomarańczowa,
dobra gotowana, dobra i surowa.
(marchew)*

*Dobry, kwaśny i zielony, w słoiku ukiszony.
(ogórek)*

*Mówią o niej głowa pusta. To nieprawda!
Bardzo zdrowa jest... (kapusta)*

*Biały korzeń, zielona natka, potrzebna w zupach,
potrzebna w sałatkach. (pietruska)*

- Dowolny taniec przy piosence *Czerwony pomidorek* (przewodnik, cz. 1, s. 74).
- Zapoznanie ze sposobem wykonania prac.

Kolorowy papier, klej, kartki.

N. pokazuje kawałki kolorowego papieru. Dzieci określają, które warzywo jest w takim kolorze. Np.:

brązowy – ziemniak, seler,

zielony – kapusta, sałata, ogórek,

czerwony – pomidor, rzodkiewka,

pomarańczowy – marchew, dynia.

Dzieci wyrwiają z papieru w wybranym kolorze kontur przypominający kształtem warzywo w tym kolorze. Potem przyklejają wyrwany element na kartce.

- Oglądanie prac – nazywanie warzyw przedstawionych w pracach.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Balonik*.

Dzieci stoją w ciasnym kole, trzymając się za ręce. N. mówi, żeby dzieci nadmuchały balonik. Dzieci cofają się, naśladując rosnący balonik. N. mówi wierszyk:

Balon nowy, kolorowy, malusieńki był.

Teraz większy jest od głowy – dmucham ile sił!

Olbrzymieje! Jak przyjemnie!

Jeszcze dmuchać chcę, żeby większy był ode mnie!

Rośnie... rośnie... pękł!

Zgodnie ze słowami wierszyka – dzieci cofają się i rozszerzają koło. Na słowo: *pękł!* – przysiadają na trawie. N. *skleja balonik*, idąc dookoła dotyka kolejno dzieci i pomaga zawiązać koło, lub też wyznacza kilkoro dzieci, które pomagają przy *sklejaniu balonika*.

- Zabawy swobodne na urządzeniach w ogrodzie przedszkolnym.

III

- Indywidualne układanie obrazków z figur według wzoru.

N. pokazuje każdemu dziecku obrazek ułożony z figur. Dziecko ma ułożyć taki sam obrazek, mając do dyspozycji więcej papierowych figur niż jest na obrazku. (Jeżeli dziecko pomyli elementy i ułoży obrazek z błędami – może to sugerować zaburzenia percepcji wzrokowej).

- Karta pracy, cz. 1, nr 26.
- Jakie role przyjęły warzywa? Za kogo się przebrały?
- Z jakich warzyw są zrobione te postacie?
- Dorysujcie postaciom ręce i nogi.
- Zabawa ruchowo-słowna *Warzywa*.

Obrazki warzyw, tamburyn.

Dzieci dostają obrazki warzyw. Biegają z nimi po sali. Na sygnał N. – dźwięki tamburynu, zatrzymują się. N. wymawia pierwszą sylabę z nazwy wybranego warzywa (wybranych warzyw), np.: *ce-*, *bu-*, *po-*, *sa-*, *ka-*, *mar-*, *pie-*. Dzieci mające obrazek warzywa, którego nazwa rozpoczyna się daną sylabą, podchodzą do N. Zabawę powtarzamy do momentu, aż wszystkie nazwy warzyw, które są na obrazkach, zostaną odgadnięte.

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Wskazywanie w każdej ramce takich samych warzyw. Nazywanie ich i kolorowanie. Zabawa ze śpiewem <i>Buraczek i cebulka</i> . Zabawa ruchowa <i>Wyrrywamy marchewki</i> .	I 7, IV 5 IV 7 I 5
II. Zabawy przy piosence <i>Czerwony pomidorek</i> . Cel: kształtowanie poczucia rytmu. Zabawy na świeżym powietrzu: spacer do pobliskiego sklepu z owocami i warzywami – oglądanie owoców i warzyw, nazywanie ich. Przyglądanie się pracy ekspedientki/ekspedienta. Zakup owoców i warzyw, które zostaną zjedzone na podwieczorek.	IV 7 I 4, I 5
III. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Labada</i> . Zabawa ruchowo-słowna <i>Warzywa</i> . Układanie kompozycji z obranych warzyw i owoców zakupionych w sklepie.	IV 7 I 5 IV 1

Cel główny:

- kształtowanie poczucia rytmu.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- porusza się przy piosence.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji.

Środki dydaktyczne: piosenki: *Czerwony pomidorek*, *Labada*, tamburyn, karta pracy, cz. 1, nr 27.

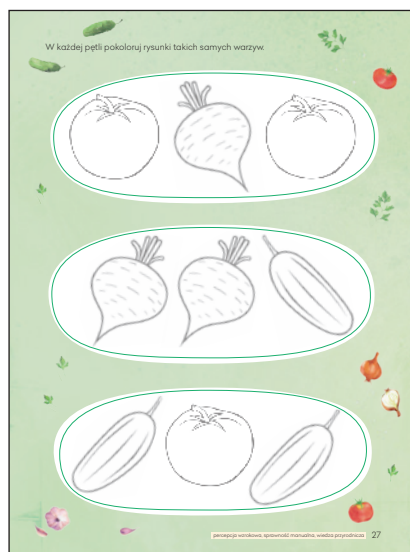
Przebieg dnia**I**

- Karta pracy, cz. 1, nr 27.
- W każdej ramce wskaż takie same warzywa. Nazwij je i pokoloruj.
- Zabawa ze śpiewem *Buraczek i cebulka*.
Dzieci stoją w kole, w środku którego porusza się rytmicznie jedno dziecko. N. śpiewa tekst na melodię krakowiaka, a dziecko wybiera jedną osobę i razem tańczą.

Cebulka, cebulka, okrągła jak kulka, potańcować chciała, buraczka wybrała.

Buraczek, buraczek ma czerwony fraczek. Z cebulką tańczył, siły nie żałował.

Potem do środka wchodzi inne dziecko i zabawę rozpoczynamy od nowa.

-
- Zabawa ruchowa *Wyrrywamy marchewki* (przewodnik, cz. 1, s. 73).

II

Zajęcia. Zabawy przy piosence *Czerwony pomidorek* (przewodnik, cz. 1, s. 74).

- Zabawa hamująco-pobudzająca.
Tamburyn.
Dzieci maszerują po kole za N. przy dźwiękach tamburynu. Podczas przerwy w grze zatrzymują się i klaszczą cztery razy. Potem znowu maszerują przy dźwiękach tamburynu. Podczas drugiej przerwy w grze dzieci cztery razy podskakują.
- Słuchanie piosenki *Czerwony pomidorek*.
Nagranie piosenki *Czerwony pomidorek* (przewodnik, cz. 1, s. 74), odtwarzacz CD.
- Rozmowa na temat piosenki.
 - Czy podobała się wam piosenka?
 - Co robił pomidor?
 - Kto chciał z nim zatańczyć?
 - Kto dołączył do tańca?
 - Zabawa przy piosence.

Zwrotka I – dzieci stoją w kole; w środku koła leży i śpi dziecko-*pomidorek*, wokół niego tańczy dziecko-*cebulka*. Dzieci w kole poruszają się w rytm muzyki.

Zwrotka II – dzieci z koła poruszają się rytmicznie, w kole tańczą *cebulka z pomidorkiem*. Do koła wchodzi nauczyciel-*ogrodnik*. Przygląda się *cebulce i pomidorkowi*, porusza się wokół nich.

Zwrotka III – dzieci-warzywa tańczą w parach, *cebulka z pomidorkiem* nadal kontynuują taniec.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Spacer do pobliskiego sklepu z owocami i warzywami.
Dzieci oglądają owoce i warzywa. Przyglądają się pracy ekspedientki/ekspedienta. Razem z N. kupują wybrane owoce i warzywa, które po umyciu zjedzą na podwieczorek.

III

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Labada*.
Dzieci śpiewają wraz z N. i poruszają się w kole.

Tań - czy - my la - ba - da, la - ba - da, la - ba - da,

tań - czy - my la - ba - da, ma - ła - go wał - czy - ka.

Tańczymy labada, labada, labada, tańczymy labada, małego walczyka. Tańczą go harcerze, harcerze, harcerze, tańczą go harcerze i małe zuchy też.

Po odśpiewaniu piosenki dzieci w kole zatrzymują się, a N. pyta: – *Ręce były?*
Dzieci odpowiadają: – *Były*. N. znowu pyta: – *Ramiona były?* Dzieci mówią: – *Nie!*
Wtedy dzieci śpiewają piosenkę, chodząc w kole i trzymając się za ramiona. Itd.

- Zabawa ruchowo-słowna *Warzywa* (przewodnik, cz. 1, s. 77).
- Układanie kompozycji z obranych warzyw i owoców zakupionych w sklepie.
Obrane warzywa i owoce podzielone na mniejsze części, talerzyki.
Dzieci układają na talerzykach kompozycje z obranych kawałków warzyw i owoców. Oglądają kompozycje, spożywają je podczas podwieczorku.

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa <i>Z której strony słyhać dźwięk?</i> Ćwiczenia związane z synchronizacją ruchów. Zabawa bieżna <i>Wózki z marchewką</i> .	IV 7 I 9 I 5
II. <i>Długi, krótki</i> – zabawy paskami, dźwiękami. Cel: porównywanie długości dźwięków, pasków. Zabawa ruchowo-słowna <i>Warzywa</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa z elementem podskoku – <i>Kto podskoczy jak najwyżej i zaklaszcze w ręce?</i> Ćwiczenia orientacyjno-porządkowe.	IV 7, IV 12 I 5 I 4, I 5
III. Ćwiczenia podniebienia miękkiego. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Zbieramy ziemniaki</i> . Lepienie modeli warzyw z plasteliny. Zabawa przy piosence <i>Czerwony pomidorek</i> .	I 9 I 5 I 7 IV 7

Cel główny:

- porównywanie długości.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- stosuje słowa: *długi, krótki, dłuższy od, krótszy od*.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii.

Środki dydaktyczne: kartonowe paski różnej długości, sznurek, skakanka, kartki, kartki z narysowanymi kreskami: krótkimi i długimi, plastelina, opaska do zasłonięcia oczu, kredki, flet lub inny instrument.

Przebieg dnia**I**

- Zabawa *Z której strony słyhać dźwięk?*

Opaska na oczy.

Dzieci siedzą w kole. W środku koła siedzi dziecko z zasłoniętymi oczami. Wyznaczone dziecko klaszcze w dłonie. Osoba ze środka koła wskazuje, z której strony dobiegał dźwięk. Potem zamienia się z osobą, która klaszała.

- Ćwiczenia związane z synchronizacją ruchów.

Dzieci klaszcząc, maszerują w miejscu. Dzieci maszerują, klepiąc się po udach przy każdym kroku.

- Zabawa bieżna *Wózki z marchewką* (przewodnik, cz. 1, s. 73).

II**Zajęcia. *Długi, krótki* – zabawy paskami, dźwiękami.****Kartonowe paski, kartki, kredki, flet.**

- Dzieci dobierają się w pary. Każde z nich losuje kartonowy pasek (różnej długości). Dzieci w parach porównują długość pasków i określają, który jest długi, a który – krótki.

- N. rozkłada na dywanie długi sznurek i krótką skakankę. Dzieci określają, co jest długie, a co – krótkie. Potem mają za zadanie przejść po długim sznurku i przeskakiwać z prawej strony na lewą i z lewej na prawą (itd.) przez skakankę.
- Dzieci dostają kartki i kredki. Ich zadaniem jest rysowanie dłuższych kresek, jeśli usłyszą długie dźwięki, a krótkich – gdy usłyszą krótkie dźwięki. N. gra na flecie lub innym instrumencie.
- Dzieci dostają kartki z długimi i z krótkimi kreskami. Powtarzają za N. rymowaną, rysując kredką po długich i po krótkich kreskach.

Bu – rak, pie – trusz – ka, po – mi – dor, gru – szka.

- Zabawa ruchowo-słowna *Warzywa* (przewodnik, cz. 1, s. 77).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa z elementem podskoku – *Kto podskoczy jak najwyżej i zaklaszcze w ręce?*
Dzieci podskakują w miejscu obunóż, z klaśnięciem w ręce. N. wskazuje te dzieci, które podskakują najwyżej.
- Ćwiczenia orientacyjno-porządkowe.

Tamburyn.

Dzieci na zmianę maszerują i biegają w różnych kierunkach (na hasła wypowiedziane przez N.). Na mocne uderzenie w tamburyn, wykonują przysiad.

III

- Ćwiczenia podniebienia miękkiego.
Dzieci próbują, przy szeroko otwartych ustach, wciągać powietrze nosem, a wypuszczać ustami. Oddychają wyłącznie przez usta, naśladując sapanie.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Zbieramy ziemniaki*.
Dzieci spacerują po sali. Na hasło: *Ziemniaki* – schylają się i naśladują zbieranie ziemniaków.
- Lepienie modeli warzyw z plasteliny.
Dla każdego dziecka, plastelina i tacka.
- Zabawa przy piosence *Czerwony pomidorek* (przewodnik, cz. 1, s. 74).

Dla każdego dziecka, plastelina i tacka.

Październik, tydzień 2

Dzień 5

Jesień w ogrodzie

Stemple z ziemniaka

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Tańcz ze mną</i> . Zabawa ruchowa <i>Wrywanie marchewki</i> .	IV 7 I 5
II. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 3. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Zbieramy ziemniaki</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa bieżna – <i>Dobierz sobie parę</i> , zabawa ruchowa z elementem równowagi – <i>Po wąskiej drodze</i> .	I 8 I 4, I 5
III. Zabawa ze śpiewem <i>Stary niedźwiedź mocno śpi</i> . Zabawy stemplami z ziemniaków.	I 5 IV 1

Cel główny:

- rozwijanie mowy.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- odpowiada na pytania dotyczące utworu.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

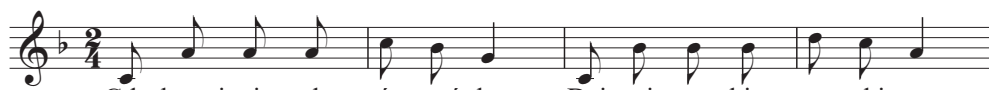
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: piosenka *Tańcz ze mną*, stemple z ziemniaków, rozrobiona farba, ziemniak, kartki.

Przebieg dnia

I

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Tańcz ze mną* (autor nieznany, melodia popularna).

Gdy brzmi pio-snka, tań - czyć chcę. Daj mi o - bie rą - czki swe.

Pra - wa ta, le - wa ta, do - o - ko - ła raz i dwa.

I. *Gdy brzmi piosnka,
tańczyć chcę.
Daj mi obie rączki swe.
Prawa ta, lewa ta,
dookoła
raz i dwa.*

II. *Gdy brzmi piosnka,
tańczyć chcę.
Daj mi obie rączki swe.
Lewa ta, prawa ta,
dookoła raz i dwa.*

Dzieci:

dobierają się parami,

podają prawą rękę i lewą, zgodnie z treścią piosenki (pokazuje N.), obracają się w parach, przytupują dwa razy,

jak wyżej.

II

Zajęcia. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 3.

Nagranie skocznej melodii.

- Powitanie.
Dzieci siedzą w kole – w siadzie skrzyżnym, wydają indywidualne okrzyki (na początku pomysły podpowiada N.).
- Powitanie poszczególnych części ciała.
N. wymienia nazwy części ciała. Dzieci dotykają ich, poruszając się przy muzyce.
- Świadomość przestrzeni *Omijamy stopy liści*.
Chód po całej sali z wysokim unoszeniem kolan.

- **Zabawa Kołysanie misia.**
W siadzie skrzyżnym, przy muzyce, dzieci kołyszą się na boki, trzymając na niby misia w ramionach.
- **Zabawa Cień.**
Jedno dziecko chodzi po sali, drugie próbuje naśladować jego ruchy (jest jego *cieniem*).
- **Zabawa Pociąg.**
Dzieci, w siadzie rozkrocznym, przesuwają się po podłodze jedno za drugim.
- **Zabawa Masaż.**
Jedno dziecko leży przodem, drugie je masuje, dotyka palcami, całą dłońią, kreśli koła, klepie, pociera itp.
- **Pożegnanie kolegi.**
W siadzie klęcznym, uderzanie swoimi dłońmi o dłonie kolegi. (N. demonstruje większość ćwiczeń).
- Pokazanie miną, jak podobały się zajęcia.

Zabawy na świeżym powietrzu

- **Zabawa bieżna – Dobierz sobie parę.**
Dzieci biegają w dowolnych kierunkach wyznaczonego miejsca na terenie ogrodu przedszkolnego. Na hasło: *Znajdź sobie parę* – każde dziecko szybko dobiera sobie parę i razem zaczynają maszerować po kole.
- **Zabawa ruchowa z elementem równowagi – Po wąskiej drodze.**

Skakanki.

N. układa na trawie ze skakanek *wąską dróżkę* – dwie równoległe skakanki w odległości 20 cm. Na *dróżce* rozłożone są różne przedmioty: klocki, woreczki, krążki itp. Na polecenie N. dzieci kolejno przechodzą po dróżce, omijając przedmioty. Kto wykona zadanie, idzie na koniec kolejki.

III

- **Zabawa ze śpiewem *Stary niedźwiedź mocno śpi.***

Sta - ry nie - dźwiedź mo - cno śpi. Sta - ry nie-dźwiedź
mo - cno śpi. My się go bo - i - my,
na pal - cach cho - dzi - my. Jak się zbu - dzi, bę - dzie
zły. Jak się zbu - dzi, bę - dzie zły.

Stary niedźwiedź mocno śpi. (bis)
My się go boimy,
na palcach chodzimy,
Jak się zbudzi, będzie zły. (bis)

Dzieci:
poruszają się po kole,
w środku którego *śpi niedźwiedź*,
chodzą na palcach i cicho śpiewają,

Wyliczanka:
Pierwsza godzina, niedźwiedź śpi!
Druga godzina, niedźwiedź chrapie!
Trzecia godzina, niedźwiedź łapie!!!

każdy wers mówią z inną dynamiką:
cicho,
trochę głośniej,
głośno, dziecko-niedźwiedź wstaje i chwytą
najbliższe dziecko, które będzie niedźwiedziem.

- Zabawy stemplami z ziemniaków.
Stemple z ziemniaków, farby, kartki.

N. przygotowuje stemple z ziemniaków, kartki i rozrobioną farbę. Dzieci maczają stemple w farbie i odbijają na kartkach.

Październik, tydzień 3

Dzień 1

0 **sobie samym**

Moje ciało

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Ćwiczenia indywidualne – poznawanie imienia każdego dziecka, ułożonego z liter drukowanych. Zabawa <i>Co wydaje taki dźwięk?</i> Zestaw zabaw ruchowych nr 7.	IV 4 IV 7 I 5
II. Zabawy pod hasłem <i>Znam nazwy części ciała</i> . Cel: rozwijanie orientacji przestrzennej. Zabawa ruchowa <i>Chodzimy i dotykamy</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Dobiegajmy do przyjaciela</i> , rzucanie piłką do kosza.	IV 5, IV 14 I 4, I 5
III. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Trzy kółeczka</i> . Zabawa <i>Co lubię?</i> Zabawy z imionami.	IV 7 I 5 IV 4

Cel główny:

- rozwijanie orientacji przestrzennej.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- wymienia nazwy wybranych części ciała.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Środki dydaktyczne: piosenka *Trzy kółeczka*, litery drukowane, kartoniki z imionami dzieci, gazeta, szklanka, łyżka, suche liście, bębenek, tamburyn, klocki, krzeselka z kartonikami z imionami, piłka, klej, nagranie dowolnej muzyki i wybranej piosenki, kosz, woreczki gimnastyczne, obręcz.

Przebieg dnia

I

- Ćwiczenia indywidualne – poznawanie imienia każdego dziecka, ułożonego z liter drukowanych.
Drukowane litery.

N. indywidualnie układa z liter drukowanych imię każdego dziecka. Układając, nazywa każdą literę.

- Zabawa *Co wydaje taki dźwięk?*

Różne przedmioty wydające dźwięki (gazeta, szklanka, łyżka, klocki, bębenek, suche liście).

N. przygotowuje przedmioty i demonstruje dźwięki, jakie one wydają. Potem dzieci odwracają się tyłem do N., zamykają oczy, a N. porusza przedmiotami. Dzieci każdorazowo określają, jaki przedmiot wydawał dźwięki.

Zestaw zabaw ruchowych nr 7 (do wykorzystania według wyboru N.).

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Stań w szeregu.*

Tamburyn.

N. gra rytmicznie na tamburynie, dzieci podskakują swobodnie po sali. Podczas przerwy w grze dzieci ustawiają się w szeregu przed N. (wcześniej N. pokazał ustawienie), który przy kolejnych powtórzeniach zmienia swoją pozycję.

- Zabawa z elementem równowagi – *Wielkoludy.*

Woreczki gimnastyczne.

N. rozrzuca woreczki na dywanie. Dzieci swobodnie spacerują między woreczkami. Na hasło: *Wielkoludy*, podnoszą najbliższej leżący woreczek, kładą go na głowie, prostują się, stoją na palcach, unoszą w górę ramiona i wirują wokół własnej osi tak, aby woreczek nie spadł na podłogę.

- Zabawa bieżna *Podaj piłkę.*

Piłka.

Dzieci stoją w rzędzie, podają sobie piłkę tak, aby nie upadła. Ostatnie dziecko biegnie z piłką na początek rzędu i rozpoczyna zabawę od nowa.

II

Zajęcia. Zabawy pod hasłem *Znam nazwy części ciała.*

- Wskazywanie za N. wymienianych przez niego części ciała.

Oto ja – uszy, czoło, usta, oczy,

szyja, stopy, no i plecy.

Potem łydki i kolana.

Brzuch, uda i ramiona.

- Nazywanie wskazywanych części ciała.

N. dotyka różnych części ciała, a dzieci je nazywają. Jeśli nie potrafią, N. mówi nazwę danej części ciała z podziałem na sylaby.

- Zabawa *Prawda – nieprawda.*

N. mówi zdania. Dzieci, po ich wysłuchaniu, potwierdzają, że to prawda, mówiąc:

Prawda, lub zaprzeczają, mówiąc: *Nieprawda.*

Przykładowe zdania:

Kolana mamy na rękach.

Szyja trzyma głowę.

Usta są pod nosem.

Mamy troje uszu.

Oczy służą do słyszenia.

Mamy dwie nogi i dwie ręce.

Palce są zakończone paznokciami.

Plecy są z tyłu brzucha.

Łokcie mamy na zgięciu nóg.

Na twarzy mamy dwa policzki.

- Zabawa ruchowa *Chodzimy i dotykamy*.
Dzieci dobierają się parami. W parach dotykają się wymienionymi przez N. częściami ciała, np.: dłońmi, ramionami, uszami, plecami, kolanem.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Dobiegijmy do przyjaciela*.
Dzieci dobierają się w pary. Stoją naprzeciwko siebie na dwóch końcach wyznaczonego terenu. Na hasło: *Start!* – dzieci z grupy stojącej po prawej stronie (wskazuje N.) biegną jak najszybciej do swoich kolegów/koleżanek z pary. Zabawę powtarzamy. Tym razem druga grupa dzieci biegnie do swoich kolegów/koleżanek z pary.
- Rzucanie piłką do kosza.

Kosz lub kartonowe pudełko, piłka.

Dzieci wykonują swobodne rzuty do kosza (lub kartonowego pudełka). N. zwraca uwagę, aby dzieci rzucały piłkę, trzymając ją wysoko przed sobą (nie z dołu).

III

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Trzy kółeczka* (autor i kompozytor nieznani).
Dzieci tworzą trzy koła i wykonują ruchy, o których jest mowa w tekście.

*Patrzcie, patrzcie, jak wesoło trzy kółeczka krążą w koło.
Trzy kółeczka krążą wraz, ach, jakże to cieszynas.
Rączkę w górę wyciągamy, dookoła się obracamy.
Lewą nóżką tupniem raz i do tego kłaśniem wraz,
prawą nóżką tupniem raz i do tego kłaśniemwraz.*

Dzieci:
tańczą w kołach,
zmieniają kierunek obrotu koła,
wykonują ruchy zgodnie z treścią
piosenki.

- Zabawa *Co lubię?*
Piłka.
Dzieci siedzą w kole, mówiąc: *Lubię, np. śpiewać. A ty?* Toczą piłkę do wybranego kolegi lub wybranej koleżanki. Dziecko, które otrzymało piłkę, odpowiada w ten sam sposób: *Lubię, np. grać w piłkę. A ty?* i toczy piłkę do innej osoby.
- Zabawy z imionami.
Kartoniki z wydrukowanymi imionami dzieci z grupy, krzeselka z imionami dzieci.
- Wyszukiwanie kartoników z imionami.
Dzieci siedzą w kole. W środku koła N. rozkłada kartoniki z imionami dzieci. Dzieci kolejno wybierają sobie kartoniki ze swoimi imionami. (Jeżeli nie rozpoznają, pomaga im N.).
- Rozpoznawanie liter ze swojego imienia w imionach kolegów lub koleżanek.
Dzieci dobierają się w pary. W parach porównują litery ze swoich imion. Potem dzieci dobierają się w inne pary i, tak samo jak poprzednio, porównują litery ze swoich imion.
- Odszukiwanie krzeselek z kartonikami z imionami dzieci.
Dzieci trzymają kartoniki ze swoimi imionami. Ich zadaniem jest odszukanie takich samych kartoników umieszczonych na krzeselkach (w razie potrzeby pomaga N.). Po odnalezieniu, zapamiętują, przy którym stoliku znajduje się ich krzeselko, bo to będzie ich stałe miejsce.

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Określanie, co robią dzieci w wolnym czasie. Wypowiedzi dzieci na temat ich ulubionych zabaw. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Trzy kółeczka</i> .	IV 5, IV 9 IV 7
II. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 3. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa <i>Dzieci do pani</i> – rozwijanie szybkiej reakcji na sygnał, zabawa ruchowa <i>Robię to, co ty</i> .	I 8 I 4, I 5
III. Ćwiczenia w szeregowaniu. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Trzy kółeczka</i> . Budowanie dowolnych budowli z wybranych klocków.	IV 12 I 5 I 6

Cel główny:

- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- chętnie uczestniczy w ćwiczeniach.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii.

Środki dydaktyczne: piosenka *Trzy kółeczka*, klocki w kształcie figur geometrycznych, karta pracy, cz. 1, nr 28.

Przebieg dnia

I

- Karta pracy, cz. 1, nr 28.
- Powiedzcie, co robią dzieci.
- A co wy lubicie robić w wolnym czasie?
Wypowiedzi dzieci na temat ich ulubionych zabaw.
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Trzy kółeczka* (przewodnik, cz. 1, s. 86).

II

Zajęcia. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 3 (przewodnik, cz. 1, s. 82).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa *Dzieci do pani* – rozwijanie szybkiej reakcji na sygnał.

Tamburyn.

Dzieci swobodnie maszerują przy dźwiękach tamburynu. Gdy dźwięki milkną, N. recytuje fragment wierszyka Bożeny Formy, a dzieci wykonują czynności, o których jest w nim mowa.

N. mówi zdecydowanym głosem:

*Teraz zaklaszczemy,
mocno przytupniemy*

*i ze smakiem obiad
wszyscy chętnie zjemy.*

- Zabawa ruchowa *Robię to, co ty*.
Dzieci dobierają się parami. Jedno dziecko wykonuje czynności, a drugie je powtarza. Po pewnym czasie następuje zmiana ról.

III

- Ćwiczenia w szeregowaniu.
Dzieci indywidualnie układają klocki w kształcie wybranej figury – od najmniejszego do największego klocka, a potem – od największego do najmniejszego.
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Trzy kółeczka* (przewodnik, cz. 1, s. 86).
- Budowanie dowolnych budowli z wybranych klocków.

Październik, tydzień 3

Dzień 3

O sobie samym

Mamy różne charaktery

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawy pantomimiczne – różnicowanie ciężaru. Wycinanie pasków z kolorowego papieru. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Stań w szeregu</i> .	IV 1 I 7 I 5
II. Zabawy przy piosence <i>O charakterach</i> . Cel: umuzykalnianie dzieci. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa <i>Co słyhać w ogrodzie?</i> Zabawa ruchowa <i>Jeżeli ci wesoło</i> .	IV 7 I 4, I 5
III. Rozmowa o prawach i obowiązkach dzieci. Oglądanie obrazków. Określanie, jakie obowiązki w domu mają dzieci. Nauka rymowanki. Rozmowa na temat samodzielności. Określanie, czy dzieci przedstawione na zdjęciach są samodzielne, czy nie. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Trzy kółeczka</i> .	III 5, IV 5, IV 9 IV 5 III 2, IV 9 IV 7

Cel główny:

- umuzykalnianie dzieci.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- reaguje na sygnały muzyczne.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Środki dydaktyczne: piosenka *O charakterach*, kolorowy papier, podzielony liniami na paski, nożyczki, karta pracy, cz. 1, nr 29, tablica demonstracyjna nr 13.

Przebieg dnia

I

- Zabawy pantomimiczne – różnicowanie ciężaru.

Dzieci naśladują:

- podnoszenie ciężkiego, dużego kamienia oraz (naprzemiennie) chodzenie z lekkim balonikiem,
- niesienie, naprzemiennie – ciężkiego worka i pustego worka,
- zrywanie kwiatka i wążanie go, a potem niesienie dużego bukietu.
- Wycinanie pasków z kolorowego papieru (wzdłuż linii narysowanych przez N.).
- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Stań w szeregu* (przewodnik, cz. 1, s. 85).

II

Zajęcia. Zabawy przy piosence *O charakterach*.

Nagranie piosenki.

- Ćwiczenia inhibicyjno-incytacyjne.

Dzieci maszerują po obwodzie koła przy nagraniu piosenki. Podczas pierwszej przerwy w muzyce wykonują przysiad, a gdy usłyszą nagranie piosenki, maszerują dalej. Podczas drugiej przerwy w muzyce dzieci trzy razy podskakują w miejscu, a gdy usłyszą piosenkę, maszerują dalej.

- Ćwiczenia emisyjne.

Powtarzanie za N. (na sylabie *la*) coraz wyższych dźwięków, a potem – coraz niższych.

- Słuchanie piosenki *O charakterach* (sł. i muz. Danuta i Karol Jagiełło).

Ja - cek i Pla-cek to bli-źnia-cy, je-dnak ka-żdy za-cho-wu-je się i-
na-czej. Kie-dy ma-ma z pra-cy nie-co póź-niej wró - ci, je-den
cie-szy się, a dru-gi za-wsze smu - ci. I dla-cze-go tak się dzie-je, chciał-bym
wie - dzieć, mo-że ktoś spró-bu-je od - po - wie - dzieć.

I. Jacek i Placek to bliźniacy,
jednak każdy zachowuje się inaczej.
Kiedymama z pracy nieco później wróci,
jeden cieszy się, a drugi zawsze smuci.

Ref.: I dlaczego tak się dzieje,
chciałbym wiedzieć,
może ktoś spróbuje odpowiedzieć.

- Rozmowa na temat piosenki.
- Czy podobała się wam piosenka?
- Czy jest wesoła, czy smutna?
- Jak mają na imię bracia bliźniacy z piosenki?
N. wyjaśnia, że Jacek i Placek to imiona chłopców – bohaterów starego filmu dla dzieci *O dwóch takich, co ukradli księżyc*.
- Czy zachowywali się tak samo?
- Czy wy zachowujecie się zawsze tak samo?

- Czy zawsze was cieszy lub smuci to samo?
N. wyjaśnia, że każdy z nas ma inny charakter: są osoby, które wszystko cieszy, są zawsze radosne – mówimy, że to optymiści, ale są też osoby często niezadowolone, smucące się z byle powodu – mówimy o nich, że są pesymistami.
- Dowolny taniec przy piosence.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa *Co słychać w ogrodzie?*
Dzieci poszukują dźwięków w ogrodzie przedszkolnym. Nasłuchują odgłosów pojazdów, poruszających się huśtawek, głosów dzieci, przykucają na trawie i nasłuchują brzęczenia owadów. Nazywają dobiegające dźwięki i mówią, z czym im się kojarzą.
- Zabawa ruchowa *Jeżeli ci wesoło* (według Marty Bogdanowicz).
Dzieci słuchają i wykonują określone czynności.

*Jeżeli ci wesoło i dobrze bawisz się,
uśmiechnij się do wszystkich i zaklaszcz w ręce swe.
(...) Jeżeli ci wesoło i dobrze bawisz się,
to pokaż najpierw język, a potem zęby swe.
Jeżeli ci wesoło i dobrze bawisz się,
nabierz w usta powietrza i klep w policzki swe.
Jeżeli ci wesoło i dobrze bawisz się,
uśmiechnij się do wszystkich i zaklaszcz w ręce swe.*

III

- Rozmowa o prawach dzieci.
N. wymienia wybrane prawa. Przypomina też o obowiązkach.
- Karta pracy, cz. 1, nr 29.
 - Obejrzyjcie obrazki. Powiedźcie, jakie obowiązki w domu mają dzieci.
 - Jakie ty masz obowiązki w domu?
 - Narysuj to w ramce.
- Nauka rymowanki.
*Jestem samodzielny,
buty sam zakładam,
umiem zapiąć kurtkę
i ubranie wkładać.
Buty wiążę sam
i czapkę zakładam,
worek przy znaczku mam
i ubranie składam.*

- Tablica demonstracyjna nr 13.
 - Co to znaczy, że ktoś jest samodzielny?
 - Co robi samodzielny przedszkolak?
 - Czy jesteście samodzielnymi?
 - Czy dzieci przedstawione na zdjęciach są samodzielne? Dlaczego?
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Trzy kółeczka* (przewodnik, cz. 1, s. 86).

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Ćwiczenia warg i języka. Układanie dowolnych kompozycji z pasków kolorowego papieru. Zabawa ruchowa z elementem równowagi – <i>Wielkoludy</i> .	I 9 IV 1 I 5
II. <i>Moja twarz</i> – ćwiczenia plastyczne. Cel: rozwijanie sprawności manualnej. Dowolny taniec przy piosence <i>O charakterach</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Wiatraczki</i> , zabawa ruchowa <i>Start! Stop!</i>	I 7, IV 7, IV 8 I 4, I 5
III. Kolorowanie rysunków klocków na odpowiednie kolory. Wypowiedzi dzieci na temat ulubionych budowli z klocków. Budowanie z klocków dowolnych konstrukcji. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Trzy kółeczka</i> .	IV 8 IV 5 I 6 IV 7

Cel główny:

- rozwijanie sprawności manualnej.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- wykonuje pracę plastyczną.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Środki dydaktyczne: piosenka *Trzy kółeczka*, klocki, paski kolorowego papieru, lusterka, tamburyn, klej, wyprawka, karta nr 4, karta pracy, cz. 1, nr 30.

Przebieg dnia**I**

- Ćwiczenia warg i języka.
Dzieci wykonują ćwiczenia, naśladując N. np.:
 - nadymanie policzków i powolne wypuszczanie powietrza nagromadzonego w jamie ustnej,
 - nakładanie dolnej wargi na górną, a potem – górnej wargi na dolną,
 - wykonywanie poziomych, wahadłowych ruchów od jednego do drugiego kącika ust, wysuniętym językiem,
 - wysuwanie rozpląszczonego języka na zewnątrz jamy ustnej i chowanie go.
- Układanie dowolnych kompozycji z pasków kolorowego papieru (wyciętych dzień wcześniej). Nadawanie tytułów swoim pracom.
Zabawa ruchowa z elementem równowagi – *Wielkoludy* (przewodnik, cz. 1, s. 85).

II

Zajęcia. *Moja twarz* – ćwiczenia plastyczne.

- Oglądanie swoich twarzy w lusterkach.
Dotykanie wymienionych przez N. części głowy (oczu, uszu, nosa, czoła, brody, ust). Określanie kolejno koloru włosów.
Nazywanie za N. części twarzy: *brwi, rzęsy, usta, nos, policzki, broda, oczy*.
Określanie kolejno koloru oczu dzieci.
Oglądanie ust. Próby określania czy są one szerokie czy wąskie. Przyglądanie się piegom, pieprzykom znajdującym się na twarzy.
- Zabawa *Kolor oczu*.

Tamburyn.

Dzieci poruszają się po sali odpowiednio do dźwięków tamburynu. Podczas przerwy w grze, na hasło – nazwę koloru oczu, podane przez N., dzieci mające oczy w tym kolorze ustawiają się w kole. Potem znowu poruszają się przy dźwiękach tamburynu do czasu, aż usłyszą nazwę innego koloru oczu.

- Zapoznanie ze sposobem wykonania prac.
Wyprawka, karta pracy nr 4, obrazki oczu, ust (naklejki).
 - Oglądanie rysunku twarzy z zaznaczonym nosem.
 - Wybieranie obrazka oczu w swoim kolorze i przyklejanie go na rysunku.
 - Wybieranie obrazka ust podobnych kształtem do ust dziecka i przyklejanie w odpowiednim miejscu na rysunku.
 - Uzupełnienie rysunku o elementy, których brakuje (brwi, włosy, piegi, ewentualnie okulary), starając się upodobnić ją do wyglądu swojej twarzy.
 - Wykonanie prac przez dzieci.
 - Wspólne oglądanie prac ułożonych w szeregu.
 - Dzieci oglądają, starają się rozpoznać, czyją twarz przypomina im dana praca.
- Dowolny taniec przy piosence *O charakterach* (przewodnik, cz. 1, s. 89).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Wiatraczki*.

Chorągiewka.

Dzieci stoją w rozсыpcie daleko jedno od drugiego. N. stoi przed grupą z chorągiewką w ręce wzniesionej w bok. N. wykonuje jeden obrót dookoła siebie i prosi dzieci, by zrobiły to samo. Przy ruchu drugą ręką *wiatraczki* obracają się w drugą stronę. Gdy *wiatr cichnie* (chorągiewka w dół), wszystkie *wiatraczki* stoją spokojnie, a gdy *wiatr wieje*, obracają się wokoło.

- Zabawa ruchowa *Start! Stop!*

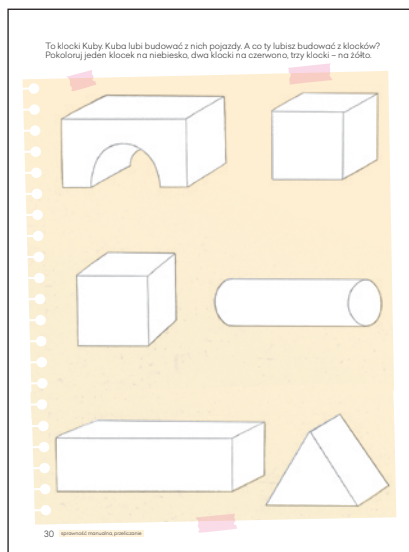
Gwizdek.

Dzieci poruszają się swobodnie po wyznaczonym miejscu na terenie ogrodu przedszkolnego. Na sygnał – dźwięk gwizdka, dzieci zatrzymują się i próbują się nie poruszać. Na hasło: *Start!* – dzieci ponownie mogą się poruszać.

III

- Karta pracy, cz. 1, nr 30.

- Kuba lubi budować z klocków. A czy wy też lubicie to robić?
- Co lubicie najbardziej budować z klocków?
- Pokolorujcie rysunek jednego klocka na niebiesko. Dwa rysunki klocków pokolorujcie na czerwono, a trzy – na żółto.
- Budowanie z klocków dowolnych konstrukcji.
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Trzy kółeczka* (przewodnik, cz. 1, s. 86).

Październik, tydzień 3

Dzień 5

0 sobie samym

Takiecosie

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa <i>Moja ulubiona potrawa</i> . Zabawa bieżna <i>Podaj piłkę</i> .	IV 5 I 5
II. Słuchanie opowiadania Ewy Kaniewskiej <i>Szuflada</i> . Cel: rozwijanie mowy. Zabawa ruchowa <i>Chodźmy i dotykamy</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa integracyjna <i>Siedzi sobie Turek</i> , ślalom pomiędzy drzewami.	III 2, IV 5 I 4, I 5
III. Ćwiczenia logorytmiczne. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Trzy kółeczka</i> .	IV 2 I 5

Cel główny:

- rozwijanie mowy.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- odpowiada na pytania dotyczące utworu.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Środki dydaktyczne: opowiadanie Ewy Kaniewskiej *Szuflada*, piosenka *Trzy kółeczka*, piłka, kalendarz urodzin, tablica demonstracyjna nr 14.

Przebieg dnia

I

- Zabawa *Moja ulubiona potrawa*.

Piłka.

Przed rozpoczęciem zabawy N. recytuje rymowanąkę.

Jeden lubi ryby, drugi – placki z ziemniaków.

Inny zjada mięso. A ty – co lubisz, przedszkolaku?

Dzieci stoją w dość dużym kole. Zabawę rozpoczyna N., rzucając piłkę (lub tocząc ją, ale wtedy dzieci siedzą) do wybranego dziecka i mówiąc: *Moja ulubiona potrawa to sałatka jarzynowa*. Dziecko, po złapaniu piłki, rzuca ją do innego wybranego dziecka i podaje nazwę swojej ulubionej potrawy itd.

- Zabawa bieżna *Podaj piłkę* (przewodnik, cz. 1, s. 85).

Zajęcia. Słuchanie opowiadania Ewy Kaniewskiej *Szuflada*.

- Rozmowa na temat urodzin.
- Czy obchodzicie swoje urodziny?
- W jaki sposób obchodzicie urodziny?
- Czy któreś z was pamięta datę swoich urodzin?
- Zapoznanie z *kalendarem urodzin*.

N. pokazuje ozdobioną kartkę (formatu A3), na której są wypisane imiona i nazwiska dzieci w kolejności obchodzenia przez nie urodzin. Odczytuje dzieciom według kolejności, kto kiedy obchodzi urodziny. Potem umieszcza *kalendarz urodzin* na ścianie, w widocznym miejscu w sali.

- Słuchanie opowiadania.

– *Mamo, mamo!* – rozlega się przeraźliwy krzyk Pauliny. – Bartek znowu grzebał w mojej szufladzie!

– *Bartusiu – wzdycha mama. – Tyle razy prosiłam...*

Kiedy Paulina szła do szkoły, tata zrobił jej stolik, żeby miała gdzie odrabiać lekcje. W tym stoliku jest szuflada, a w niej skarby Pauliny: kredki, farby, plastelina, kalkomanie, dużo kolorowych gumek i „takiecosie”. Paulina robi je sama z włóczki i koralików – nie wiadomo, czy to ludziki, czy zwierzątka. Jak ją zapytać: – Co to? – mówi:

– *No, takie coś.*

Bartkowi bardzo się „takiecosie” podobają. Cała szuflada mu się podoba. „Gdyby tak mieć swoją” – myśli. On przecież też ma skarby: zepsuty zegarek, kapsel, różne kamyczki, kasztany, zdjęcia z zoo. Na ostatnie urodziny dostał od dziadka tuzin plastikowych Indian. Kiedy włożył ich do szuflady Pauliny, to zaraz był krzyk!

Mama go pociesza:

– *Wiem, Bartusiu, że ci niewygodnie, ale poczekaj jeszcze troszeczkę. Jak zamienimy mieszkanie, to będziesz miał własne biurko i szafkę. Tu się już żadnego mebla nie wciśnie. Niedługo będą urodziny Bartka. Dostanie prezenty, porozrzuca po kątach i znowu wszyscy powiedzą: Bartek bałaganiarz. A gdzie ma je włożyć? Prezenty dostanie, to wie na pewno. Nie na darmo Paulina robi tajemnicze miny.*

Dzień urodzin Bartka jest bardzo uroczysty. Mama upiekła ciasto, postawiła kwiaty na stole. Przyszli dziadkowie i najlepszy kolega Bartka z przedszkola – Paweł. Przyniósł mu paczkę gum do żucia. Od babci Bartek dostał czapkę i szalik, od dziadka – komplet malutkich samochodzików. Mama dała mu piękną, kolorową książkę. A tata? Tata wręczył pudło owinięte papierem i przewiązane sznurkiem. Co to może być? Bartek rozwija papier. Widzi drewnianą skrzyneczkę, pomalowaną na czerwono. Na wieczku – drukowanymi literami – tata napisał jego imię.

– *To, Bartusiu, skrzyneczka dla ciebie, póki nie masz własnej szuflady – mówi.*

„Ach, jaka wspaniała skrzyneczka! Ile się w niej skarbów zmieści! Już mi twoja szuflada niepotrzebna” – chce powiedzieć Paulinie, ale Paulina piszczy: – Zajrzyj do środka, zajrzyj do środka! Bartek podnosi wieczko, a tam, na dnie skrzynki rozpiera się „takiecos” z wielkimi oczami i ogonem. Najpiękniejsze „takiecos”, jakie Paulina dotąd zrobiła...

T

- Rozmowa na temat opowiadania.
- Tablica demonstracyjna nr 14.
- Gdzie Paulinka trzymała swoje skarby?
- Czy Bartek powinien dotykać jej rzeczy bez jej wiedzy?
- Co to są „takiecosie”?
- Co Bartek dostał na urodziny?
- Co ucieszyło go najbardziej?
- A co wy chcielibyście dostać na urodziny?
- Rysowanie prezentu, jaki dzieci chciałyby dostać na urodziny. Mówienie o swoich prezentach.
- Zabawa ruchowa *Chodzimy i dotykamy* (przewodnik, cz. 1, s. 86).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa integracyjna *Siedzi sobie Turek*.
Wybrane dziecko siada (lub stoi) w kole z zamkniętymi (lub zasłoniętymi) oczami. Jest *Turkiem*. Dzieci, które stoją w kole, mówią:
*Siedzi sobie Turek i tak sobie myśli,
żeby tu do niego jacyś goście przyszli. Puk, puk.*
Wybrane dziecko z koła puka delikatnie w plecy *Turka*, który mówi: *Kto tam?*
Dziecko odpowiada: *Gość*.
Zadaniem *Turka* jest rozpoznanie gościa po głowie i podanie jego imienia. Osoba rozpoznana zostaje *Turkiem* i zabawa trwa dalej.
- Slalom pomiędzy drzewami.
N. pokazuje drogę i biegnie slalomem pomiędzy drzewami, a dzieci go naśladowują.

III

- Ćwiczenia logorytmiczne.
Dzieci chodzą po sali w różnych kierunkach (z N.), mówiąc tekst: *Spadły z drzewa trzy kasztany. Zatrzymują się, wykonują przysiad i dowolny wyprost w tempie mówienia słów: pier-wszy, dru-gi, trze-ci.*

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Trzy kółeczka* (przewodnik, cz. 1, s. 86).

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa <i>Co jest schowane w pudełku?</i> Słuchanie piosenki <i>O zmysłach</i> . Zabawa przy piosence. Zabawa ruchowa z zestawu zabaw ruchowych nr 8.	IV 13 IV 7 IV 7 I 5
II. Słuchanie opowiadania Grzegorza Kasdepke <i>Uszy na sprzedaż</i> . Cel: rozwijanie mowy. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa rozwijająca koordynację słuchowo-ruchową – <i>Części ciała</i> , zabawa ruchowa z elementem równowagi – <i>Jesienna ścieżka</i> .	IV 5 I 4, I 5
III. Zabawa przy piosence <i>O zmysłach</i> . Wspólne, rytmiczne dzielenie (na sylaby) nazw obrazków, które pokazuje N. Ćwiczenia słuchowe – rozróżnianie dźwięków dochodzących z otoczenia.	IV 7 IV 2, IV 9 IV 2, IV 7

Cel główny:

- rozwijanie mowy.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- wymienia, do czego służą uszy, oczy, nos i buzia.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: opowiadanie Grzegorza Kasdepke *Uszy na sprzedaż*, ilustracje do opowiadania, piosenka *O zmysłach*, pudełko z dwoma otworami, małe zabawki, liście, różne obrazki, tamburyn.

Przebieg dnia**I**

- Zabawa *Co jest schowane w pudełku?*

Małe zabawki, pudełko, pogniecione kawałki gazety.

Dzieci oglądają małe zabawki: misia, laleczkę, piłeczkę, naczynia z kącika lalek..., dotykają ich. Potem N. chowa zabawki do pudełka, w którym są pogniecione kawałki gazety i które ma z boku dwa otwory. Chętne dzieci wkładają ręce do otworów i poprzez dotyk starają się rozpoznać, co to za zabawka.

- Słuchanie piosenki *O zmysłach* (sł. i muz. Danuta i Karol Jagiełło).

Ma - my ma - łą - rą - czki, dzie - sięć pal - ców ma - my,
 ty - mi pa - łusz - ka - mi wszy - stko do - ty - ka - my.
 Wie - my, co jest zi - mne, wie - my, co go - rą - ce,
 wie - my, co jest gład - kie, wie - my, co kłu - ją - ce.
 Bo pięć zmy - słów ma - my i z nich ko - rzy - sta - my,
 dzie - ki nim do - kła - dnie wszy - stko wo - kół zna - my.
 Bo pięć zmy - słów ma - my i z nich ko - rzy - sta - my,
 dzie - ki nim do - kła - dnie wszy - stko wo - kół zna - my.

- Zabawa przy piosence *O zmysłach*.
 Dzieci tańczą i pokazują wymienione części ciała.

1. *Mamy małe rączki,
 dziesięć palców mamy,
 tymi paluszkami
 wszystko dotykamy.
 Wiemy, co jest zimne,
 wiemy, co gorące,
 wiemy, co jest gładkie,
 wiemy, co kłujące.*

Pokazują ręce.
 Poruszają palcami.

Ref.: *Bo pięć zmysłów mamy
i z nich korzystamy,
dzięki nim dokładnie
wszystko wokół znamy.*

Rytmicznie klaszczą.

II. *Mamy jeden nosek,
w nim dwie dziurki
mamy i tym noskiem
wszystko dokładnie wąchamy.
A gdy to zrobimy,
wiemy już po chwili,
czy zapach jest świeży,
czy też nie jest miły.*

Pokazują nos.

Ref.: *Bo pięć zmysłów...*

Jak wyżej.

III. *Mamy dwoje oczu,
które obserwują,
one nas o wszystkim
w porę informują.
Wiemy, że coś białe,
wiemy, że czerwone,
wiemy, że coś żółte,
wiemy, że zielone.*

Pokazują oczy.
Patrzą w jedną stronę, a potem – w drugą.

Ref.: *Bo pięć zmysłów...*

Jak wyżej.

IV. *Mamy też języczek,
którym smakujemy.
Wie on bardzo dobrze,
co takiego jemy.
Wie on, kiedy kwaśne,
wie on, kiedy słone,
wie on, kiedy gorzkie,
wie, gdy pocukrzone.*

Wskazują palcem język.

Ref.: *Bo pięć zmysłów...*

Jak wyżej.

V. *Mamy dwoje uszu,
które wciąż słuchają.
One nam o wszystkim
wciąż opowiadają.
Wiemy, kiedy w radiu
głośno gra muzyka,
wiemy, kiedy w trawie
świerszczyk cicho cyka.*

Pokazują uszy.

Ref.: *Bo pięć zmysłów...*

Jak wyżej.

Zestaw zabaw ruchowych nr 8 (do wykorzystania według wyboru N.).

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Młynek*.

Tamburyn.

N. dzieli dzieci na dwie grupy. Pierwsza grupa tworzy koło. To młynek. Dzieci podają sobie ręce. Druga grupa wchodzi do środka i siada skrzyżnię. To ziarenka kawy. N. zaczyna grać na tamburynie. Młynek obraca się – dzieci idą po obwodzie koła we wskazanym przez N. kierunku, a dzieci znajdujące się w środku wstają i obracają się dookoła własnej osi. Podczas przerwy w grze dzieci wracają do pozycji wyjściowej. Następuje zmiana ról.

- Zabawa bieżna *Wracamy ze spaceru*.

Tamburyn.

Dzieci biegają po sali w rytmie granym na tamburynie. Podczas przerwy w grze dobierają się w pary i ustawiają się przed N. Dźwięki tamburynu zapraszają do ponownego biegu. W czasie kolejnych pauz N. zmienia swoje miejsce.

- Zabawa ruchowa rozwijająca duże grupy mięśniowe – *Sprzątamy*.

Dzieci maszerują wolno, spokojnie, wykonują skłony w różnych kierunkach (liczą półgłosem zbierane śmieci). Na słowa N.: *Wyrzuć śmieci!*, zatrzymują się, wznoszą prawą lub lewą rękę i naśladują wyrzucanie śmieci do kosza.

II

Zajęcia. Słuchanie opowiadania Grzegorza Kasdepke *Uszy na sprzedaż (Kacperiada. Opowiadania dla łobuzów i nie tylko)*.

- Zabawa z wykorzystaniem rymowanki.

*Uszy służą do słuchania,
buzią smak badamy,
oczy widzą to i owo,
nosem świat wąchamy.*

Dzieci:
pokazują uszy,
mlaskają,
rozwglądają się,
wąchają, poruszając głową.

- Czym wąchacie? Czym słyszycie?
- Czym badacie smak? Czym patrzycie?
- Słuchanie opowiadania.

Uszy to wdzięczny temat.

Kiedyś już coś na temat uszu mego synka Kacpra pisałem – dzisiaj czas na kolejną opowieść.

Otóż był taki okres w życiu naszej rodziny, kiedy to wydawało nam się – mnie i mojej żonie

Magdzie – że uszy są Kacprowi całkowicie niepotrzebne: wręcz mu przeszkadzają.

Mówiliśmy: „Kacper, chodź na obiad!”

Kacper nic.

Mówiliśmy: „Kacper, idźmy już do domu!”

Kacper nic.

Mówiliśmy: „Kacper, wychodź z wanny!”

Kacper nic.

Bawił się dalej, jak gdyby nie docierały do niego nasze słowa; robił babki z piasku albo oglądał telewizję, albo tańczył w wodzie – w zależności od tego, gdzie akurat przebywał.

– Może on ogłuchł? – przestraszyła się kiedyś Magda, ale zaraz ją uspokoiłem.

– Popatrz – powiedziałem, a potem zawołałem w stronę piaskownicy, z której od dobrego kwadransu próbowaliśmy wywabić Kacpra. – Synu, chodź na lody!

Kacper w jednej chwili zerwał się na nogi, złapał wiaderko, łopatkę i już był przy nas.

– Na patyku? – zapytał, oblizując się łąkornie. – Czy w kubeczku?

A więc nie ogłuchł.

Ale dogadać się z nim z tygodnia na tydzień było coraz trudniej.

Aż pewnego razu przy kolacji, gdy po raz dwudziesty zapytałem o coś swojego synka, a on mi nie odpowiedział, wpadł mi do głowy pomysł – skoro uszy są Kacprowi niepotrzebne, to może sprzedamy je, a za zarobione pieniądze pojedziemy na wakacje, nad morze lub w góry?

– Co ty na to? – zwróciłem się w stronę Kacpra, bez wiary jednak, że mnie usłyszy. – Takie młode uszy, prawie nieużywane, to pewnie są teraz w cenie... Na pewno się komuś przydadzą.

Kacper zastrzygł uszami jak koń odganiający natrętą muchę, ale nie odezwał się ani słowem.

– Trochę szkoda... – powiedziała Magda. – Zupełnie nowe uszy...

– Szkoda, szkoda... – westchnąłem. – Ale masz lepszy pomysł?

Magda nie miała.

Daliśmy więc ogłoszenie do gazety: „Sprzedam uszy, prawie nieużywane, warto!”

I numer telefonu.

Nazajutrz Kacper chodził od rana niespokojny; pytaliśmy się go, o co chodzi, lecz nie odpowiadał – za każdym razem jednak wahał się, jakby chciał wydusić z siebie jakieś słowo.

Po dwudziestej zadzwonił telefon.

Zanim zdążyłem do niego dobiec, Kacper już podnosił słuchawkę.

– Halo?... – usłyszałem jego głosik. – Uszy?... Nie, to już nieaktualne... Nie, nie sprzedane... Po prostu właściciel się rozmyślił...

Krztusiłem się ze śmiechu, a i Magda także – chciała iść do pokoju, ale ją powstrzymałem.

– Nie, nie... – mówił dalej Kacper. – Po prostu stwierdził, że przydadzą mu się... Tak... Do widzenia... A raczej – do usłyszenia!

Kacper odłożył słuchawkę, a my wróciliśmy na palcach do kuchni; po chwili Magda zawołała:

– Kacper, chodź na obiad! Zastygliśmy w oczekiwaniu.

– Już idę! – odrzucił Kacper.

No i od tamtej pory rzeczywiście Kacper wykorzystuje uszy tak, jak uszy wykorzystywać należy – im jednak jest starszy, tym większej nabiera pewności, że głos tego pana, który chciał kupić Kacperkowe uszy, jakoś dziwnie przypominał głos dziadka Irusia...

- Rozmowa na temat opowiadania (na podstawie ilustracji).

- Przypomnijcie, do czego służą uszy.
- Czy Kacper reagował na wołania rodziców?
- Czy był głuchy?
- Na jaki pomysł wpadli rodzice? Co zrobili?
- Czy ktoś chciał kupić uszy Kacpra?
- Kto rozmawiał z osobą, która chciała kupić uszy?
- Czy Kacper sprzedał uszy?
- Czy zachowanie Kacpra się zmieniło?
- Jak nazywamy osoby, które nie słyszą?
- Jak można porozumieć się z takimi osobami?

- Zabawa *Na migi*.

N. pokazuje na migi, co dzieci mają robić. Dzieci, po zrozumieniu, wykonują daną czynność. Np.:

- Pokazuje na dzieci, które stoją przed nim, i na miejsce na ścianie. (*Przejdźcie tam, pod ścianę*).
- Pokazuje na stopy i wykonuje gest ściągania buta. (*Ściągnijcie but*).
- Pokazuje na dzieci, potem na dywan i wykonuje rękami ruchy jak podczas pedałowania. (*Położcie się na dywanie i pedałujcie*).
- Zabawa *Kogo wołam*?
Dzieci siedzą naprzeciwko N., który bezgłośnie wymawia ich imiona. Dziecko, które uważa, że jego imię zostało powiedziane, wstaje.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa rozwijająca koordynację słuchowo-ruchową – *Części ciała* (tekst Bożena Forma).
N. recytuje wiersz, a dzieci obrazują go ruchem.
Dzieci wykonują przy tym następujące ćwiczenia:

To są oczy – pomrugamy, (mrużąc)

a to nos – nim wąchamy, (dotykają nosa)

w buzi zęby – kiedy jemy, (wskazują usta)

wszystko nimi przegryziemy.

To są ręce, brzuch, kolana, (wykonują kłaśnięcie, dotykają kolan, brzucha)

a to nogi do biegania. (biegną w miejscu)

Co dnia rano każdy myje (pocierają dłonią o dłoń)

brodę, ciało, uszy, szyję. (obiema rękami dotykają brody, czoła, uszu, szyi)

- Zabawa ruchowa z elementem równowagi – *Jesienna ścieżka*.

Kasztany, żółędzie, skakanki.

N. dzieli dzieci na dwie grupy. Dzieci z pierwszej grupy układają linie wąskiej ścieżki z kasztanów, dla ułatwienia N. układa skakanki. Dzieci z drugiej grupy układają linie wąskiej ścieżki z żółędzi (tu też N. układa skakankę). Następnie dzieci ustawiają się w rzędach przed swoimi ścieżkami i kolejno przechodzą po nich stopa za stopą.

III

- Zabawa przy piosence *O zmysłach* (przewodnik, cz. 1, s. 97).
 - Wspólne, rytmiczne dzielenie (na sylaby) nazw obrazków, które pokazuje N.
- Obrazki.**
- Ćwiczenia słuchowe – rozróżnianie dźwięków dochodzących z otoczenia.
Dzieci kładą się na dywanie, zamykają oczy i wsłuchują się w dźwięki dochodzące z otoczenia. Po chwili otwierają oczy i opowiadają, co usłyszały.

Październik, tydzień 4

Dzień 2

Moje zmysły

Miękkie czy twarde?

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Rytmiczne mówienie (z podziałem na sylaby) rymowanki o zmysłach, połączone z klaskaniem. Wybieranie spośród kolorowych pasków papieru (przygotowanych kilka dni wcześniej) pasków w kolorze, którego nazwę podał N. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Młynek</i> .	IV 2 IV 12 I 5
II. Wykonanie kompozycji z materiałów o różnych fakturach. Cel: rozwijanie zmysłu dotyku. Zabawa z wykorzystaniem rymowanki. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa z elementem rzutu i celowania – <i>Koszyk z kasztanami</i> , zabawa orientacyjno-porządkowa – <i>Wróć na swoje miejsce</i> .	IV 1 I 4, I 5
III. Nazywanie przedmiotów przedstawionych na zdjęciach. Podkreślanie zdjęć przedstawiających miękkie przedmioty. Zabawa z wykorzystaniem rymowanki o zwierzętach.	IV 2, IV 12 I 5

Cel główny:

- rozwijanie zmysłu dotyku.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- rozpoznaje twarde przedmioty i miękkie przedmioty.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: kolorowe paski papieru, materiały o różnych fakturach, klej wikol, karta pracy, cz. 1, nr 31.

Przebieg dnia

I

- Rytmiczne mówienie (z podziałem na sylaby) rymowanki o zmysłach, połączone z klaskaniem. Dzieci powtarzają za N.:

*U-szy słu-żą do słu-cha-nia, bu-zią smak ba-da-my,
o-czy wi-dzą to i o-wo, no-sem świat wq-cha-my.*

- Zabawa dydaktyczna *Kolorowe paski*.

Kolorowe paski papieru.

Wybieranie spośród kolorowych pasków papieru (przygotowanych kilka dni wcześniej) pasków w kolorze, którego nazwę podała N. (N. wymienia kolejno kolory pasków).

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Młynek* (przewodnik, cz. 1, s. 99).

II

Zajęcia. Wykonanie kompozycji z materiałów o różnych fakturach.

- Badanie faktur różnych materiałów.

Skrawki materiałów o różnej fakturze.

N. przygotowuje skrawki materiałów o różnych fakturach, np.: papieru ściernego, folii aluminiowej, tektury falistej, kawałek futerka, kawałek jedwabnej tkaniny, łupinę kasztana. Dzieci dotykają przygotowane materiały i określają, jakie są w dotyku, np.: szorstkie, gładkie, pofałdowane, miękkie, kłujące. Podają przykłady materiałów z sali, które są podobne w dotyku do podanych, np.: *gładka* – szyba w oknie, *falisty* – kaloryfer, *szorstki* – dywan, *kłujący* – kaktus...

- Zabawa *Szorstki – gładki*.

Na hasło: *Szorstki*, wszystkie dzieci kładą się na dywanie. Gdy usłyszą: *Gładki*, biegną do okna i delikatnie dotykają szyby.

- Zabawa z wykorzystaniem rymowanki. Dzieci naśladują ruchy zwierząt z rymowanki.
Kot miękkie futerko ma, a wąż – skórę gładką. Słoń szorstką skórę ma, a jeź – kłuje łatwo.
- Zapoznanie ze sposobem wykonania prac.

Skrawki materiałów o różnej fakturze, klej wikol, tektura.

- Oglądanie, dotykanie przygotowanych materiałów, np.: skrawków gładkich materiałów, bibuły, waty, kawałków sznurka, wełny, kawałków sztucznego futerka...
- Układanie na tekturze (formatu A5 – połowa kartki z bloku) wybranego materiału przez dzieci (z możliwością przyklejenia go klejem wikol). Dzieci starają się wybrać materiały o różnych fakturach.
- Wykonanie prac przez dzieci.
- Oglądanie przygotowanych kompozycji, dotykanie ich.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa z elementem rzutu i celowania – *Koszyk z kasztanami*.

Koszyk, kasztany, trójkąt.

Dzieci biorą z koszyka po jednym kasztanie. Maszerują po miejscu wyznaczonym w ogrodzie przedszkolnym przy dźwiękach trójkąta. Podczas przerwy w grze tworzą koło. W środku koła N. umieszcza koszyk. Na hasło: *Start* – dzieci równocześnie starają się trafić kasztanami do koszyka. N. liczy, ile kasztanów znalazło się w koszyku. Zabawę powtarzamy kilka razy.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa – *Wróć na swoje miejsce*.

Dzieci stoją w dwóch szeregach naprzeciwko siebie, po obu stronach wyznaczonego miejsca w ogrodzie przedszkolnym. Na sygnał N. opuszczają szeregi i biegają w różnych kierunkach ogrodu. Na hasło: *Wróć na swoje miejsce* – wracają do swoich szeregów.

III

- Karta pracy, cz. 1, nr 31.
- Nazwijcie przedmioty przedstawione na zdjęciach.
- Podkreślcie zdjęcia przedstawiające miękkie przedmioty.
- Zabawa z wykorzystaniem rymowanki o zwierzętach (przewodnik, cz. 1, s. 99).

Październik, tydzień 4

Dzień 3

Moje zmysły

Znam zmysły

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Ćwiczenia narządów artykulacyjnych – warg i języka. Ćwiczenia oddechowe. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Młynek</i> .	IV 2 I 9 I 5
II. Zabawy przy piosence <i>O zmysłach</i> . Cel: umuzykalnianie dzieci. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa bieżna z obrotem – <i>Teraz obrót</i> , ćwiczenia oddechowe – <i>Mocny podmuch wiatru</i> .	IV 7 I 4, I 5
III. Nazywanie rysunków. Kolorowanie tego, co jest słodkie. Podawanie przykładów substancji: słodkich, kwaśnych, a potem gorzkich. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Trzy kółeczka</i> .	IV 5, IV 9, IV 12 I 5

Cel główny:

- umuzykalnianie dzieci.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- reaguje ruchem na szybką melodię i wolną melodię.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- rozumienie i tworzenie informacji,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,

Środki dydaktyczne: piosenki: *O zmysłach*, *Trzy kóleczka*, nagrania: wolnej melodii i szybkiej melodii, karta pracy, cz. 1, nr 32.

Przebieg dnia

I

- Ćwiczenia narządów artykulacyjnych – warg i języka.
Dzieci naśladują ćwiczenia wykonywane przez N.
 - Ssanie górnej wargi, a potem – dolnej.
 - Wciąganie powietrza ściągniętymi wargami.
 - Nabieranie powietrza pod górną wargę, a potem – pod dolną.
 - Ślizganie czubka języka po podniebieniu – do tyłu, do przodu.
 - Oblizywanie warg okrężnym ruchem – w prawą stronę, w lewą.
- Ćwiczenia oddechowe.
Naprzemienne dmuchanie, raz na nos, raz na brodę.
- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Młynek* (przewodnik, cz. 1, s. 99).

II

Zajęcia. Zabawy przy piosence *O zmysłach*.

- Zabawa na określanie tempa utworu (przy melodiach – wolnej i szybkiej).
Dzieci dobierają się w pary i siadają naprzeciwko siebie. Przy dźwiękach wolnej melodii klaszczą w dłonie partnera, a przy szybkiej melodii – uderzają dłońmi w swoje uda.
- Słuchanie piosenki *O zmysłach* (przewodnik, cz. 1, s. 97).
- Rozmowa na temat piosenki.
 - Czy podobała się wam piosenka? Dlaczego?
 - Co poznajemy poprzez dotykanie paluszkami?
 - Do czego służy nos?
 - Co rozpoznajemy dzięki oczom?
 - Co rozpoznajemy językiem (buzią)?
 - Do czego służą uszy?
- Zabawa przy piosence *O zmysłach* (przewodnik, cz. 1, s. 97).

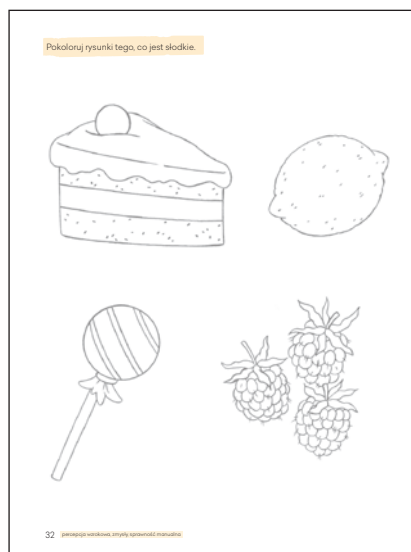
Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa bieżna z obrotem – *Teraz obrót*.
Tamburyn.
Dzieci biegają swobodnie po wyznaczonym miejscu ogrodu przedszkolnego. Na dźwięki tamburynu zatrzymują się i wykonują obrót wokół własnej osi, po czym kontynuują bieg, aż do ponownego usłyszenia dźwięków tamburynu.
- Ćwiczenia oddechowe – *Mocny podmuch wiatru*.
Dzieci stają w parach naprzeciwko siebie w wyznaczonym miejscu ogrodu przedszkolnego. Jedno dziecko z każdej pary wykonuje głęboki wdech i wypuszcza powietrze w stronę partnera, który pod wpływem *podmuchu wiatru* wykonuje trzy kroki do tyłu. Potem następuje zmiana ról i tak kilkakrotnie.

III

- Karta pracy, cz. 1, nr 32.
 - Nazwijcie rysunki. Pokolorujcie to, co jest słodkie.

- Podajcie przykłady substancji: słodkich (sok, mandarynki, miód, cukier, cukierki itp.), kwaśnych (kapusta kiszona, ogórki kiszone itp.), a potem – gorzkich (tabletki, grejpfrut itp.).
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Trzy kółeczka* (przewodnik, cz. 1, s. 86).

Październik, tydzień 4

Dzień 4

Moje zmysły

Kolorowy świat

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa z wykorzystaniem wiersza Bożeny Formy <i>Moje oczy</i> . Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Kolory oczu</i> . Zabawa bieżna <i>Wracamy ze spaceru</i> .	IV 7 I 5, IV 12 I 5
II. <i>Wszystko ma kolory</i> – ćwiczenia w utrwalaniu nazw kolorów. Cel: nazywanie kolorów podstawowych i wybranych. Zabawa ruchowa <i>Wzywam kolory</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa orientacyjno-porządkowa – <i>Szukaj woreczka</i> , zabawa orientacyjno-porządkowa – <i>Stań przed swoim woreczkiem</i> .	IV 12 I 5 I 4, I 5
III. Zabawa z wykorzystaniem wiersza Bożeny Formy <i>Moje oczy</i> . Rysowanie obrazka kredką w wybranym kolorze. Zabawa ruchowa <i>Sprzątamy</i> .	IV 7 I 7, IV 12 I 5

Cel główny:

- utrwalanie nazw kolorów.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- rozróżnia i nazywa większość kolorów.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Środki dydaktyczne: wiersz Bożeny Formy *Moje oczy*, nagranie skocznej melodii, papierowe koła w kolorach: żółtym, zielonym, niebieskim, czerwonym, schematyczne rysunki, kartoniki w różnych kolorach, tamburyn, kredki, kartki formatu A5, tablica demonstracyjna nr 15.

Przebieg dnia

I

- Zabawa z wykorzystaniem wiersza Bożeny Formy *Moje oczy*.
Przed zabawą dzieci określają kolory swoich oczu. Dzieci stoją z N. w kole.

Dzieci:

*Kto z was ma oczy zielone,
niech spogląda w moją stronę,
niech porusza powiekami
i zatańczy razem z nami.*

z zielonymi oczami patrzą uśmiechnięte
na N.,
poruszają powiekami,
wszystkie dzieci tańczą przez chwilę przy nagraniu
skocznej melodii,
dzieci o niebieskich oczach podskakują w miejscu,

*Kto z was ma niebieskie oczy,
teraz lekko niech podskoczy,*

*kłaśnie w dłonie i w kolana.
To zabawa jest wspianiała.*

klaszczą w dłonie i w kolana,
wszystkie tańczą przy skocznej melodii,

*Chcemy bawić się wspianiale,
kiedy mamy oczy szare.
W parach pięknie zatańczymy,
przecież bardzo to lubimy.*

dzieci o szarych oczach poruszają się w parach.

- Na zakończenie wszystkie dzieci tańczą.
• Zabawa orientacyjno-porządkowa *Kolory oczu.*
Tamburyn.

- Czy wszystkie kolory oczu były wymienione w wierszu?
- Kto z was ma brązowe oczy?

Dzieci poruszają się po sali przy dźwiękach tamburynu. Podczas przerwy w grze zatrzymują się i słuchają, jaki kolor oczu wymieni N. Wówczas dzieci mające oczy w tym kolorze ustawiają się w rzędzie za N. Dźwięki tamburynu znowu *zapraszają* do poruszania się po sali.

- Zabawa bieżna *Wracamy ze spaceru* (przewodnik, cz. 1, s. 99).

II

Zajęcia. Wszystko ma kolory – ćwiczenia w utrwalaniu nazw kolorów.

- Tablica demonstracyjna nr 15.
 - Pokażcie, co na tablicy jest żółte (banan, cytryna, żółty tulipan).
 - Pokażcie, co jest czerwone (porzeczki, jabłko, buty, samochodzik zabawka).
 - Pokażcie, co jest niebieskie (bluzka, kokarda, kubek, torebka).
 - Pokażcie, co na tablicy jest zielone (gruszka, liść, sałata, szczypiorek).
- Ćwiczenia klasyfikacyjne.

Koła w czterech kolorach: zielonym, żółtym, czerwonym, niebieskim, rysunki.

N. umieszcza na tablicy, w szeregu, jedno obok drugiego, papierowe koła w kolorach: zielonym, niebieskim, żółtym i czerwonym. Przygotował też na kartkach (1/4 kartki z bloku rysunkowego) schematyczne rysunki (bez koloru) przedstawiające: kapustę, rzodkiewkę, cebulę, kroplę wody. Zadaniem dzieci jest nazwać to, co przedstawiają rysunki i określić kolory: *kapusty* (zielony), *cebuli* (żółty), *rzodkiewki* (czerwony) i *kropli wody* (niebieski). Potem dzieci umieszczają rysunki pod kołami w odpowiednich kolorach.

- Zabawa ruchowa *Wzywam kolory.*
Kartoniki w różnych kolorach, tamburyn.

Dzieci losują kartoniki w różnych kolorach (w zależności od grupy mogą to być kartoniki w tych czterech kolorach albo w innych kolorach pochodnych). Poruszają się po sali przy dźwiękach tamburynu. Podczas przerwy w grze N. wymienia nazwę koloru. Dzieci mające kartoniki w tym kolorze przybiegają do niego. Zabawę powtarzamy przynajmniej czterokrotnie.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa orientacyjno-porządkowa – *Szukaj woreczka.*

Woreczki, tamburyn.

N. rozkłada w wyznaczonym miejscu ogrodu przedszkolnego woreczki. Dzieci swobodnie biegają przy dźwiękach tamburynu, zręcznie je omijając. Na hasło: *Stop* – zatrzymują się i biorą do ręki woreczek leżący najbliżej, kładą go na głowie i maszerują przy dźwiękach tamburynu.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa – *Stań przed swoim woreczkiem*.

Woreczki.

Dzieci kładą woreczki w dowolnym miejscu wyznaczonego terenu w ogrodzie przedszkolnym i poruszają się po nim w różnych kierunkach i w różnym tempie. Na sygnał N. stają przed swoimi woreczkami.

III

- Zabawa z wykorzystaniem wiersza Bożeny Formy *Moje oczy* (przewodnik, cz. 1, s. 105).
- Rysowanie obrazka kredką w wybranym kolorze.

Kredki.

Każde dziecko wybiera sobie jedną kredkę, określa jej kolor. Dzieci rysują (na kartkach formatu A5 – połowa kartki z bloku rysunkowego) dowolne obrazki, używając tylko tej kredki.

- Zabawa ruchowa *Sprzątam* (przewodnik, cz. 1, s. 99).

Październik, tydzień 4

Dzień 5

Moje zmysły

ładne zapachy i brzydkie zapachy

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Wycinanie prostych kształtów narysowanych przez N. Zabawa z wykorzystaniem chusty animacyjnej. Zabawa przy piosence <i>O zmysłach</i> . Zabawa bieżna <i>Wracamy ze spaceru</i> .	I 7 I 5, III 2 IV 7 I 5
II. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 3. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa muzyczno-ruchowa <i>Cicho – głośno</i> , zabawa <i>Karuzela</i> .	I 8 I 4, I 5
III. Określanie, czym dzieci przedstawione na obrazkach wachają, oglądają, słuchają, dotykają. Ćwiczenie w rozpoznawaniu zapachów. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Labada</i> .	IV 5, IV 18 IV 13 IV 7

Cel główny:

- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- chętnie uczestniczy w ćwiczeniach.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Środki dydaktyczne: piosenki: *O zmysłach*, *Labada*, chusta animacyjna, waciki kosmetyczne nasączone różnymi substancjami, kartoniki z rysunkami prostych wzorów, nożyczki, nakrętka od słoików, opaska do zasłonięcia oczu, 2 talerzyki, karta pracy, cz. 1, nr 33.

Przebieg dnia

I

- Wycinanie prostych kształtów narysowanych przez N.
- Zabawa z wykorzystaniem chusty animacyjnej.

Chusta animacyjna.

Dzieci stoją i trzymają chustę. Nazywają kolory, przy których stoją. W razie problemów N. pomaga. Następnie podaje kolejno nazwy wybranych kolorów z chusty. Dzieci stojące przy wymienionym kolorze wchodzi pod chustę. Kolejni uczestnicy zabawy idą na miejsca kolegów.

- Zabawa przy piosence *O zmysłach* (przewodnik, cz. 1, s. 97).
- Zabawa bieżna *Wracamy ze spaceru* (przewodnik, cz. 1, s. 99).

II

Zajęcia. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 3 (przewodnik, cz. 1, s. 82).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Cicho – głośno*.

Woreczki, tamburyn.

Przy cichych dźwiękach tamburynu dzieci maszerują z woreczkami położonymi na głowach. Przy głośnych dźwiękach maszerują i uderzają rękami w woreczki leżące na dłoni.

- Zabawa *Karuzela* (melodia popularna).

Dzieci stoją w kole i trzymają się za ręce. Następnie wykonują poniższe ćwiczenia.

Dzieci:

wystawiają do przodu raz jedną nogę, raz drugą,

*Chłopcy, dziewczęta
dalej spieszymy się.*

*Karuzela czeka,
wzywa nas z daleka.*

*Starsi już poszli,
a młodzi jeszcze nie.*

Hej, hopsa sa!

Jak ona szybko mknie.

*Hej, dalej, dalej, do zabawy
spieszymy się. (bis)*

podnoszą ręce do góry,
wykonują przysiad,
podskakują obunóż w miejscu,

poruszają się w prawą stronę,
podczas powtórzenia zabawy obracają się
w lewą stronę.

III

- Karta pracy, cz. 1, nr 33.
- Czym dziewczynka wącha kwiatek? Czym chłopiec ogląda biedronkę?
- Czym chłopiec słucha muzyki? Czym chłopiec dotyka owce?
- Ćwiczenie w rozpoznawaniu zapachów.

Nakrętki od słoików, waciki nasączone charakterystycznym zapachem.

- N. umieszcza waciki kosmetyczne w nakrętkach od słoików. Nasącza je parami tą samą substancją, o charakterystycznym zapachu. Zadaniem dzieci jest wskazać pary nakrętek z wacikami, które są nasączone taką samą substancją.
- Chętne dziecko wącha kolejne próbki, wskazuje te, które mają ten sam zapach. Pozostałe dzieci sprawdzają, wąchając wybraną parę próbek.

Czym dziewczynka wącha kwiatek? Czym chłopiec ogląda biedronkę?
Czym chłopiec słucha muzyki? Czym chłopiec dotyka owce?

pracując z dziećmi, myjmy ręce 33

Propozycje substancji: perfumy, cukier waniliowy rozpuszczony w wodzie, ocet, rozgnieciony czosnek, męska woda po goleniu itp.

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Labada* (przewodnik, cz. 1, s. 79).

Listopad, tydzień 1

Dzień 1

Pada deszcz

Jesienna szaruga

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa <i>Szukamy kropelki</i> . Dowolny taniec przy piosence <i>Listopadzie</i> . Zabawa ruchowa z zestawu zabaw ruchowych nr 9.	IV 9, IV 14 IV 7 I 5
II. Słuchanie wiersza Ireny Suchorzewskiej <i>Słota</i> . Cel: zapoznanie z oznakami późnej jesieni. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Marsz kaloszowy</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ze śpiewem – <i>Krasnoludki</i> , zabawa orientacyjno-porządkowa – <i>Omiń kałuże</i> .	IV 5 I 5 I 4, I 5
III. Ćwiczenia graficzne. Dowolny taniec przy piosence <i>Listopadzie</i> . Zabawy z wodą.	I 7 IV 7 IV 13

Cel główny:

- zapoznanie z oznakami późnej jesieni.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- wymienia oznaki późnej jesieni.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Środki dydaktyczne: piosenka *Listopadzie*, wiersz Ireny Suchorzewskiej *Słota*, kartonowe, niebieskie sylwety kropielek, białe, papierowe sylwety kropli, tamburyn, nagrania muzyki: marszowej i o zmiennym natężeniu, tablica demonstracyjna nr 16.

Przebieg dnia

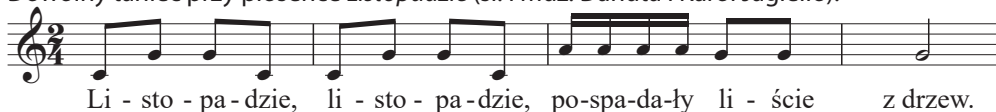
I

- Zabawa *Szukamy kropelki*.

Kartonowe, niebieskie sylwety kropel.

N. umieścić w sali kartonowe, niebieskie sylwety kropielek (wysokości około 10 cm). Dzieci szukają *kropielek*. Kto znajdzie, określa ich położenie, posługując się przymkami: *na, obok, za, przed...*

- Dowolny taniec przy piosence *Listopadzie* (śl. i muz. Danuta i Karol Jagiełło).

1. *Listopadzie, listopadzie,
pospadały liście z drzew.
Co się stało? Co się stało?
Nawet ptaków umilkł śpiew.*

Ref.: *Zła pogoda, wieje wiatr,
szare chmury niesie,
z nieba pada deszcz i grad,
strąca liście w lesie. (bis)*

2. *Listopadzie, listopadzie,
coraz trudniej rano wstać.
Bo gdy ciemno za oknami,
każdy chciałby dłużej spać.*

Ref.: *Zła pogoda, wieje wiatr...*

Zestaw zabaw ruchowych nr 9.

- Zabawa ruchowa *Marsz trójkami*.

Tamburyn.

Dzieci maszerują trójkami po sali w rytmie granym na tamburynie. Podczas przerwy w grze, dziecko znajdujące się w środku trójki staje na jednej nodze, pochyla się do przodu, wyciąga ramiona w bok (*jaskółka*). Pozostałe dzieci pomagają mu utrzymać równowagę, lekko podtrzymując je za wyciągnięte ręce. Dźwięki tamburynu są sygnałem do ponownego marszu trójkami ze zmianą osób środkowych.

- Zabawa ze śpiewem *Ojciec Wirgiliusz* (muzyka popularna).

*Ojciec Wirgiliusz uczył dzieci swoje,
a miał ich wszystkich sto dwadzieścia troje.
Hejże, dzieci, hejże, ha,
róbcie wszystko to co ja. (bis)*

Dzieci poruszają się po obwodzie koła, śpiewając piosenkę. Jedno dziecko stoi w środku koła. Podczas przerwy pokazuje wymyślone przez siebie gesty, które naśladują pozostałe dzieci. Potem N. wybiera nowego *ojca Wirgiliusza*.

- Zabawa ruchowa *Hop!*

Dzieci maszerują po obwodzie koła. Na hasło: *Hop!* – podskakują obunóż, a potem maszerują dalej (dźwięk tamburynu jest sygnałem do zmiany kierunku marszu).

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Kółko od sersa*.

Kółko od sersa.

N. rozkłada na podłodze kółka do sersa-kałuże (lub małe obręcze). Dzieci spacerują między kałużami, nie mocząc butów. Na hasło: *Kalosze*, spacerują nadal, ale teraz mają kalosze, więc mogą chodzić po kałużach.

II

Zajęcia. Słuchanie wiersza Ireny Suchorzewskiej *Słota*.

T

- Tablica demonstracyjna nr 16.
 - Jak wygląda park?
 - Czy to smutne, czy wesołe zdjęcie?
 - Co dzieje się w parku?
 - Jaki odgłos wydają krople deszczu uderzające o ulicę? Naśladujcie je ze mną: *kap, kap, kap...*
 - Pokażcie rękami, jak spadają krople deszczu. (Dzieci za N. poruszają rękami z góry na dół, poruszając wszystkimi palcami).
- Ćwiczenia wizualizacyjne – *Deszcz* (według Wiesławy Żaby-Żabińskiej). Dzieci stoją w sali, w rozszypce. N. mówi:

Czasami cieszymy się, że pada deszcz, a czasami jest nam smutno, bo nie możemy wyjść na podwórko. Zbadajmy, jak deszcz spada na ziemię, rozejdźcie się po sali. Stańcie na palcach, jesteście teraz dużymi kroplami deszczu. Pojedyncze krople opadają na ziemię, uderzajcie po mału dłońmi o uda. Zamieniacie się teraz w silny deszcz o dużych kroplach. Pokażcie mi za pomocą stóp i dłoni jak te duże krople uderzają o ziemię. Skaczcie i mocno uderzajcie nogami w podłogę. Wyobraźcie sobie, że to prawdziwa ulewa.

Krople deszczu mogą dosięgnąć was wszędzie. Pokażcie mi za pomocą waszych rąk, gdzie mogą one na was spaść. Uderzajcie rękami po nogach i skaczcie wysoko do góry. Uderzajcie rękami nad głową i wyskoczcie do góry. Uderzajcie rękami w klatkę piersiową i wyskoczcie do góry. Teraz usiądźcie. Pokażcie mi, w jaki sposób deszcz spływa powoli po szybie okna, płynie po chodniku – małym lub dużym strumieniem. Rozłóżcie ramiona i poruszajcie się tak, jak woda powoli odpływająca z deszczu. Widzicie, można bawić się z deszczem.

- Słuchanie wiersza *Słota*.

*Pada gęsty
kapuśniaczek,
szare niebo
ciągle płacze,
siąpi nudno,
mży...
Kapu, kapu,
kapią z nieba,
kapią z rynny,
kapią z drzewa
kropelki,
jak łzy...*

*Mokną dróżki
mokną krzaki,
mokną pieski
mokną ptaki,
szary kot
i my...
chlapu, chlapu,
błoto chlapie,
po kałużach
jesień człapie
Otulona
w mgły...*

- Rozmowa na temat wiersza.
 - Co robi deszcz?
 - Jaki odgłos wydaje padający deszcz?
 - Co robi jesień?
 - Co nosimy, gdy pada deszcz? Jak chronimy się przed nim?
 - Jaki odgłos wydają kałuże, po których chodzi jesień?
- Powtarzanie rymowanki za N.

*Chodzi jesień: chlapu, chlap,
deszczyk pada: kapu, kap.
Wietrzyk wieje: wiu, wiu, wiu,
liść szeleści: szu, szu, szu.*

Dzieci powtarzają rymowankę (fragmentami) za N., jednak zawsze trochę głośniejsze niż powiedział N.

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Marsz kaloszowy*.

Nagranie melodii do marszu.

Dzieci trzymają na niby parasole, maszerują po sali w różnych kierunkach przy nagraniu muzyki marszowej. Podczas przerwy w muzyce zatrzymują się i mówią za N., jednocześnie klaszcząc:

Chłup, chłup, chlu - pu, chłup.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ze śpiewem – *Krasnoludki* (melodia popularna).

Dzieci stają w rozsypane. Naśladują ruchy krasnoludków.

*Pod czerwonym grzybkiem
przy krzaczku poziomek,
mają krasnoludki
swoją malutki domek.*

*Domek, choć malutki,
zawsze jest czyściutki,
sprzątają w nim co dzień
małe krasnoludki.*

*Jeden myje okna,
drugi ściera kurze,
trzeci wielką miotłą
zamiata podwórze.
Zawsze po obiedzie
lubią sobie siedzieć,
pałą długie fajki
i czytają bajki.*

Dzieci:

robią z dłoni nad głowami daszek,

trzymają przed sobą dłonie złączone opuszkami
palców,

naśladują sprzątanie,

naśladują mycie okien,
naśladują ścieranie kurzy,
naśladują zamiatanie,

kucają,

naśladują czytanie bajki.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa – *Omiń kałuże*.

Szarfy, bębenek.

N. rozkłada w wyznaczonym miejscu ogrodu, w pewnej odległości od siebie, szarfy. Tworzy z nich kółeczka – *kałuże*. Dzieci poruszają się pomiędzy kałużami w rytmie wygrywanym przez N. na bębnie. Podczas przerwy w muzyce wskazują do najbliższej kałuży, podskakują w niej i rytmicznie powtarzają słowa: *chlap, chlap*.

III

- Ćwiczenia graficzne.
Dzieci dostają białe papierowe sylwety kropli deszczu. Zapełniają je niebieskimi rysunkami kropelek. Starają się zapełnić całą powierzchnię sylwety.
- Dowolny taniec przy piosence *Listopadzie* (przewodnik, cz. 1, s. 109).
- Zabawy z wodą.

Miski z wodą, kubeczki po jogurtach, łyżki, plastikowe talerze.

N. przygotowuje miski z wodą (jedna miska na pięcioro dzieci). Dzieci pluskają, uderzają dłońmi, palcami o wodę, łyżkami, plastikowymi talerzami... Porównują otrzymane dźwięki. Przelewają wodę z miski do miski za pomocą kubeczków po jogurtach.

Listopad, tydzień 1

Dzień 2

Pada deszcz

Parasole

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Nauka rymowanki o listopadzie. Układanie puzzli wykonanych przez N. z pociętych obrazków. Zabawa ruchowa <i>Marsz trójkami</i> .	IV 5 IV 9, IV 11 I 5
II. <i>Parasol</i> – wyklejanie rysunku gotowymi elementami. Cel: rozwijanie sprawności manualnej. Dowolny taniec przy piosence <i>Listopadzie</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa orientacyjno-porządkowa – <i>Chmury i chmurki</i> , zabawa ruchowa z piłką – <i>Rzucamy tyłem</i> .	I 7, IV 9 IV 7 I 4, I 5
III. Wspólne ubieranie lalek na listopadowe chłody. Kolorowanie rysunków tych przedmiotów, które chronią przed deszczem. Dowolny taniec przy piosence <i>Listopadzie</i> .	IV 11 I 7, IV 8 IV 7

Cel główny:

- rozwijanie sprawności manualnej.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- wykleja rysunek parasola gotowymi elementami.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii.

Środki dydaktyczne: piosenka *Listopadzie*, lalki, ubranka dla lalek, klej, puzzle z pociętych obrazków, karta pracy, cz. 1, nr 34, tablica demonstracyjna nr 17, wyprawka, karta nr 5 i D.

Przebieg dnia

I

- Nauka rymowanki.
Listopad – liść opadł.
Dzieci spacerują po sali. Mówią: *Listopad*, wykonują skłon, podnoszą się i (trzymając na niby liść), mówią: *Liść opadł*.

- Układanie puzzli wykonanych przez N. z pociętych obrazków (naklejonych na brystol).
- Zabawa ruchowa *Marsz trójkami* (przewodnik, cz. 1, s. 110).

II

Zajęcia. *Parasol* – wyklejanie rysunku gotowymi elementami.

- Tablica demonstracyjna nr 17.
- Czym różnią się parasole, które są na zdjęciach?
- Kiedy używamy parasola przeciw-słonecznego, a kiedy – przeciw-deszczowego?
- Co można nosić zamiast parasola, żeby ochronić się przed deszczem?
- Kreślenie w powietrzu obiema rękami, za N., kształtu parasola.
- Rytmizowanie rymowanki. Dzieci za N. powtarzają rytmicznie rymowankę.

*Pa-ra-so-le, pa-ra-so-le – du-żo ich jest,
kie-dy pa-da, kie-dy pa-da deszcz.*

- Zapoznanie ze sposobem wykonania pracy.
- Wyprawka, karta nr 5 i 5a, klej, kredki.**
- Wypychanie gotowych elementów – części parasola.
- Przyklejanie ich, w odpowiednim miejscu, na rysunku parasola.
- Dorysowywanie kropli deszczu. (Czy deszcz może padać pod parasolem?)
- Wykonanie prac przez dzieci.
- Dowolny taniec przy piosence *Listopadzie* (przewodnik, cz. 1, s. 109).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa orientacyjno-porządkowa – *Chmury i chmurki*.
Szarfy w dwóch kolorach.
N. oznacza dzieci szarfami w dwóch kolorach. Na hasło: *Wiatr* – dzieci, które są chmurkami, biegają po wyznaczonym przez N. terenie. Na hasło: *Chmury* – tworzą koła zgodnie z kolorami szarf, którymi zostały oznaczone.
- Zabawa ruchowa z piłką – *Rzucamy tyłem*.
Piłki, kartoniki z imionami dzieci.
Dzieci ustawiają się tyłem na wyznaczonej przez N. linii. Kolejno rzucają piłkę oburącz za siebie. Miejsce, gdzie upadła piłka, zaznaczają z pomocą N. kartonikami ze swoimi imionami. Po zakończeniu zadania przez wszystkie dzieci, sprawdzają, kto rzucił najdalej. N. ogłasza zwycięzcę, który zostaje nagrodzony brawami.

III

- Wspólne ubieranie lalek na listopadowe chłody.
N. przygotowuje: trzy lalki różniące się wielkością, po trzy: szaliki, czapeczki i płaszczyki (też różniące się wielkością).
- Dzieci układają lalki według wielkości – używają określeń: *mała, większa, największa*.
- Dobierają lalkom: czapki, szaliki, płaszczyki, odpowiednio do ich wielkości.
- Ubierają lalki z pomocą N.
- Określają, co musiałyby wziąć ze sobą lalki na spacer, gdyby padał deszcz.

- Karta pracy, cz. 1, nr 34.
- Pokolorujcie rysunki tych przedmiotów, które chronią przed deszczem.
- Dowolny taniec przy piosence *Listopadzie* (przewodnik, cz. 1, s. 109).

Listopad, tydzień 1

Dzień 3

Pada deszcz

Listopadzie, listopadzie

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa <i>Model</i> . Obrysowywanie kolorowych, kartonowych kropli deszczu palcami jednej ręki, a potem – drugiej. Zabawa ruchowa <i>Marsz trójkami</i> .	IV 1 I 7 I 5
II. Nauka piosenki <i>Listopadzie</i> . Cel: rozwijanie umiejętności wokalnych. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa orientacyjno-porządkowa – <i>Pada deszcz</i> , zabawa bieżna – <i>Dogoń chmurkę</i> .	IV 7 I 4, I 5
III. Zabawa na odprężenie <i>Listopadowa pogoda</i> . Zabawa przy piosence <i>Listopadzie</i> . <i>Jesienny deszcz</i> – malowanie farbami akwarelowymi.	I 5 IV 7 IV 1, IV 8

Cel główny:

- nauka piosenki.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- śpiewa piosenkę.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Środki dydaktyczne: piosenka *Listopadzie*, melodia grana w niskim i w wysokim rejestrze dźwięków, kolorowe kartonowe krople deszczu, zraszacz, trójkąt.

Przebieg dnia

I

- Zabawa *Model*.
Chętne dziecko wciela się w rolę *modela*. Stoi na podwyższeniu, a dzieci go oglądają. Potem dzieci odwracają się i zamykają oczy. N. pomaga *modelowi* w zmianie jego wyglądu, np. podwija mu rękawy koszulki, rozwiązuje sznurowadła, ściąga sweterek... Na znak N. dzieci odwracają się. Przyglądają się *modelowi* i określają zmiany w jego wyglądzie. Potem *modelem* zostaje inne, chętne dziecko.
- Obrysowywanie kolorowych, kartonowych kropel deszczu palcami jednej ręki, a potem – drugiej.
- Zabawa ruchowa *Marsz trójkami* (przewodnik, cz. 1, s. 110).

II

Zajęcia. Nauka piosenki *Listopadzie*.

Nagranie piosenki *Listopadzie*, odtwarzacz CD.

- Zabawa na określanie wysokości dźwięków.
Nagranie melodii granej w niskim i wysokim rejestrze.
Przy melodii granej w niskim rejestrze dzieci poruszają się na czworakach, a przy melodii granej w wysokim rejestrze – spacerują na palcach po sali.
- Słuchanie piosenki *Listopadzie* (przewodnik, cz. 1, s. 109).
- Rozmowa na temat piosenki.
 - O jakim miesiącu jest piosenka?
 - Co się stało z liśćmi w listopadzie?
 - Dlaczego umilkł śpiew ptaków?
 - Dlaczego rano jest ciemno?
 - Jaka pogoda jest w listopadzie?
- Nauka piosenki (zwrotki I) fragmentami, metodą ze słuchu.
- Zabawa przy piosence *Listopadzie*.

I. *Listopadzie, listopadzie,
pospadały liście z drzew.*

*Co się stało? Co się stało?
Nawet ptaków umilkł śpiew.*

Dzieci stoją w kole:
wyciągają w bok jedną rękę,
potem – drugą, poruszają palcami wyciągniętych przed
siebie rąk, wykonując przysiad, a potem – wyprost,
rozglądają się na boki,
poruszają rękami jak skrzydełkami,

Ref.: *Zła pogoda, wieje wiatr,
szare chmury niesie,
z nieba pada deszcz i grad,
strąca liście w lesie.*

rytmicznie klaszczą,

II. *Listopadzie, listopadzie,
coraz trudniej rano wstać.
Bo gdy ciemno za oknami,
każdy chciałby dłużej spać.*

rozkładają ręce na boki,
przeciągają się,

przykładają złożone dłonie do policzka, jakby
leżały na poduszce,

Ref.: *Zła pogoda, wieje wiatr...*

rytmicznie klaszczą.

- Śpiewanie – indywidualnie i w grupie – piosenki (zwrotki i refrenu).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa orientacyjno-porządkowa – *Pada deszcz*.

Obręcze, tamburyn.

Dzieci zajmują miejsca w obręczach rozłożonych w dowolnych miejscach na wyznaczonym terenie ogrodu przedszkolnego, w równych odległościach od siebie. N. gra na tamburynie. Dzieci maszerują w dowolnych kierunkach między obręczami. Dźwięki w szybszym tempie oznaczają, że pada deszcz – dzieci zajmują miejsca w obręczach. Pozostają w pozycji stojącej, nieruchomo przez kilka sekund (w każdej obręczy nie może być więcej niż cztery osoby).

- Zabawa bieżna – *Dogoń chmurkę*.

Niebieskie szarfy.

N. wyznacza w ogrodzie teren do zabawy. Dzieci dobierają się parami. N. oznacza niebieskimi szarfami pierwsze dzieci z par. Będą one chmurkami. Drugie dzieci z par będą wiatrem. Na sygnał N. chmurki rozpoczynają swój bieg, a wiatry starają się je dogonić. Jeśli wiatrom się to uda, następuje zmiana ról.

III

- Zabawa na odprężenie *Listopadowa pogoda*.

Zraszacz, trójkąt.

Dzieci stoją w związłym kole. Wyciągają ręce przed siebie. N. zrasza je wodą ze zraszacza. Dzieci strzepują krople z dłoni, zmieniają się w *kropelki* pod wpływem dźwięków trójkąta, powoli siadają na dywanie.

N. opowiada:

Nadciągnęły szare, ciężkie chmury.

Z chmur powoli spadały krople deszczu.

Kropelki spadały coraz szybciej:

skakały, podrygiwały, pluwały w kałużach.

Powoli deszcz przestał padać.

Zza chmur wyjrzało słońce i oświeciło ziemię.

Dzieci za N.:

kreślą w powietrzu kształty chmur,

wyciągają ręce przed siebie

i na przemian, płynnym ruchem

opuszczają raz jedną rękę, raz drugą rękę,

poruszają szybciej rękami,

uderzają palcami o podłogę,

poruszają rękami coraz wolniej,

wyciągają ręce do góry i poruszają

dłońmi, rozkładają ręce na boki.

- Zabawa przy piosence *Listopadzie* (przewodnik, cz. 1, s. 116).

- *Jesienny deszcz* – malowanie farbami akwarelowymi.

Kartki, spryskiwacz, farby akwarelowe (rozwodnione), pędzle.

Dzieci gniotą kartki, formują z nich kule. Następnie rozkładają kartki i spryskują je wodą ze spryskiwacza. Farbami akwarelowymi malują padający deszcz. Oglądają efekt rozplływania się farby.

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Wyklaskiwanie prostych rytmów, podanych przez N. Wycinanie rysunku kropli deszczu (wysokości około 10 cm) z niebieskiego papieru. <i>Zabawy kolorami</i> – ćwiczenia badawcze. Zabawa ruchowa <i>Hop</i> .	IV 7 I 7 IV 13
II. <i>Krople deszczu</i> – ćwiczenia w liczeniu. Cel: rozwijanie umiejętności liczenia. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa – <i>Taniec kropeł</i> , zabawa ruchowa z elementem przeskoku – <i>Przeskocz kałużę</i> .	IV 15 I 4, I 5
III. Rysowanie po liniach powiększonych kropeł deszczu. Liczenie kropeł. Rytmiczne dzielenie (z klaskaniem) słowa <i>kropla</i> . Nauka drugiej zwrotki piosenki <i>Listopadzie</i> . Zabawa rozwijająca zmysł dotyku <i>Dotyk deszczu</i> .	I 7, IV 15 IV 2 IV 7 I 5, IV 1

Cel główny:

- rozwijanie umiejętności liczenia.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- liczy w zakresie czterech.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii.
- w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Środki dydaktyczne: piosenka *Listopadzie*, kartki (niebieskie) z rysunkami kropli deszczu, nożyczki, pojemnik, papierowe krople deszczu, kartoniki z krążkami, karta pracy, cz. 1, nr 35.

Przebieg dnia

I

- Wyklaskiwanie prostych rytmów, podanych przez N.
- Wycinanie rysunku kropli deszczu (wysokości około 10 cm) z niebieskiego papieru (do ćwiczeń w drugiej części dnia).

Niebieskie kartki papieru, nożyczki.

- *Zabawy kolorami* – ćwiczenia badawcze.

Sześć słoików, farba żółta, czerwona, niebieska.

N. przygotowuje sześć słoiczek. W pierwszych trzech przygotowuje rozpuszczone w wodzie farby: żółtą, czerwoną, niebieską.

- Do pierwszego pustego słoiczka wlewa trochę rozpuszczonej w wodzie farby żółtej i chce wlać trochę farby niebieskiej. Pyta dzieci, czy wiedzą, jaki kolor powstanie ze zmieszania tych dwóch barw. Po uzyskaniu odpowiedzi wlewa farbę niebieską. Dzieci nazywają kolor powstały ze zmieszania tych dwóch barw i porównują ze swoimi propozycjami.
- Analogicznie, do żółtej farby N. wlewa trochę czerwonej. Dzieci próbują określić, jaki kolor powstanie. Potem, po wlaniu farby, weryfikują swoje założenia.

- Analogicznie, do czerwonej farby N. wlewa trochę niebieskiej. Dzieci próbują określić, jaki kolor powstanie. Potem, po wlaniu farby, weryfikują swoje założenia. (Roztwory nie mogą być zbyt stężone!).
- Zabawa ruchowa *Hop* (przewodnik, cz. 1, s. 110).

II

Zajęcia. *Kropie deszczu* – ćwiczenia w liczeniu.

Papierowe kropie deszczu.

Dzieci wyciągają z pojemnika po cztery papierowe kropie deszczu. Siedzą w kole i układają je przed sobą.

- Liczenie kropelek.
- Każde dziecko (po ułożeniu *kropelek*) liczy je głośno, dotykając każdej liczonej *kropelki*.
- Pokazywanie liczby kropelek na palcach.
- Dzieci pokazują cztery palce. Liczą je kolejno, dotykając każdego liczonego palca.
- Zabawa *Dołóż – odłóż*.

Kartoniki z krążkami, papierowe kropie.

Dzieci odsuwają od siebie *kropelki*. N. rozdaje kartoniki z krążkami (od jednego do czterech). Dzieci kolejno liczą krążki na kartonikach, podają ich liczbę i pokazują ją na palcach. Potem biorą tyle swoich kropelek, ile było krążków i układają je przed sobą. Gdy już wszystkie dzieci ułożyły *kropelki* (po otrzymaniu krążków), wówczas każde z nich oddaje swój kartonik osobie siedzącej po swojej lewej stronie. (N. pokazuje i pomaga w razie potrzeby). Otrzymuje kartonik z krążkami od osoby siedzącej po prawej stronie. Dzieci liczą krążki na nowych kartonikach. Porównują ich liczbę z liczbą leżących przed nimi *kropelek*. Dokładają lub odkładają *kropelki* tak, aby ich liczba odpowiadała liczbie krążków na nowych kartonikach. Np. dziecko dostało kartonik z czterema krążkami i ułożyło przed sobą cztery *kropelki*. Potem oddało swój kartonik, a dostało kartonik z dwoma krążkami. Dziecko odłożyło dwie *kropelki* i wtedy liczba pozostałych *kropelek* odpowiadała liczbie krążków na nowym kartoniku.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa – *Taniec kropel*.

Tamburyn.

Dzieci są kropelkami deszczu, które spadają na ziemię. Spadanie kropel jest związane z natężeniem gry na tamburynie. Mocne, głośne dźwięki – kropie szybko spadają na ziemię – dzieci szybko robią przysiad, ciche dźwięki – kropie powoli, miękko opadają.

- Zabawa ruchowa z elementem przeskoku – *Przeskocz kałużę*.

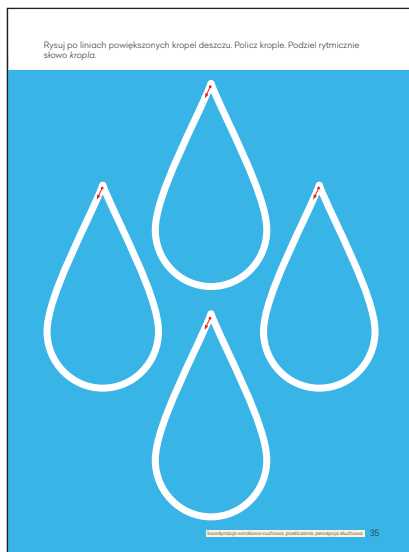
Kolorowe krążki.

N. rozkłada na trawie kolorowe krążki – kałuże. Dzieci spacerują pomiędzy kałużami, starając się nie stanąć na krążkach – kałużach. Na hasło: *Kałuża* – dzieci przeskakują przez krążki – kałuże.

III

- Karta pracy, cz. 1, nr 35.
- Rysujecie po liniach powiększonych kropel deszczu.
- Policzcie kropie. Podzielcie rytmicznie (z klaskaniem) słowo *kropka*.

- Nauka zwrotki II piosenki *Listopadzie* (przewodnik, cz. 1, s. 109).
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Marsz kaloszowy* (przewodnik, cz. 1, s. 112).
- Zabawa rozwijająca zmysł dotyku *Dotyk deszczu*.

Odtwarzacz CD, nagranie padającego deszczu, zraszacz.

N. włącza nagranie odgłosu padającego deszczu. Dzieci leżą na dywanie z zamkniętymi oczami. N. chodzi pomiędzy dziećmi i rozpyla wodę ze zraszacza. Dziecko, które poczuje na sobie delikatną mgiełkę wody, otwiera oczy, podnosi się i siada skrzyżnię. W tej pozycji nadal słucha nagrania. Zabawa kończy się, gdy wszystkie dzieci usiądą. Na koniec mówią o swoich wrażeniach.

Listopad, tydzień 1

Dzień 5

Pada deszcz

Rozmarzone kalosze

Przykładowy zapis w dzienniku i punkty z obszarów podstawy programowej

I. Zabawa kształtująca poczucie tempa. Malowanie na kartce kropel deszczu palcem maczanym w niebieskiej farbie. Zabawa ze śpiewem <i>Ojciec Wirgiliusz</i> .	IV 7 IV 8 IV 7
II. Zestaw ćwiczeń ruchowych – nr 4. Cel: rozwijanie sprawności fizycznych. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa orientacyjno-porządkowa – <i>Ka-puśniaczek – ulewa</i> , spacer w pobliżu przedszkola – oglądanie chmur; określanie, czy będzie z nich padał deszcz.	I 8 I 4, I 5
III. Nauka wiązania butów (<i>Wyprawka</i>). Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Marsz kaloszowy</i> . Słuchanie opowiadania Grzegorza Kasdepke <i>Rozmarzone kalosze</i> .	I 7 IV 7 IV 5

Cel główny:

- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cel operacyjny:

Dziecko:

- chętnie uczestniczy w ćwiczeniach.

Rozwijane kompetencje kluczowe:

- osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- rozumienie i tworzenie informacji,
- w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Środki dydaktyczne: opowiadanie Grzegorza Kasdepke *Rozmarzone kalosze*, ilustracje do opowiadania, kółka do sersa lub małe obręcze, bębenek, kartki, niebieska farba, tablica demonstracyjna nr 18, wyprawka, karta nr 28.

Przebieg dnia

I

- Zabawa kształtująca poczucie tempa.

Bębenek.

Dzieci mówią rymowanąkę przy akompaniamencie bębna. Akompaniament reguluje tempo (wolno, szybko).

Pada deszcz, pada deszcz, pada deszcz na dworze.

- Malowanie na kartce kropel deszczu palcem maczanym w niebieskiej farbie.

Kartki papieru, niebieska farba.

- Zabawa ze śpiewem *Ojciec Wirgiliusz* (przewodnik, cz. 1, s. 110).

II

Zajęcia. Zestaw ćwiczeń ruchowych nr 4.

- Wyczucie własnego ciała.
 - Przywitanie się różnych części ciała.
 - Kręcenie się w kółko na pośladkach.
 - Turlanie się po sali.
 - Ćwiczenia oczu – wytrzeszcz, mrużenie, przewracanie.
- *Zdobywanie pewności siebie i orientacji w przestrzeni.*
 - W parach, jedno dziecko leży przodem z rozłożonymi nogami i rękami, drugie dziecko bardzo ostrożnie przeskakuje dookoła niego. Potem następuje zmiana ćwiczących.
 - W siadzie, opierając się plecami o siebie (nogi ugięte w kolanach) – kładzenie się, na przemian, plecami na partnerze z unoszeniem bioder.
 - Rozpakowywanie *paczki* – jedno dziecko w siadzie skulnym, z głową schowaną w ramionach, drugie rozprostowuje poszczególne części ciała współćwiczącego.
 - *Walka kogutów* – skoki obunóż z uderzaniem w dłonie partnera.
- Ćwiczenia kreatywne.
 - Improwizacje ruchowe przy muzyce o zmiennym natężeniu.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa orientacyjno-porządkowa – *Kapuśniaczek – ulewa*.

Chusta animacyjna.

Dzieci stoją w kole, trzymają brzegi chusty. Wachlują delikatnie chustą na hasło: *Kapuśniaczek*. Gdy usłyszą hasło: *Mocniejszy deszcz* – poruszają chustą mocniej. Na hasło: *Ulewa* – chowają się pod chustę.

- Spacer w pobliżu przedszkola – oglądanie chmur; określanie, czy będzie z nich padał deszcz.

III

- Nauka wiązania butów.

Wyprawka, karta nr 28.

Dzieci wypychają sylwety butów z kartonu. (W razie potrzeby pomaga N.). N. indywidualnie ćwiczy z dziećmi wiązanie butów. (Do tych ćwiczeń należy powracać co jakiś czas).

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Marsz kaloszowy* (przewodnik, cz. 1, s. 112).

T

- Tablica demonstracyjna nr 18.

- Nazwijcie buty, które są na obrazkach.
- Które buty nosimy latem, gdy jest ciepło? Które buty nosimy zimą, gdy jest zimno i pada deszcz?
- Pokażcie buty, które nosimy, gdy pada deszcz. Jak nazywają się te buty? Czym różnią się od innych butów?
- Podzielmy rytmicznie (z klaskaniem, na sylaby) nazwę *kalosze*.
- Słuchanie opowiadania Grzegorza Kasdepke *Rozmarzone kalosze* (z książki *Kacper z szuflady*).

- Opowiesz mi bajkę? – prosi wieczorem Kacper.
 - O czym? – siadam na łóżku.
 - O mnie – szeptem Kacper. – I, na przykład, o moich kaloszach.
 - Dlaczego właśnie o kaloszach? – pytam zdziwiony.
 - Żeby było trudniej – wyjaśnia Kacper.
- A potem zamyka oczy, poprawia kołdrę i cały zamienia się w słuch.
- Pewien chłopczyk o imieniu Kacper – zaczynam opowieść – miał kalosze, które bardzo, ale to bardzo chciały być butami do biegania.
 - Nie rozśmieszajcie nas! – śmiały się buciki. – Kalosze są od człapania po kałużach. No ale kalosze chciały biegać. Ilekroć padał deszcz, wędrowały wraz ze swym kilkuletnim właścicielem do przedszkola, by tam – wciśnięte w kąt szatni – marzyć całymi godzinami o sportowych wyścigach. Nikt jednak tych marzeń nie traktował poważnie.
 - A taplać się w błocie to nie łaska? – szydziły kolorowe adidas.
 - Albo łązić po przegniłych liściach? – prychały dziewczęce pantofelki.
- Tenisówki zaś chichotały tak głośno, że później przez godzinę nie były w stanie rozplątać sznurówek. No bo rzeczywiście – widział ktoś śmieszniejsze kalosze?
- Któregoś dnia dzieci z przedszkola wybrały się na spacer. Wszystkie buciki: adidas, tenisówki, pantofelki – podskakiwały radośnie. Tylko kalosze wlokły się ponuro na końcu.
- No i dlaczego nie biegacie? – rechotały adidas.
 - Co, sił zabrakło? – szydziły pantofelki.
- A tenisówki, raz lewa, raz prawa, pokazywały kaloszom język. Nagle zaczął padać deszcz.
- Uciekamy do przedszkola! – krzyknęły panie przedszkolanki.
- I wszystkie dzieci, na łeb, na szyję, zaczęły biec w stronę przedszkola.
- Ach, jakie błocko! – jęczały pantofelki.
 - Co za kałuże! – biadoliły adidas.
 - Zmokniemy – trzęsły się tenisówki.
- Jedynie kalosze biegły śmiało naprzód – przez błoto, przez kałuże, przez rwące po ulicy strumyki; jeszcze pięćdziesiąt metrów, jeszcze tylko dziesięć, jeszcze pięć i...
- Wygrałem! – krzyknął Kacper. – Pierwszy!
 - No, no... – zmoknięte pantofelki nie wiedziały, co powiedzieć. A tenisówki tylko żałośnie pochlipywały.
 - No widzicie? – cieszył się Kacper. – Widzicie, jakie mam buty do biegania?!
 - To nie są zwyczajne buty do biegania – burknęło któreś dziecko.
 - Pewnie, że nie zwyczajne – obruszył się Kacper. – Przecież zwyczajne nie nadają się do biegania po deszczu!
- Zapadła cisza.
- I co dalej? – szeptem rozespany Kacper.
 - Kalosze były bardzo szczęśliwe i wszyscy chcieli się z nimi kolegować – głaszcząc mego synka po głowie.
 - Ze mną też? – upewnia się Kacper.
 - Z tobą przede wszystkim.
 - Super – szeptem Kacper. – Jeżeli będziesz miał kiedyś kłopoty z kolegami, to pożyczę ci moje kalosze.
 - Wiem synku. Dobranoc.

- Rozmowa na temat opowiadania.
 - Komu autor opowiadał bajkę?
 - O czym była bajka?
 - O czym rozmawiały kalosze? Czy spełniło się ich marzenie?
 - Czy Kacprowi podobała się bajka? Dlaczego?

Notatki

Notatki

Notatki

Notatki

Notatki

ISBN 978-83-8108-260-0

9 788381 082600

indeks 881913

